GÜN

Siyasi Haber ve Yorum Dergisi
27 Mayıs '87
400 TL (KDV dahil)

Tarihte 1 Mayıs'lar

Solda önemli tartışma konuları

Petrol işçileriyle dayanışma

Öğrenci hareketinin kazanan eylemi

tarafından bağışlanmıştır
TÜSTAV

İLERİCİ BASININ BİRLİĞİNİ SAĞLAMASINI İSTİYORUZ

Yurtsever, demokrat, ilerici basın okurlarıyla bir bütündür ilkesinden cesaret alarak, ortaya çıkan dergi enflasyonuna çare bulması için, ilerici basının kendi birliğinin sağlanmasını istiyoruz. İşçiler ve emekçiler böyle aydınlanıp birliğini sağlayacak. Aksi halde, sizlere de biliyorsunuz, birleştirici değil, bölücü olunur. Bu da zor koşullarda nice özveriye katlanarak dergi yayınlamak amacıyla taban tabana zıt düşer. Enazından maddi ve kısıtlı zaman açısından, Alınteri mi, Gün mü, Yeni Düşün mü, Yeni Çözüm mü okuyacağımızı şaşırır olduk. Çünkü hepsini alsak da, düzenli okuma imkânı yok. Hiçbirini doğru dürüst okuyamıyor, anlayamıyor, takip edemiyoruz. Demokrat basın ortak veya çağrılı olduğu bir panele katılıp biraraya gelebilir. Bu panelde de okur ve kamuoyu önünde birlik sorununu tartışabilir.

HASAN PARALI / İstanbul

SİYASİ SUÇ, SİYASİ TUTUKLU!

Ne yazık ki ülkemiz siyasi suç, siyasi tutuklu meselesini bir süre daha gündemde tutacak. Basınımızda, yurt içinde ve dışında hâlâ sürüyor. İnsanlar siyasi düşüncelerinden dolayı gözaltına alınıp tutuklanmakta, işkence görmekte, yargılanıp cezalandırılmaktadır. Cel gör ki, bu tartışmalar her gündeme geldiğinde, tüm yetkili ve "yetkisiz" ağızlar koro halinde bu gerçeği inkar ederek, Türkiye'de siyasi suç ve siyasi tutuklu var diyenleri iç ve dış düşman ilan ederek, işin içinden sıyrılmaya çalışmaktadırlar. Tarihin akışını tersine çevirmeye çalışanbu güçlerdenbaşka bir tavır beklemek, zaten mümkün olmamakla birlikte, şu tecrübe binlerce deney sabitlenmiştir ki, tüm inkar olunmalara karşın, gerçek er geç galebe çalacaktır.

AHMET YÜCEL / Sağmalcılar Cezaevi

GÜN şimdi 48 sayfa, 400 lira. GÜN'e Mayıs ve Haziran ayları içinde yine 2000 liraya abone olup, yüzde 59 indirimli 165 liraya edinebilirsiniz!

Gün İstanbul Temsilcisi, dayanışma için toplanan tutarı Petrol-İş Sendikasına veriyor.

GÜN

GÜN'ün Derby grevcileriyle "Dayanışma Gecesi", İstanbul Valiliği Olağanüstü Hal Bürosu, "yapılmasını uygun görmediği" için, gerçekleştirilemedi. İzin verilmemesinin gerekçesi: Yok! Ya da "önemli" bir gerekçe var da, bir sır olarak saklanıyor, ya da GÜN gerekçeyi iletmeye değer bulunmuyor, vs. İçinde yaşadığımız dönemin baskıcı, otoriter niteliği bir yana, şu son günler demokratik ve sol güçler için iyiden iyiye çekilmez bir hale geldi. Yedi yıllık bir aradan sonra, demokratik haklarını arayan öğrencilerin üzerine coplar kalktı, dipçikler indi. Sol dergiler ve yayınevleri üzerindeki toplatma, yasaklama, dava tehditleri son günlerde had safhada. Bir baskı furyası estiriliyor ve okurlarımızın hiç kuşkusu olmasın, bunun yalnızca bir bölümü basına yansıyor.

Derby grevcileriyle "Dayanışma Gecesi"nin yaptırılmaması, dayanışmaya katılanların çoğunluğunu etkilemedi; bu çok önemli ve işte asıl umut ışığı da burda. GÜN, gece yapılmamasına karşın, sürdürülen dayanışma sonucunda toplanan maddi katkıyı, Derby işyeri temsilcilerinin de onayıyla, şu sıralarda grevde bulunan petrol işçilerine ve Otomobil-İş'e bağlı, bir yıldan fazla süredir grevde bulunan Süper Dizel işyerine aktardı. Toplanan dayanışma tutarının 400 bin lirası Petrol-İş Sendikasına, 100 bin lirası da Süper Dizel işyerine iletildi. Petrol-İş ve Süper Dizel işçileri adına, dayanışmaya katılanlara teşekkür ediyoruz.

GÜN bu ay önemli bir değişiklikle elinize ulaşıyor. 48 sayfa ve 400 lira olarak. Sayfa sayısının önemli ölçüde artmasıyla, hem içeriği okurlarımız için daha yeterli bir düzeye çıkmış olacak, hem de fabrikaların, işyerlerinin sesi olma işlevini daha güçlü biçimde yerine getirecek. Bu değişikliği yaşadığımız günlerin canlı gelişmeleri zorlamaktaydı, bedeli ise yalnızca 150 liralık bir fark. GÜN yine okurlarıyla yaşayacak, başka çaresi yok. Bizim birbirimize omuz vermekten başka çaremiz, hiçbir zaman olmadı. Sevgiyle, dostlukla...

KİTLE EYLEMİNİN BAŞARISI

NİSAN ayı içinde yaşanan öğrenci direnişleri büyük bir ilgi uyandırdı ve coşku yarattı.
Toplumda önemli bir gücü temsil eden muhalefet partilerinin şiddetli karşı çıkışlarına rağmen, birçok yasa parlamentodan geçirildi. Ulusal savunmamıza hiçbir katkısı olmadığı, tam tersine ülkemizi tehlikeli pozisyonlara sürüklediği daha imza aşamasında belli olan SEİA imzalandı. İşçileri ve sendikaları burjuvazi karşısında güçsüz bırakan yasalara, bakanlar kurulu kararları ve yeni düzenlemelerle başkaları da eklendi. Demokratik ve sol güçler, baskı ve kısıtlamalardan zarar gören diğer rejim karşıtı kesimler, önemli bir sorunla karşı karşıyaydılar. Karşı çıkışları olası gelişmeleri durduracak ve geri çevirecek kadar etkili olamıyordu. İktidar, her attığı adım öfke yaratsa da, uygulamalarına devam ediyordu.
Türk-İş ve sendikal hareket olumsuz gidişe dur demenin zorunluluğunu hissediyor, ancak üye tabanlarını da harekete geçirecek, sonuç alabilmenin yol ve yöntemlerini geliştiremiyordu. Toplumsal muhalefeti etkisizleştirmek için iktidar yeni bir adım daha attı. 12 Eylül 1980 öncesindeki deneylerin ışığında hazırlanmış olan dernekler yasası demokratik öğrenci hareketi tarafından aşılmaya başlanmıştı. Yasa, tüm kısıtlayıcı özelliklerine karşın, öğrencilerin örgütlenmesine ve demokrasi mücadelesine katılmasına engel olamamıştı. Gevşeyen yerleri sıkıştırılmalı, yeni yasaklamalarla tahkim edilmeliydi.
Gerçi çözüm olarak hazırlanan yeni yasa tasarısı da çaresizliğin kanıtıydı. Bilindiği gibi, 1971 öncesinde öğrenci derneklerine tüm öğrenciler üyeydi. Doğal üyeliğin yarattığı hantal örgüt yapısına karşın, demokrat ve sol öğrencilerin öğrenci kitlesininbütününütemsil ettiği tartışılamıyordu. 12 Mart 1971'den sonra bu duruma son verildi. Etkinliği kırılacağı varsayımıyla, gönüllü üyelik sistemi getirildi. Bugün de gönüllü üyeliğin sakıncalarını gören rejim, doğal üyeliğe dönmeye çalışıyor.
Demokratik öğrenci hareketinin gelişmesini durdurmayı amaçlayan yasa tasarısı da, diğer yasaklar gibi geçecek miydi? İşte bu noktada öğrenci yığınları devreye girdi. Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, Eskişehir, Bolu, Bursa, Balıkesir, Denizli illerinde ardarda öğrenci direnişleri başladı. Her kitle eyleminde görülen çeşitlilikten kaynaklanan zenginlik geniş bir etki yarattı. Direnişi bastırmak için atılan her adım, baskı, gözaltı ve tutuklama yeni direnişleri başlatıyor, eylemlerin çapını ve etkisini genişletiyordu. Militanca tutumlarla, kitleselliğin birleştiği güzel örnekler veriliyordu. Yeni tasarıyı yasallaştırmada ısrar etmesi durumunda, direnişin öğrencileri ve diğer toplum kesimlerinin bir bölümünün de katılımıyla genişleyerek süreceğini gören iktidar, geri adım atmak zorunda kaldı. ANAP iktidarı tasarıyı allayıp pullayarak, yasallaştırmanın yollarını arıyor ve bunda da kararlı görünüyor. Başarılı bir direnişin sahibi öğrenciler ise, genişleyen kitle desteği, artan moral ve arkalarına aldıkları güçlü bir kamuoyu ile fırsat kollayanları kolluyor.
Öğrenciler, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararını geç yayımlayarak, yapmak istediklerini pervasızca yapan bir iktidara geri adım attırdılar. Bunu toplumsal sorunların kör düğümünü çözen tek araçla, kitle eylemiyle başardılar. Uzunca yıllardır görülmeyen bu başarı biriken sorunlarına çözüm yolları arayan diğer sınıf ve tabakalara da önemli bir örnek oluşturdu.
Yıllardır anarşi ve terör edebiyatıyla tek yönlü biçimlendirilmeye çalışılan bu toplumda öğrenci direnişinin yarattığı heyecan ve kazandığı destek çok önemlidir. Bu rejimin propagandasının temellerinin sarsıldığını ve yığınların bilincindeki değişimin doğrultusunu göstermektedir. Bu sonuç ise, demokratik hak ve özgürlükler için mücadelenin bugünü ve geleceği açısından önemli ipuçlarını vermektedir. Demokratik öğrenci hareketindeki yükselme grafiği genel demokratik kabarışın bir parçasıdır ve ona bağlı gelişmektedir. Bu genel kabarışın çapı ve gücü, işçi sınıfı ve öğrenci gençlik yığınları içinde daha erken olgunlaşmakta ve uç vermektedir. Bu yönüyle de öğrenci hareketindeki başarılı adımlar, daha geniş oluşumların haberciliğini yapmaktadır.
Yeni yasa tasarısı Meclis'e sevkedildiğinde, demokratik öğrenci hareketinin ortak kararlar ve eylem hattı üreten mekanizmalarında tıkanıklıklar yaşanmaktaydı. Gerçekte çok önceden alınması gereken kararlar, yapılması gereken hazırlıklar yalnızca öneriler düzeyindeydi ve bütünün onayını almış durumda değildi. Bu nedenlerle direnişin başlaması gereken tarihte demokratik öğrenci hareketindeki eğilimlerin farklı noktalardan, farklı ağırlık merkezlerinden kalkarak yaptıkları önerilerin kolayca birleştirilmesi ve öncelerı çok uzun tartışmalar sonucunda sağlanamayan ortak tutumların kısa zamanda sağlanması olanaklı değildi. Sonuç olarak yine de, önemli ortak yaklaşımlar sağlanmakla birlikte, eylem içindeki farklı ağırlık noktaları da ortaya çıktı. Bu durum gelişmelerin doğal bir sonucudur. Ancak gözden kaçırılmaması gereken durum, başarının Nisan ayındaki öğrenci direnişlerinin bütününün ürünü olmasıdır. Her eğilim farklı noktalardan kalksa bile, direnişe katkıda bulunan, etkinliğini yükselten ve güçlendiren tutumlar içinde olmuştur. Ortak eylem hattı üretilmesindeki tıkanıklık, demokratik öğrenci hareketinin en önemli sorunudur. Bu eksiklik eğer kapatılmazsa çok yönlü olumsuz sonuçlar doğuracaktır. Ancak ortak liderliğin yaratılmadığı koşullarda, tartışmaları ayrı anlayışlar ve tutumlar arasında ortak zemini kaldırmayacak yaklaşımlarla sürdürmeyi başarmak gerekir. Kimin daha çok devrimci olduğu tartışmasının ve rekabetin mücadeleye zararları dışında, hiçbir yararı olmayacaktır.
Yeni yasa tasarısına karşı mücadele, dernekler yasasındaki kısıtlıklara karşı mücadeleye dönüşmek eğilimi gösteriyor. Bu olumlu bir çizgidir. Özellikle dernekler yasasının kamuoyunun gündeminde olduğu şu günlerde federasyonlaşmayı engelleyen ve derneklerin üniversitelerdeki çalışmalarını güçleştiren maddelere karşı etkin bir savaşım verilmelidir.

1 MAYIS...

■ **1870'LERDE** Amerikan işçi sınıfı sonradan tarihe 1 Mayıs İşçi Bayramı'nın doğuşu olarak geçen kitlesel eylemlerini ardarda gerçekleştirirken, Osmanlı İşçi sınıfı Amerika'daki kardeşleriyle karşılaştırılamayacak ölçüde "cılız" ve örgütlenme bilinci açısından gelişmemiş durumdaydı. Yine de belgelerden 1872-1880 yılları arasında Osmanlı İşçi sınıfının pekçok direniş gerçekleştirdiğini öğreniyoruz. 1894 yılında sınıf temeline dayanan bir örgütlenme oluşturuluyor: Osmanlı Amele Cemiyeti. Yüzyılın başlarında da özellikle balkanların kimi bölgelerinde işçi direnişlerine eklenen yankısız, küçük kutlamalar şeklinde de olsa 1 Mayıs törenlerinin düzenlendiği biliniyor.

■ **1911 YILINDA** Selânik'te tütün, liman ve pamuk işçilerinin başını çektiği güçlü bir 1 Mayıs gösterisi gerçekleşiyor. 1912'de İstanbul'da yapılan gösteriler ise dönemin gazetelerinden şu başlıkla veriliyor: "Pangaltı'daki Belvü Bahçesi'nde Osmanlı Sosyalistlerinin İdaresinde 1 Mayıs Bayramı kutlandı."
Birinci Dünya Savaşı ve ardından patlak veren Ulusal Kurtuluş Savaşı sırasında, işçilerin tüm halkla birlikte emperyalistlere karşı verdikleri mücadele nedeniyle; değil 1 Mayıs, herhangi bir işçi direnişi veya hareketine rastlanmıyor.

■ **1921 YILINDA** Türkiye Sosyalist Fırkası'nın düzenlediği İşçi Bayramı'na işçiler mavi işçi gömleklerini giyip, kırmızı boyunbağı takarak katılıyorlar. 1922 yılında 1 Mayıs, Amele Sosyalist Fırkası tarafından düzenlenen İstanbul ve Ankara mitingleri ile kutlanıyor. Ancak işçi sınıfının güçlenmesi beraberinde pekçok baskıyı da getiriyor; 1923 yılındaki 1 Mayıs kutlamalarının ardından, ünlü "1923 tevkifatı" yapılıp Dr. Şefik Hüsnü ve arkadaşları gözaltına alınıyor, hemen ardından da, 27 Mayıs 1923'de 1 Mayıs resmi Bahar Bayramı olarak kabul ediliyordu. Artık 1 Mayısların engellenme dönemleri başlamıştı. 1924'de 1 Mayıs öncesinde tutuklanmalar oluyor, ilerici dergi büroları basılıyor. İşçi Bayramı; 1924'de ancak Türkiye Amele Birliği'nin Genel Merkezi önünde yapılan bir toplantıyla, 1925 yılında da Amele Teali Cemiyeti Genel Merkezi önünde yapılan toplantıyla kutlanıyordu. Bu dönemde en son 1928 yılında 1 Mayıs kutlanabiliyor, sonrasında uzun bir sessizlik dönemine giriliyordu. Artık 1 Mayıs dönemleri terör ve baskının gelenek haline getirildiği dönemler olarak tarihe geçiyordu. 1960 sonrasındaysa Türk-İş'in girişimiyle 24 Temmuz İşçi Bayramı olarak kabul edildi.

■ **1976 YILINDA** 1 Mayıs, 1920'lerden sonra ilk kez kitlesel olarak kutlandı. 16 Nisan 1976 yılında DİSK'e bağlı Keramik-İş Sendikası üç aylık grev sonucunda yapılan toplu iş sözleşmesine 1 Mayıs'ın işçi bayramı olduğunu metne geçirtmeyi başardı. Bu yıllar işçi sınıfının toplumsal hak arama savaşımında geldiği noktayı göstermesi açısından önemliydi. DİSK bu konuda bir genelge yayınlamış ve tüm üye sendikalardan toplu iş sözleşmelerine aynı maddeyi koymasını istemişti. 76 1 Mayıs'ında DİSK İstanbul Taksim alanında, üç koldan Taksim'e yürüyüş ve Taksim Alanında yapılan kutlamadan oluşan bir kitlesel gösteri düzenledi. Uzun bir aradan sonra, 1 Mayıs geniş kapsamlı ve ör-

1976 1 Mayıs'ı, alan dolu, gelecek yıl daha dolu olsun diyor herkes

1 MAYIS...

gütlü olarak kutlanıyordu. Aynı günün akşamında da TİP tarafından Spor Sergi Sarayı'nda partinin birinci kuruluş yıldönümü ve 1 Mayıs'ı kutlama gecesi düzenleniyordu.

■ **1979 YILINDA**, İstanbul'da 1 Mayıs gösterileri yasaklanıyor, İstanbul'da sokağa çıkma yasağı ilan ediliyordu. DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk 1 Mayıs'ın mutlaka 1 Mayıs alanında kutlanacağını söylüyor ve diğer yöneticiler ile birlikte 1 Mayıs öncesi gözaltına alınıyordu. Bu yıl 1 Mayıs'da iki ayrı kutlama yapılıyor. İzmir'de düzenlenen mitingin yanısıra, sokağa çıkma yasağına karşın TİP Genel Başkanı Behice Boran ve partililerden bir grup 1 Mayıs'ı kutlamak için İstanbul'da sokağa çıkıyorlar ve tutuklanıyorlardı. 1 Mayıs 79 sonrası 1 Mayıs tutukluları ile dayanışma kampanyası açılıyordu.

■ **1977 YILI** ise, tarihe "Kanlı 1 Mayıs"ı yazdırıyordu. Dünyanın bir bayram havasında kutladığı, coşkunun, sevincin alabildiğine yaşandığı bu gün Türkiye'de kana bulanıyordu. Büyük bir tertiple karşı karşıya kalan yüz binlerce insandan 36'sı ölüyor, 77 1 Mayıs'ı suçlularının hâlâ bulunmadığı "karanlık" bir olay olarak kalıyordu. Yine de, pekçok inancı, öfkeyi kararlılığı bileyerek, kitleler 1 Mayıs 1978'de yeniden meydanları dolduruyordu. Baskı ve yıldırma sonuç vermemişti.

1977'nin kurbanları da burada.

Türkiye 1980 Mayıs'ına sorunlu günlerle giriyordu. 24 Ocak kararları yürürlüğe girmiş, Amerika ile Türkiye arasında yeni bir kölelik anlaşması, SİA imzalanmıştı. Türkiye İşverenler Sendikası grev ve işçi haklarına karşı düşmanca bir tavır sergiliyordu. 30 ilde 1 Mayıs kutlamaları yasaklanıyor, dönemin başbakanı Demirel "1 Mayıs'ı kutlamanıza izin vermiyeceğim" diyordu. 30 Nisan 1980'de 1 Mayıs kutlamalarına getirilen yasakları protesto etmek için ülke çapında bir direniş düzenleniyor, 1 Mayıs DİSK'in öncülüğünde en kitleseli Mersin olmak üzere Bursa, Amasya, Çanakkale, Ordu ve Adana'da yapılan mitinglerle kutlanıyordu.

Bugün Türkiye'de 1 Mayıs yasal olmayan yasaklı durumunu koruyor. Yasalarda herhangi bir kısıtlama olmamasına karşın, keyfilik bu alanda da sürüyor. 1923'te bahar bayramına dönüştürülen, 1980 sonrasında da resmi tatil özelliği de kaldırılan bu gün, dünyanın her yanında, kapitalist ülkelerde, sosyalist toplumlarda, bağımsızlığını yeni kazanan ülkelerde kutlanıyor. Baskıcı rejimler altında da kutlamalar yapılıyor. Kimi ülkelerde devlet törenleri düzenleniyor, kimilerinde devlet yetkilileri kutlamalarda yeralıyor. Törenlerin yapıldığı ya da yapılamadığı tüm ülkelerde 1 Mayıslar işçilerin günüdür. ●

malar başarılabilir. Bu sene için yığınsal bir kutlama hazırlığı yok, ancak, bu sene fabrikalarda toplantılar yapılıp gelecek sene için hazırlık yapılabilir.

İşçiler 1Mayıs için ne diyor?

Cemal Tezcan (Petrol-İş Boğaziçi Şb. Sekreteri)

Ne sosyaldemokrat partilerin ne de Türk-İş üst yönetiminin hiç bir şey yapmaya niyeti yok. Bu kutlama ancak, Türk-İş içindeki demokratik sendikal muhalefet içinde yeralan sendikaların çaba ve gayretleri ve demokratik öğrenci hareketinin temsilcileri olan öğrenci dernekleri ile sol içerikli yayınların aktif katılımıyla sağlanır.

Ayşe Köseli (Gripin-Temsilci)

Tüm dünyada kutlanabilen 1 Mayıs işçi bayramı, bizde yasak olmamasına karşın kutlanamıyor. AET'ye girmek istiyoruz, ancak, bizdeki bu yasaklarla bizi nasıl AET'ye alsınlar. Egemen sınıf işine geldiği konularda AET'ci, işine gelmediği konularda AET'ye karşı. Bu iki yüzlülüktür. Artık emekçi bayramımız bizde de kutlanmalı. Bu konuda Türk-İş içindeki sendikal muhalefet harekete geçmeli ve demokratik kitle örgütleri bu platforma mutlaka çekilmeli. 88 yılında 1 Mayıs yine yığınsal bir şekilde tür - külerimizle büyük bir coşku ve kararlılık içinde kutlanmalı.

Cuma Yıldız (Türk Telekom-Baştemsilci)

İsteyen herkes bu güne kadar 1 Mayıs'ı kutladı ve kutlamakta da.Şekli değişik de olsa bu bayram kutlanıyor. Bağımsız sendikalar bu konuda seslerini fazlaca çıkartamıyorlarsa da, demokratik sendikalarla birlikte kutla-

Erol Koca (Birleşik Alman-Baştemsilci)

1 Mayıs, birlik ve mücadele günüdür. Sermaye sınıfı bu birliğimizden korktuğu içindir ki fiili sınırlamalar getirmiştir. Ülkemizde bu fiili yasağı kırmanın yolu olarak önce 1 Mayıs'ın gerçek anlamını işçi sınıfına anlatmalıyız. Çünkü sermaye, 1 Mayıs işçi bayramını komünistlerin ihtilal provasının yaptığı günler olarak göstererek, tüm kapitalist ülkelerde dahi kutlanılan bayramımızı kutlanılamaz hale getirmek istiyor. Bu yıl 1 Mayıs her şeye rağmen kutlanmalıdır. Şekil değişik de olsa kutlanmalıdır.

Öner Dayı (Makina Kalıp-Baştemsilci)

Dünya'da işçiler tarafından kutlanan 1 Mayıs işçi bayramı engelleniyor. Tüm dünya'da işçiler ve emekçiler tarafından her yıl 1 Mayıs'ın kutlanışına karşılık, demokrasinin var olduğu söylenen ülkemizde de bu bayram yığınsal bir biçimde kutlanabilmeli. Bunun öncülüğünde kuşkusuz sendikalarımız, demokratik güçler ve kuruluşlar olmalı.

İlyas Güven (Belediye işçisi)

Türkiye emperyalist ülkeler tarafından işgal altındayken bile, 1922 yılında 1 Mayıs ilerici güçler ve işçi sınıfımız tarafından kutlanmıştır. Bugün ise işgal altında değiliz ama, kutlayamıyoruz. Hem de kutlanabilmesi için

hiçbir yasal engel yokken. Demokratik mücadele platformundaki güçler tarafından bu yıl kutlanılması için adımlar atılması gerekir. Bu çalışmanın sonucunda 1 Mayıs bu sene kutlanılmayabilir, ancak, gelecek seneler için bir adım şimdiden atılmış olur.

Ali Karşı (Organik Kimya-Temsilci)

İşçiler artık 1 Mayıs'ı kutlamalılar. Sendikaların, partilerin demokratik kitle örgütlerinin elden geldiğince bu bayramın kutlanması için çaba göstermelerini sağlamalıyız. Yasaklar da artık bir yerinden kırılmalı. Ortada yasak diye bir şey de yok ki. Ancak, güçlü bir korku ortamı, sanki yasaklar varmış gibi bir hava estiriyor.

Diclehan Şimşek (Gripin-İşçi)

1 Mayıs, başta işçi sınıfımızın ve diğer demokratik güçlerin örgütsel katılımıyla yığınsal olarak kutlanmalı. Çünkü, şu an bu bayramımızın kutlanmasını engelleyen hiçbir yasa va yasak yok. Öyleyse, kendi işyerlerimizden başlayan bir süreç içinde sendika merkezlerimize ve Türk-İş üst yönetimine bu istemimizi güçlü bir biçimde duyurmamız için harekete geçmemiz gerekiyor.

Esat Budaklar (Habaş- Baştemsilci)

Dünya işçi sınıfının haklı olan bu bayram, bizim de hakkımız. Çünkü, bizler dünya işçi sınıfından kopuk değiliz. Anayasada bu bayramın kutlanmasına ilişkin bir yasak yok, bu nedenle kutlama hakkı alınmalı. Bu sene Petrol-İş işçileri 1 Mayıs'ı grev yerlerinde kutlayacaklar.

Ali Tüysüz (Santa Farma-Baştemsilci)

Asırlar öncesinden başlayan mücadeleler sonucunda da bu bayramın kutlanma hakkı alındı. Ülkemizde ise yasalarda kutlanmaması için hiçbir engel yokken, her nedense kutlanamıyor. Sendikalar ve demokratik kitle örgütleri birlikte bu yasakları aşmalıdır.

Türkay Grevcileri

1 Mayıs İşçi sınıfının tüm dünyada kutladığı birlik ve beraberlik bayramıdır. Ülkemizde demokrasi varsa, 1 Mayıs, işçi bayramı olarak kutlanmalıdır. Bizler, tabandaki işçiler olarak, birlik ve beraberlik içinde mücadele vererek 1 Mayıs'ın yasallaşmasını sağlamalıyız. Demokrasiyi tam olarak yerleştirmek istiyorsak, işçi sınıfının partisi de serbest olmalı, 1 Mayıs işçi bayramı da serbestçe kutlanmalı.

Şahmettin Denli (Plastifay-İşçi)

Öncelikli görev sendikalarımızın. Sendikalarımızın bu konuda bizlere öncülük etmesi gerekiyor. Ardından parlementodaki sosyal demokrat partilere bu konunun yasallaşması için gereken çabaları verdirmek gerekiyor. Ancak, şu da unutulmamalı ki, işçi sınıfı kendi temsilcilerini parlamentoya gönderemediği sürece işler, hep "ikinci" eller tarafından yürütülmüş olacak.

Hasan Toprak (Biksan-Baştemsilci)

İşçiler tarafından 1 Mayıs'ın toplu iş sözleşmesi, grev gibi bir hak olduğunun anlaşılması gerekir. Bu konuda tek tek hepimize görev düştüğü gibi, temel görev de sendikalarımıza ve dolayısıyla Türk-İş'e düşüyor.

Kamil Emiroğlu (Organik Kimya-Baştemsilci)

Tüm dünyada kutlanan 1 Mayıs emek bayramının, demokrasi ile yönetildiği söylenen ülkemizde kutlanamaması ayıptır. Bayramımızın yeniden kutlanabilmesi için işçilerin sendikalarını, partileri ve diğer demokratik kitle örgütlerini zorlaması gerekir. Yaygın bir biçime getirilen şu yalan da artık iyi anlaşılsın; 1 Mayıs komünist bayramı değil, işçi sınıfımızın bayramıdır.

Tartışmalarda üslup sorunu

SOLDA hızlı bir tempoyla artan dergi sayısını olumlu bir gelişme olarak görüyoruz. Bir yanıyla derlenmeyi, toparlanmayı gösteren bu durum, diğer yanıyla da solda taktikler düzeyinde canlı bir tartışma ortamı yaratıyor.

GÜN bu sayısında sayfalarının bir bölümünü sol dergilere ayırdı. Mücadeleyi ilgilendiren bir dizi sorunda kendi tezleri ile sol dergilerin tezlerinin karşılaştırmasını yaparak, tartışmaya katkıda bulunmaya çalıştı.

İzlenmesi gereken çizgiyi öneren bir tez, aynı zamanda diğer tezlere karşı da geçerliliğini kanıtlamak zorundadır. Bu nedenle tezler üzerine tartışmanın demokratik ve sol güçler arasında özel bir önemi vardır.

Ancak bu tartışmanın özü ve amacı kadar, sürdürülüş biçimi de çok önemlidir. Amacına uygun bir titizlikle ve sorumlulukta, uygun bir üslupta sürdürülmeyen tartışmadan yararlı sonuçlar beklemek boşunadır.

Tartışmanın amacı yalnızca bir tezin yanlışlığını kanıtlayabilmek değildir. Bunun da ötesinde amaç, diğer eğilimleri etkileyebilmek ve anlaşma zemini yaratabilmektir. Eğer haklı çıkmak kaygısıyla ikinci yön ihmal edilirse, tartışma anlamsız ve zararlı bir karşılıklı saldırıya dönüşmektedir.

1980 öncesi döneme ilişkin olarak Çağdaş Yol şu saptamada bulunuyor: "Faşist saldırılara karşı yiğitçe ve doğru bir tutum takınabilen öğrenciler birbirlerinin yüzünü göremez, görse de yüz çevirir oldu." Bu ortamın sıkıntısını duymamış ve zararlı sonuçlarını yaşamamış bir kişi düşünmek olanaklı değildir. Eğilimler ve kişiler arasındaki ilişkilerin tahrip olması, amansız bir rekabet ve düşmanlık ortamı doğurmaktaydı.

Elbetteki eğilimler arasındaki temel ayrım noktalarının yarattığı psikoloji küçümsenemez. Eğilimlerin izledikleri çizgi bazen bir diğerinin şaşkınlığına ve kızgınlığına yolaçabilmektedir. Ancak bu durumlara karşın, dostluk bilincinin üzerinde durulmaması, hatta zaman zaman unutulması, iplerin elden kaçmasına neden olmuştur. Sonuçta da Çağdaş Yol'un anlatımıyla, birbirine en yakın olması gereken kesimler bile, çatışır duruma gelmiştir.

Bugün de aynı tehlikenin güçlü belirtileri vardır. Bir başka deyişle, bu konuda sağlıklı bir geçmiş değerlendirmesi yapıldığını göremiyoruz. Yaygın olarak geçmişi değerlendirip sonuçlar çıkarmak gerekir görüşünün paylaşıldığı bir ortamda, demokratik ve sol güçlerin konu üzerinde düşünmesi gereklidir.

BU ÖNEMLİ konuda öncelikle GÜN'ün yaklaşımını açıklamak yararlı olacaktır. GÜN bu tartışmaları dostlar arasındaki tartışmalar olarak görmekte, bu bakışla ele alınmasını önermektedir. Yüzlerimiz aynı yöne, ileriye dönüktür. Ayrılıklarımızla birlikte, aynı yöne yürüyoruz.

Bu bakışın sonucu olarak GÜN, çözümlemelerin yararına sıfatlar kullanmayı gereksiz, hatta zararlı görmektedir. Sözde anlatımı güçlendirmek ya da karşı tezi zayıflatmak için yapılan vurgular, nitelemeler ve damgalamaların yararına inanmamaktadır. Bu nedenle çıkan yayınlara göre oldukça eski olan yayın yaşamında bu çizgiden sapma göstermemiştir. Eğilimlerin kendilerini değil, görüşlerini tartışma konusu yapmıştır.

Aynı yaklaşımı diğer eğilimlerden de bekliyoruz. Ancak bugün daha çok olumsuz örnekler görüyoruz.

Bu konuda en uç örneği Yeni Çözüm oluşturuyor. Yeni Çözüm sayılarındaki sıfatları ayırsak, eminiz birkaç dergi sayfasını doldurur.

"Paralı gazete ilanlarıyla kendilerini SHP'ye teslim eden sosyalist aydınlarımız", "Hazır ortalıkta kimse yokken 'Bir an önce malı götürme (!)' parsayı toplama telaşına düşen dergi çevreleri", "Sosyal demokrat geçinen ne idüğü belirsiz sendikacılar" (Y.Çözüm, S:1,2,3) tanımlamaları ile başlayan tartışma, anlaşma zeminini koruyabilir mi?

Diğer eğilimleri anlatmak için kullandığı sözcüklere bakalım: "sekter grupçu, tekkeci sahiplenme anlayışları; parsacı anlayışlar; faydacı kafa; 'dernekçi' hempalar; dernekçilik grupçuluktur, ilkesizliktir, üç kağıtçılıktır, parsacılıktır, alicengiz oyunudur." (Y.Çözüm, S:2) Sayılan nitelemelerin tartışmaya olumlu herhangi bir katkısı düşünülemez.

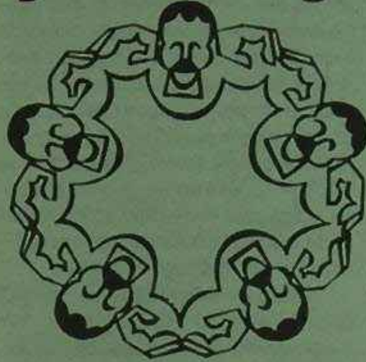
DEVRİMCİ sorumlu insandır. Bir söz söylediği zaman ucu nereye gider, kestirmek zorundadır. Mayıs dergisi politik güçleri çözümlerken, "sovyetlersiz hiçbir radikal dönüşümün (ilerlemenin) olmayacağına kendilerini inandıranlar," diye yazabilmektedir. Böylesi vahim bir suçlama, eğer dil sürçmesi olarak görülmezse ya da serinkanlı bir tutumla karşılanmazsa, her türlü olumsuzluğa kaynaklık edebilir.

Dergilerdeki yazılarda bolca tırnak kullanılıyor. Ancak tırnakların alıntı anlamına mı, yoksa vurgu anlamına mı geldiği öylesine karışıyor ki, içinden çıkılmaz duruma geliyor. Örneğin işçi sınıfının sendikal hareketinin birliği konusunda bir görüş anlatılırken, tırnak içinde şunlar söyleniyor: "Artık işçilerin Türk-İş' dışında sendikaları olmasın... İşçilerin hepsi Türk-İş'e bağlı sendikalarda örgütlensin... Böylece işçilerin sendikal birliği sağlanmış olsun."

Tabi kaynak yok. Çünkü bu bir "özet". Ama alıntıymış gibi yapılıyor.

İçerikten çok biçimin, bir başka deyişle centilmenliğin ağır bastığı bir tartışma önermiyoruz. Ancak zaman zaman biçimin de özü etkilediğini anımsatıyoruz. Tezler üzerine kıyasıya tartışalım. Ancak somut olalım ve çözüme yönelik tartışalım. Ayrılıklarımıza ve yanlışlarımıza dostlar arasındaki ayrılıklar olarak yaklaşalım.

Sol güçlerin birliği ve sosyal demokrasiye yaklaşım

MEHMET İZER

SOSYAL demokrasi, Türkiye solu için bir sorun olarak duruyor. Bunda, 1980 öncesinde CHP'ye bağlanan umutlar, bu uğurda harcanan fırsatlar, "içinde politik çalışma" yapılabileceğine dayalı tezler, bu doğrultuda CHP'li olup çıkan gruplar ve herhalde, 1977 seçimlerinde 1970 sonrasının ilk bağımsız çıkışına karşı alınan dostça olmayan tavırlar etkili. Sorun olarak duruyor, o nedenle de bir türlü yerli yerine oturamıyor.

1986 sonundan başlayarak çıkmaya başlayan dergilerin kimilerinin de ağırlıklı konusunu bu oluşturuyor. Ortak yargı, sol hareketin sosyal demokrasinin peşine takılmakta oluşu. Bu durum kimine göre baştan buyana böyle, bir anlamda bilimsel sosyalistler sosyal demokrasinin tamamlayıcı parçası. Kimine göre kendinden başka hepsi bu durumda, çünkü o diğerlerini belirleyen özellik "küçük burjuva ideolojisi"ne saplanmış olmaları.

Sosyal demokrasi ile ilişkiler konusu, 1986 sonunda ülkemizde ara seçimler yapılması nedeniyle daha da güncelleşmiş, en azından dergilerin bir bölümünün ağırlıklı konusu durumuna gelmiş. Örneğin İlkadım dergisi Ağustos-Eylül 1986 sayısında, "Türkiye'de hep yaygın olagelen anlayış, demokrasi mücadelesini sosyalizm için mücadelenin ayrılmaz bir parçası olmaktan çıkaran, hatta salt mevcut düzen altında siyasal haklar elde edilmesine dönüştüren reformist anlayıştır. Bu nedenle sosyal demokrasinin konumu abartılır, her dönem, özellikle de seçim dönemlerinde, istisnasız ve koşulsuz desteklenir", diye yazıyor. Yeni Çözüm, seçimler ertesinde başlayan yayın yaşamının ilk sayısında, seçimleri değerlendirirken, sosyal demokrasiyle bağlaşıklık sorununu tartışıyor, "...ancak bu bağlaşıklık 'stratejik' olunca sosyal demokratlarla kalın bir göbek bağı oluşuveriyor," diyor. Yine Çağdaş Yol da ilk sayısında, "sosyal demokrasi, eylül öncesi mücadelesinden, devrimci demokratlardan uzak durma, iç ve dış parababalarına güven verecek 'akıllı uslu' bir politika sonucuna ulaştı. Suçlu sandalyesine eylül öncesinin direnen toplumsal güçlerini oturtarak ilk adımını attı. Burjuva sosyalizmi de ...sosyal demokrasinin düşünce ve davranış öncülüğünde, yeni yoluna koyuldu," diye yazıyor. Gelenek de ilk sayısında şunları söylüyor: "Türkiye'de sosyalistlerin sosyal demokratları demokrat çizgide tutma çabaları, fiilen sosyal demokratların sosyalistleri demokrat çizgide tutmalarıyla sonuçlanmaktadır."

Bu örnekler, daha da çoğaltılabilir, tümüyle ortak bir sonuçta buluşuluyor, sosyalistlerin sosyal demokrasiye ya teslim olmaları ya kuyruğunda olmaları ya da daha ileri. Ama tümü de yine ortak bir paydadan hareket ediyor, bilimsel sosyalist hareketin ittifaklar ve cephe sorunlarına bakışını kavrayamamış olmak.

Sosyalistlerin, sosyal demokratlarla ilişkiden çekinmelerine hiç gerek yok. Onlar kendi tezlerini anlatabildikleri, gidecekleri yolu, (iktidar yolunu) tam belirledikleri taktirde ve sol radikalizmle bilimsel sosyalistler arası ilişki olması gerektiği gibi olduğu taktirde, ilişkiler istendiği gibi olacaktır.

SOSYAL DEMOKRASİ NEDİR?

Dergilerin tartışma konularının başında sosyal demokrat hareketin tarihi geliyor. Burada bir bölüm, sosyal demokrasinin İkinci Enternasyonal geleneği içinde yeraldığını ama ciddi değişimlere uğradığını, ancak ne olursa olsun işçi sınıfı hareketi olduğunu öne sürüyor. (Avrupa sosyal demokrat partilerini değerlendirmeye katan bu düşünce, Türkiye'de sosyal demokrat hareket olamayacağı düşüncesine de gelebiliyor.) Diğer düşünceyse, sosyal demokrasinin tarihiyle, yani marksizmle hiçbir ilgisi kalmadığını söyleyerek, (ki Türkiye de bu durumda kapsam içinde oluyor) sosyal demokrasinin burjuva hareket olduğunu vurguluyor. Orada ulaştığı noktaysa, işçi sınıfının ilk ve öncelikle gözetmesi gereken unsurun, burjuvaziyle sınıfsal ittifaka giremeyeceği oluyor.

Bu tahlillerle partilerin sınıfların sözcüsü olduğu anımsanıyor, ama, bunun birebir görülemiyebile-

ceği ya da çoğunlukla aldatıcı görüntülerin gündemde olduğu atlanıyor.

Tartışmaların bu temelden sonraki kısmında, teorik yan kalkıyor, birebir günlük yorumlarla konu ele alınıyor. Üstelik bu, "sosyalistler hiçbir konuda güncel olmamak, güncelliğin içine sıkışmamak durumundadırlar." (Gelenek, 5) saptamasıyla birlikte yapılıyor: "Solun kronikleşmiş güçsüzlük hastalıklarından birisi, belki de diğerleriyle bağlantılı olmasına rağmen en önemlisi, 'sosyal demokrasiye karşı süreklileşmiş zaafıdır. Hastalık öylesine 'vazgeçilmez' bir hal almıştır ki..." (Gelenek, 2), "sosyalistlerin SHP'ye oy vermesinden daha tehlikeli olanı, bu oyların SHP'nin geçmiş dönem CHP'sinden 'daha ilerde' olduğu inancı ile istenmesi ve verilmesidir." (Gelenek, 1), "sosyal demokrasi ne kadar zorlanırsa zorlansın, düzenle uyumu aşabilecek hedeflere sahip değildir... bırakalım kapitalizmin ortadan kaldırılarak toplumsal kurtuluşa ulaşmayı, bağımsız bir gelişme ve asgari siyasal özgürlüklerin sağlanabilmesi için gereken toplumsal düzenin demokratlaşması, baskının, işkencenin ortadan kaldırılması, emperyalizmle uluslararası finans kuruluşların desteğinde ve onlarla işbirliği halinde olanların egemenliklerine son verilmesi, toprak ve tarım sorununun çözüme kavuşması, şovenizm vb. sorunlarında hiçbir tutarlı yaklaşımı yoktur." (İlkadım, 5)

Burada akla şu geliyor: Acaba söylenenlerin tersi olsaydı, bilimsel sosyalistlerin sosyal demokrasiyle ilişkileri için neler söylenecek, önerilecektir?

POLİTİKA İKTİDAR AMACIYLA YAPILIR

Sorun elbetteki bu değil, bilimsel sosyalistler, sosyal demokrasiye hiçbir zaman da, şu zamandan daha ileri misin, şunların lafını ediyor musun, gibi bakmazlar. Sosyal demokrasiyi tekel dışı burjuva kesimlerin sözcülüğünü yapan, işçi ve emekçiler arasında yaygın etkisi olan, bu etkiyle ve onlar üzerinde politika yapmak durumunda olduğu için de işçilerden, emekçilerden etkilenen bir politik güç olarak görürler. Avrupadaki sosyal demokrat partilerin marksizm döneminden kalmış kimi normları Türkiye ve benzeri ülkeler sosyal demokratlarının söylem düzeyinde benimsemeleri vb. kriterler üzerinde değerlendirme yapmazlar. (Bunları ve daha başkalarını sosyal demokrasiyle tartışırken kullanırlar, o hareketin olabildiğince sağlıklı bir konuma gelmesi için ideolojik savaşım verirler.)

Daha da önemlisi, sol güçlerin birliği politikasını yaşama geçirmek göreviyle karşı karşıya bulundukları için, sosyal demokratlarla ittifak sorunlarını gündeme getirirler.

Bir politik hareket yalnızca tartışma üzerine oluşturulmaz. Aynı şekilde muhalefeti vazgeçilmez gelecek olarak gören hareket de politik hareket değildir. Bir politik hareket sözcüsü olduğu, örgütü olduğu sınıfın iktidara yürümesini sağlamak amacıyla oluşturulur. Ülkesinin, zamanının koşullarına göre kendisine kalıcı, geçici ittifaklar seçer, sınıflar temelinde gerçekleştirmeye uğraştığı bu ittifakları, belirli bir amaca yönelik olarak oluşturmak istediği cephenin temelleri haline getirir. Ve elbette ki, cepheler Gelenek'in yazdığı gibi 'yalnızca savunmayı anlat'maz. (Gelenek, 5) Hele, "birleşmenin nedenini ise savaş ya da faşizm gibi olağanüstü tehlikelerle işçi sınıfının zayıf kaldığı bir dönemin örtüşmesi oluşturuyor. Cephe, her zaman sol hareketin ve proletaryanın geriliğine delil oluyor... Sosyalist hareket, birer model olarak 'ittifak'da önder, demokratik cephede ise sol kanat rolü oynayabilir." (Gelenek, 5) yaklaşımlarının katılınılacak yanı olamaz. Ayrıca bunları yazanlar da, cephe sorununun bilimsel sosyalist literatürde önemli bir yere sahip olduğunu, işçi cephesi ile başlayan, halk cephesi biçiminde ilk kez Fransa'da 1936'da gündeme gelen, İkinci Dünya Savaşı öncesi faşizme karşı biçimlenen ve kimisi devrimle sonuçlanan cepheleri bilirler. Ulusal kurtuluş cephelerinin de varlıklarından haberlidirler. Sözgelişi, Fransa'da 1936'daki, Bulgaristan'da 1939'daki ya da El Salvador'da bugünkü durumu "savunma" durumu olarak niteleyebilmek oldukça zor olsa gerek.

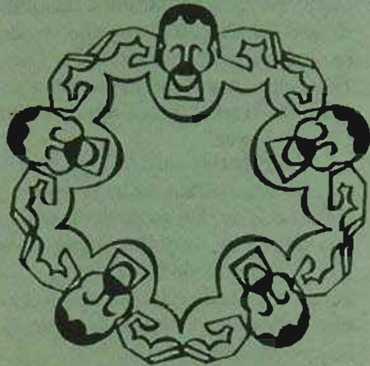
SOL GÜÇLERİN BİRLİĞİ VE SOSYAL DEMOKRASİ

Türkiye'de, sosyalistlerin sosyal demokrasiye geçmişten kalan bir kompleksle bakmaya son vermeleri gerekiyor. 1971 darbesiyle (burada 1968 sonrası bilimsel sosyalistlerin sol radikalizmle ayrışım ve çatışmaları da kuşkusuz etkili olmuştur.) sosyal demokrat harekete kaptırılmış olan inisiyatifin geri alınması sorununun gündeme gelmesi gerekiyor. Bunun için koşulların oldukça elverişli olduğu da görülüyor. Bu gelişim sağlandığı takdirde, sol güçler daha bir yerli yerine oturmuş olabilecekler. Ancak dikkat edilmesi gereken bir nokta var: Bu gelişimin sosyal demokrat hareketle düşmanlık temelinde olması hiç gerekmiyor. Tam tersine, sosyalist hareket kendi tabanına yöneldikçe, sosyalist hareketin sorunları olması gereken sorunları gerçek sahipleri dile getirmeye başladıkça, sosyal demokrasi de Türkiye'de oturması gereken tabana oturacak, solundaki güç merkezinin etkisiyle üstleneceği sorunları daha net belirleyebilecektir.

Bilimsel sosyalistlerin, sosyal demokratlarla ilişki gibi bir "sorunları" her zaman olmuştur, olacaktır. Gelişkin bir demokrasinin kurulabilmesi için sol güçlerin birliği vazgeçilmez değerdedir. Bu, gelişkin demokrasinin yeniden geri alınmaması için de yaşamsal değerdedir. Yine bilimsel sosyalist hareket, demokratik iktidar yolunda da geniş bir cepheyle yürümek durumundadır. Burada da sosyal demokresi gibi bir "sorunu" olacaktır. Ve kuşkusuz sosyal demokrat hareket içinden birlikte yürümeye devam edeceği çevrelerle oldukça uzun bir yol arkadaşlığı olacaktır.

Sosyalistlerin, sosyal demokratlarla ilişkiden çekinmelerine hiç gerek yok. Onlar kendi tezlerini anlatabildikleri, gidecekleri yolu, (iktidar yolunu) tam belirledikleri taktirde ve sol radikalizmle bilimsel sosyalistler arası ilişki olması gerektiği gibi olduğu takdirde, sosyal demokrat hareketle ilişkileri kendi istedikleri doğrultuda olacaktır. Ama bunlar olana kadar da, nesnel koşulların gerektirdiği adımları atarken "kuyruğu takılmak", "peşinden sürüklenmek", "içinde erimek" gibi kaygulara düşmenin hiç anlamı yok. Sosyal demokrasiye sürekli biçimde kayguyla bakanlar, geçmişin kendilerine yüklediği olumsuzluğu unutabilirler. Çünkü, önemli olan geleceğin kurulmasıdır. ●

Sendikal birliğe doğru yaklaşım

CEMAL GÜNGÖR

İŞÇİ sınıfı hareketinin günümüz koşullarındaki en önemli sorunlarından biri sendikal hareketin birliğidir. 1980 sonrası DİSK'in etkinliğine son verilmesiyle fiilen örgütsüz bırakılan DİSK üyesi işçiler, 1983'e kadar DİSK'e aidat ödemeyi sürdürerek bir bekleme dönemine girdiler. O tarihten itibaren de gerek süresi biten toplu sözleşme görüşmeleri sırasında örgütsüz kalmamak ve gerekse geçmişlerinden gelen örgütlü çalışma geleneğinin zorlamasıyla, çeşitli sendikalara üye oldular. Yaklaşık 500 bin DİSK üyesi işçi, ya büyük bir çoğunluğuyla Türk-İş'e bağlı sendikalarda ya da var olan bağımsız sendikalarda örgütlenme yolunu seçti.

1983-86 yılları arasında bu oluşumun tabanda yarattığı dalgalanma, kimi hakların elde edilmesi sırasında Türk-İş'te şimdiye kadar kullanılmayan yöntemlerin uygulanması biçiminde yansıdı.

14.Türk-İş Genel Kurulu toplandığında, yöneticilerinin caydırıcı, pasif tutumuna rağmen "İzmir Mitingi"nin yapılabilmiş olması, bu genel kurulun benzerleri gibi olmayacağının da bir işaretini oluşturdu. Nitekim beklenen de görülmekte gecikmedi.

14.Genel Kurul, Türk-İş'te estirilmeye başlanan yeni havanın bir raslantı olmadığını kanıtladı.

• Türk-İş'e egemen olan yönetici kadroların şimdiye dek söylenegelen Amerikancılığı, AAFLI ile ilişkileri açığa çıkartılarak somut belgelerle sergilendi. Muhalefetin bu konudaki etkin çabası, yönetici kadro içinde de "kendi düzeylerine uygun" kavgalara neden oldu.

• Aynı çerçevede olmak üzere SSK primlerinin akibeti üzerinde söz sahibi olma gerekliliği, kimi ekonomik, demokratik hakların korunması vb. dile getirildi.

Genel Kurul sonunda oybirliği ile alınan 1987'nin Eylem Yılı olması kararı da bu aşağıdan yukarıya zorlamanın bir göstergesi sayılmalıdır.

Tüm işçi sınıfı ve kamuoyunun gözleri önünde olup biten bu gelişmelerden şöyle bir sonuç çıkartılması bir abartma olmayacaktır.

1983-86 yılları arasında Türk-İş'te gelişen muhalefet bir bütün olarak Türk-İş'i etkilemiş, ulaşılan boyutla birlikte mevcut durumda daha da ileri mevziler kazanılmasının zeminini hazırlamıştır.

Gelinen noktada, sol hareket, mevcut durumun bir gereği olarak, sendikal hareketin birliğinin, dayatan koşullarla birlikte Türk-İş'te sağlanması gereğini öne sürmüştür.

Sol hareket, mevcut durumun bir gereği olarak, sendikal hareketin birliğinin, dayatan koşullarla birlikte Türk-İş'te sağlanması gereğini öne sürmüştür. Ancak, bu hedefi gösterirken, sendikal birliğin hangi ilkeler temeline dayandırılacağına değinerek, konunun mutlaklaştırılmamasına da özellikle dikkat çekmiştir.

Ancak, bu hedefi gösterirken, sendikal birliğin hangi ilkeler temeline dayandırılacağına değinerek, konunun mutlaklaştırılmasına da özellikle dikkat çekmiştir.

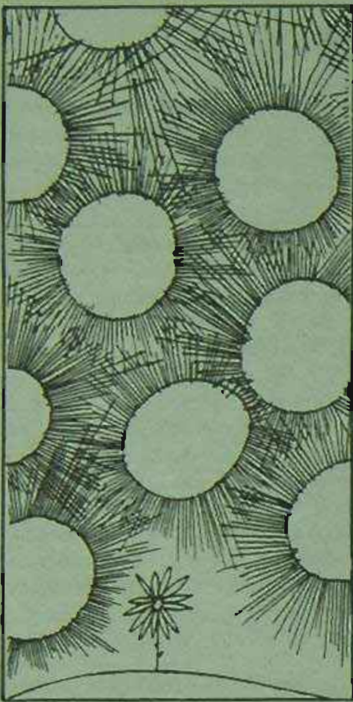
"Demokratik sendikal ilkeleri savur ın sendikalar ve işçiler tasfiye edilmeye kalkışılırsa, yaşam hakkı tanınmazsa, sendika içi demokrasi yerleştirilip yaşatılmazsa, demokrasi mücadelesi egemen sınıfların buyruğuna bırakılırsa, demokratik-ekonomik haklar işçi sınıfının çıkarları açısından kazanılıp korunmazsa, bunun yaratacağı boşluk kuşkusuz dolacaktır, doldurulacaktır.

14.Genel Kurul'a kadar sendikal birlik, Türk-İş, DİSK vb. sorunlar üzerinde uzunca boylu düşünmeden ve yaşanılan 7 yıllık dönemi yok sayarcasına yaklaşımlar getiren kimi eğilimler, bu tarihten sonra bir tek sorunun farkına varır oldular. Kırk yıllık bilinen Türk-İş'i bir dönemde değiştirmek mümkünmüş gibi Genel Kurul sonrası muhalefetin yenilgisi (!) üzerine Türk-İş'i yeniden keşfe çıktılar. Üstelik bu kez ulaşılan noktayı inkâr etmek de kalkış noktası oldu.

Sendikal birlikten ne anlaşılması gerektiği yazılıp söylenmiş olduğu halde, görmezlikten gelinip kafa karıştırmak bir yöntem olarak seçildi:

"Hemen herkes işçi sınıfının sendikal birliğinin sağlanmasından ve bunun ancak Türk-İş çatısı altında gerçekleştirilmesinden sözediyor. Sanki bilinçli bir kampanya açılmış...Yılların sendika ağaları, Amerikancı sarı mafya tipi sendikacılığın önderleri 'sendikal birlik'ten dem vuruyorlar. Sosyal Demokrat geçinen ne idüğü belirsiz sendikacılar, 'sendikal birlik' diyorlar. Gerçekten Sosyal Demokrat denilebilecek sendikacılar, reformistler ve revizyonistler de 'sendikal birlik'ten sözediyorlar." (Yeni Çözüm, Mart)

İşçi sınıfının sendikal birliği konusunun anlam ve önemi üzerinde

burada yeniden durmaya gerek yok. Hareketin gelişkinlik düzeyi kimin ne türden bir birlikten yana olduğunu anlayacak olgunluk düzeyine erişti çünkü.

Yukarıda açıkladığımız ilkeler sendikal birliğin hangi temelde olabileceğini bir çarpıtmaya fırsat vermeyecek kadar nettir. Hiç de söylendiği gibi değil:

"Artık işçilerin Türk-İş dışında sendikaları olmasın...İşçilerin hepsi Türk-İş'e bağlı sendikalarda örgütlensin.. Böylece işçilerin sendikal birliği sağlanmış olsun." (Yeni Çözüm, Mart)

Yeni Çözüm yazarının tırnak içinde bir alıntı olarak verdiği bu sözler, herhangi bir yerde ne yazılmış, ne de söylenmiştir. Böyle olduğu içindir ki kaynak da gösterememektedir.

Konuya ilişkin olarak yazılanların anlamlarını yorumlamak, gerçekliğini zorlamak hiç kimseye bir yarar sağlamayacağı gibi, dostluk ilişkilerini de bozacak, yersiz tartışmalara neden olacaktır.

BU TELAŞ NİYE?

Türk-İş Genel Kurulu, sonrası itibariyle, muhalif kimi kesimlerde bir ayrışma eğilimi yarattı. Bu eğilimin belirginleşmesinde hiç kuşkusuz aynı tarihlerde DİSK'in mahkum edilerek kapatıldığının ilan edilmesi de etkili oldu: Madem ki Türk-İş'deki muhalefet yenildi ve artık DİSK de kapatıldı, o halde hemen yeni bir konfederasyon kurulmalıdır. Kurulacak olan yeni konfederasyon da "Demokratik bir İşçi Sendikaları Konfederasyonu.." (Yeni Çözüm, Nisan) yani DİSK olmalıdır.

Bir kez daha anımsatmakta yarar vardır: Türkiye işçi sınıfının bilinçli örgütlülüğünün bir ifadesi olarak DİSK, henüz kesin olarak kapatılmamıştır. Karar temyiz edilmiştir. Bir bütün olarak işçi sınıfı ve siyasal hareketlerin görevi DİSK'in yeniden açılarak faaliyetini sürdürmesinin sağlanmasıdır. Bu durumu yok sayarak, DİSK'in askıda oluşundan yararlanıp ayrıca bir "DİSK" kurarak mücadele edilemeyeceği açıktır. Böyle bir girişimin amacı, "yangından mal kaçırır" gibi, DİSK tabanı üzerine hesap yapmaktır.

Yeni Öncü yeni bir "DİSK" görüşünü "DİSK en az 3-4 yıl daha bekletilecektir" şeklinde belirterek, kurulacak "DİSK" kapatılan DİSK için de mücadele edeceğini söylemektedir. Tabanı boşaltılmış bir DİSK için mücadele etmemek demek olan bu tutum, bir yanıyla demokrasi mücadelesini küçümserken diğer yanıyla sınıfın kendisine güvensizliği de sergilemektedir. Bu yanlış önermenin kaynağını ise başlangıçta görmek olasıdır:

"Türk-İş egemen sınıfların işbirlikçi bir ihanet çizgisine sıkısıkıya sarılmış bir yönetim ve bu yönetimi benimseyen işçilerle muhalif ve sosyal demokrat işçilerin rekabetini temsil etmektedir."

Önce şunu ayırmak gerekir: Türk-İş'te yönetimde olan kadro bugün oradadır. Yönetimde olan kadroyu sonsuza kadar orada görmek, mücadeleden kaçınmanın bir gerekçesi olduğu gibi bilime de aykırıdır. Üstelik bilinci saptırılmış işçiyi "hain" ilan edilenlerle özdeş tutmak bir başka yanılgıdır ki, bu mantığın uzantısıyla, 1967'de DİSK'in kuruluşunu açıklamak da kolay olmasa gerekir.

Kurulmak istenen yeni "DİSK"'in hangi tabana dayandırılacağı da şöyle anlatılmaktadır: "..egemen sınıflar DİSK'i askıya alıp, Türk-İş'i desteklemişlerdir. Çünkü işçi sınıfının Türk-İş'te toplanması koşulunda asıl tehlike olan Sosyalist işçilere seçenek kalacaktır. Ya Türk-İş gelip sosyal demokratların potasında eriyecek ya da ayrı sendika kuracak." (Yeni Öncü, Mart)

Dizgi yanlışlarını düzelterek yeniden yazarsak: "Çünkü işçi sınıfının Türk-İş'te toplanması koşulunda asıl tehlike olan sosyalist işçilere seçenek kalmayacaktır. Ya Türk-İş'e gelip sosyal demokratların potasında eriyecek ya da ayrı sendika kuracaklardır."

Sosyalistler, tarihin hiçbir döneminde seçeneksiz kalmamışlardır. Kalmazlar da. En seçeneksiz kaldıkları dönemde, koşullar gereği, "en gerici" örgütlerde bile çalışırlar. Bu kararı uygularken kendi ideolojilerinin doğruluğu ve mücadele deneyleri yol gösterir.

Bu kısımda, kendine güvensizlikten kaynaklanan ve "sosyalist işçilere seçenek oluşturmak" adına önerilen bir yanlış sendikacılık anlayışı vardır. O d.. sendikaları aynı siyasal görüşte işçilerin toplandığı örgütler olarak görmekte somutlanmaktadır.

Sendikalar, bir sınıf örgütü olmakla birlikte aynı zamanda bir kitle örgütüdür. Sınıfın tümünün aynı görüşte olduğunu varsaymak parti ile sendikayı birbirine karıştırmak demektir. İki örgütün ideolojik-politik paralelliği, onları özdeş kılmaz.

Sonuçta, toparladığımızda sendikal harekette öne çıkartılan ve bir kolaycılık olarak beliren ayrı örgütlenme anlayışı ise, varolan koşullar içinde, gelişmeleri görmezden gelmektir. Türk-İş içinde estirilen muhalif dalgayı sınıfın kendisine ve mücadele geleneğine güvenerek yükseltmek, sınıf ve kitle sendikacılığının somutlandığı sendikal demokrasiyi Türk-İş'te gerçekleştirmek birincil görevdir. Türk-İş'te mücadele etmeyi olanaklı kılacak olan belirleyici faktör de budur. Ve bir kez daha unutulmamalıdır ki, hangi durumda olursa olsun "...örgütlenme biçimini mutlaklaştırmak yanlıştır..

Sendikal mücadele yalnız ve mutlaka Türk-İş'te olur görüşü ne kadar yanlışsa; yalnız ve mutlaka ayrı bir konfederasyon gereklidir görüşü de o kadar yanlıştır." (Gün, Şubat 87) ●

Sosyalist sisteme doğru yaklaşım

SEÇKİN CÖMERT

ÇAĞIMIZDA ilerici politik akımlar kaçınılmaz biçimde uluslararasıdır. Bu belirlemeyi daha açık biçimde şöyle tanımlayabiliriz: Toplumsal ilerlemeden ve sosyalizmden yana tavır alan ideolojik ve politik seçimler, kendi gerçekliklerini, ancak uluslararası geçerliği olan teorik formasyonların bir yansıması olarak sınama ve doğrulama şansına sahiptirler. Kendisini ulusal özelliklerle sınırlayıp, ister istemez abartılan bu özelliklerle yetinen bir ideolojik yapının (ve devrim anlayışının) kalıcı bir etkinliğe sahip olması olanaksızdır. Politik savaşımda ulusal olan uluslararası kökenini bulamadığı sürece, yenilmeye mahkumdur. Sınıf savaşımı içinde oldukça sık rastlanabilen bu tür akımların marjinal etkinliklerini korumaları ve giderek toplumsal bir karşılık bulmaları, onların tersine bir değişim sürecine girerek, uluslararası bir hareketin o ülkedeki uzantısına dönüşmeleriyle olanaklıdır.

Ülkemizde "Türkiye'ye özgülük" yalnızca Aybar revizyonizmine özgü kalmamıştır. Politik ve yığınsal özellikleri bilimsel sosyalist hareketin dikkate almak zorunda olduğu düzeylere ulaşan devrimci-demokratik, sol radikal akımlar, 1960'ların sonundan günümüze dek bu "Türkiye'ye özgü" olmanın, ulusal nitelikte bir devrimci hareket yaratma düşlerinin açmazından kendisini kurtaramamıştır.

12 Eylül'de devlet terörünün ağır saldırısına maruz kalmasının yarattığı ideolojik ve örgütsel dağınıklığı hâlâ yaşamakta olan sol radikalizm, şu sıralarda politik bir çıkış yapmanın sancıları içinde görünüyor. Ne var ki, tanık olduğumuz bu çıkışların sol radikalizmin-ideoloji politikasının ancak primitif örnekleri olduğunu kabul etme eğilimini taşıyoruz. Çünkü, özellikle Yeni Çözüm dergisinde, bu çıkışın ne yazık ki geçmiştekinden bile daha geri bir düzeyde tutunmaya çalıştığı görülüyor.

* * *

SOL radikalizminin kendini uluslararası niteliklerden soyutlama çabası, onu çağımızın yaşadığı çelişkiler ve dünya ölçeğinde verilen sınıf savaşımı karşısında bir başına bırakır. Onun bu yalnızlaşma çabası, emperyalist-kapitalist sistem ile sosyalist sistem arasındaki uzlaşmaz çelişkinin neden baş çelişki olduğunu anlamasını güçleştiriyor. Sosyalist sistem ile kapitalist ülkeler işçi sınıfı hareketi ve ulusal kurtuluş savaşlarının bileşenleri olduğu dünya devrimci sürecinin, dünya devrimini gerçekleştirecek güçlerin bütününü nasıl ifade ettiğini anlamasını da kuşkusuz güçleştiriyor. Yeni Çözüm dergisi bu zaafa şöyle düşüyor: "Teorik temeli dünyadaki baş çelişkinin yanlış ve revizyonist değerlendirilmesine dayanan bu anlayış sosyalizm ve emek cephesini bölerek sosyalizmin genel çıkarlarına zarar veriyor. Çelişkinin bir yanına emperyalizmi ve kapitalizmi koyarken -ki bu doğrudur- diğer yanına salt Sovyetler Birliği'ni koyuyor. Yeni-sömürge ülke halklarını ve metropol ülke emekçi sınıflarını sosyalizm ve emek cephesinin dışında sayıyor. Böylece de emek cephesi zayıflatılıyor." (1)

Sol radikalizmin kendini uluslararası niteliklerden soyutlama çabası, onu çağımızın yaşadığı çelişkiler ve dünya ölçeğinde verilen sınıf savaşımı karşısında bir başına bırakır. Onun bu yalnızlaşma çabası, emperyalist-kapitalist sistem ile sosyalist sistem arasındaki uzlaşmaz çelişkinin neden baş çelişki olduğunu anlamasını güçleştiriyor.

Bu alıntının tek başına bir önemi yok; yalnızca sol radikalizmin yıllardır sürdürdüğü teorik yanlış bir kez daha yineleniyor. Tabi sınırsız keyfiyetin bir örneği olarak. Bilimsel sosyalist literatürde, çelişkinin bir yanına yalnızca Sovyetler Birliği'nin konulduğuna ilişkin tek bir satır bulunamaz. Gelişmekte olan "üçüncü dünya" ülkelerinde ulusal kurtuluş için savaşan hareketler ile metropol ülkeler işçi sınıfı hareketinin sosyalizm ve emek cephesi dışında görüldüğü savı da keyfi bir yakıştırma.

Yukarda da değindiğimiz gibi, bilimsel sosyalizmin dünya devrimi hakkındaki düşünceleri sözkonusu üç devrimci hareketi tek bir devrimci süreç içinde birleştirir. Dünya devrimci sürecinin topyekün hedefi ve ideolojik düşmanı ise, emperyalist-kapitalist sistemin bütünüdür. Dünya devrimci sürecinin bileşenleri arasındaki farklılıklar ve bunların devrimci savaşım içindeki sıralanışları bir önkabul sonucu ortaya çıkmıyor. Tersine, her birinin

ideolojik, politik ve toplumsal bakımdan farklı gelişkinlik aşamasında oluşlarının sonucudur bu durum. Bu ölçütlere göre, kendisinden karşılaştırılmayacak kertede gelişmiş olan sosyalist sistemin varlığına karşın, dünyamızın dönüştürücü gücü olan temel çelişkinin bir yanında gelişmekte olan ülkelerdeki ulusal kurtuluş hareketlerinin yeraldığını öne sürmek, antimarksist bir tezdir. Ulusal kurtuluş hareketleri, antiemperyalist devrim savaşımı içinde sosyalizme yönelen, sosyalist sistemin ve kapitalist ülkeler işçi sınıfının güçlü bağlaşığıdır. Bu hareketlerin zaferini sağlayacak olan da bu stratejik ilişkidir.

* * *

SOL radikalizmin yaşadığımız günlerde sosyalist sistem ve Sovyetler Birliği konusunda çok çapraşık düşünceler içinde olduğu görülüyor. Şöyle ki: bir yandan Sovyetler Birliği'nde Gorbaçov liderliğinde başlatılan değişim ve ilerleme stratejisinden olumlu biçimde etkilenirken, öbür yandan sosyalizmi bir sistem olarak algılayamamak ve politikanın yararcı ve güncel etkilerinin sonucu oluşan önyargılardan kurtulamıyor.

Yeni Öncü, bu çelişkileri en çok barındıran dergi olarak görünüyor. Yeni Öncü'nün devrimci-demokratik niteliğine karar vermek bilimsel sosyalistlerin sorunu değildir ama, buna derginin kendisinin de karar veremediği anlaşılıyor. Bu derginin sancısı, sol radikalizmin ideolojik açmazlarını onarma yöntemini bulamamış olmasıdır. Bu açmazı onu olumlulukları da içinde barındıran "yenilikçi" bir tutuma sokuyor. Ancak ideolojinin yenilenmesi sürecinde, bilimsel sosyalizmden kaçınma kaygısı, onu yeni solcu, soyut özgürlükçü idealler özlemi içinde bir küçükburjuva ideolojisine yaklaştırıyor. Hele derginin 2.sayısında Çin Halk Cumhuriyeti üstüne yapılan bir yorum, AP, Reuter vb. kaynaklı haberleri çağrıştıracak düzeyde. Yine hiçbir kaynak göstermeksizin, kendinden menkul alıntılarla, okurun "inandırılması" yöntemi geçerli!

Deng Siaoping'in, "Burjuva demokrasisi türünden bu karşı çıkışları önlemek için, Polonya'daki dikta yöntemlerine benzer önlemler alınması", emrini verdiği öne sürülüyor (2) Deng Siaoping'in ÇKP'ye bu sözcüklerle "emir" verdiğini öne sürmek, Gün okurları için eğlendirici olmaktan öteye geçemez. Yine Deng'e şunları söyletiyor Yeni Öncü: "Bu örnek gösteriyor ki, dikta olmadan işler yürümüyor. Dikta yöntemlerinden sadece söz etmek yetmez, zamanında uygulamak gerekir". "ÇKP Genel Sekreteri Hu Yaobang'ın görevden alınmasına neden olan bu olaylar Deng'in güç gösterisi ve diktatörlük özlemlerin kabarmasına yol açıyor..." Antikomünist bir fıkrayla karşı karşıya olmadığımıza göre, bu satırları Yeni Öncü'de okumak enazından üzücüdür. Sosyalist yaklaşımın yitirilmesine yolaçan bu şaşkınlığın düzeltebileceğini ummaktan öte bir şey yapamıyoruz.

Keyfiliğin sınır tanımaması, ona karşı çare bulmayı da güçleştiriyor. Sosyalist üslup, eleştiri gereçlerinde kaynak gösterme koşuluna uymayı gerektirir. Oysa şu sözler de Yeni Öncü sayfalarında yeralıyor: "Dayanışma neydi? Bazılarına göre sorun çok basit. Tüm revizyonistlere (bilimsel sosyalistler kastediliyor-s.c.) göre, emperyalizmin ülkede örgütlemiş olduğu bir karşı devrim hareketi." (3) Dayanışma hareketi sorununu kendi başlarına çözme durumunda olan bilimsel sosyalistlerin, sorunu burda öne sürüldüğü gibi gördüklerine ilişkin kaynağı, Yeni Öncü sorumluluk gereği göstermek zorunda olduğunu bilmelidir.

Yeni Öncü Sovyetler Birliğin'deki değişim sürecinden olumlu yönde etkilenmekle birlikte, sorunu yanlış noktadan yakalamaktan da kendini kurtaramıyor. "Tartışma" köşesinde yayımlandığı için, derginin görüşlerini yansıtmadığı belirtilen, ancak başka bir dergiye değil de, daha çıkmamış bir dergiye gönderildiği ve Yeni Öncü'nün 1.sayısında yayımlandığı için veri alınması gereken bir yazıda, Gorbaçov dönemi değerlendirilirken, "demokrasi ve çoğulculuk" öncelikli tartışma konusu olarak öne çıkartılıyor. Ne yazık ki Sovyetler Birliği'ndeki değişim süreci Batı'da da hep bu yanlış halkadan yakalanmaya çalışılıyor. Bu seçimin Yeni Öncü'nün devrimci-demokrat konumunu kaydırdığını belirtmek gerekiyor. "Zira günümüzde sosyalizm mücadelesinin ge-

Yeni Öncü dergisinin sancısı, sol radikalizmin ideolojik açmazlarını onarma yöntemini bulamamış olmasıdır. Bu açmazı onu olumlulukları da içinde barındıran "yenilikçi" bir tutuma sokuyor. Ancak ideolojinin yenilenmesi sürecinde, bilimsel sosyalizmden kaçınma kaygısı, onu yeni solcu, soyut özgürlükçü idealler özlemi içinde bir küçükburjuva ideolojisine yaklaştırıyor.

lip tıkandığı nokta tam da demokrasi sorunudur," (4) saptaması oldukça savlı. Bu cümleyi bir kez daha okumanızı öneririz. Demokrasi sorununun sosyalist ülkelerin değil, **sosyalizm mücadelesinin** gelip tıkandığı bir nokta olduğu belirtiliyor.

Üstelik, "Bugün yeniden başlangıca dönülüp, çoğulculuğun (bu terimin de sosyalist terminolojide yeri olmasa gerek-s.c.) benimsenmesini talep etmek, Sosyalizme yeni bir şeyler katmak, onu revizyona tabi tutmak değil, tersine onun zorunlu gereğinin yerine getirilmesini talep etmektir." (5) Bolşevik partisi tarihine ve Lenin'e, kaynak göstermeksizin yeni buluşları onaylatmak da sosyalist üslup olmasa gerektir. Yeni Öncü yazarı, işçi sınıfı iktidarının, bağlaşıklarının politik örgütlenmelerini özgürce gerçekleştirmelerini savunmasıyla, bunun sosyalizmin **olmazsa olmaz** bir koşulu olarak belirlenmesini birbirine karıştırıyor. Keyfi biçimde gönderme yaptığı "başlangıç"ta ve kaynaklarda, parti ve devrim öğretisinde "çoğulculuğun" **zorunluluğuna** ilişkin bir saptamaya rastlamak kesinlikle olanaksızdır. Aynı kaynaklara Yeni Öncü yazarının inançsızlığı da üstelik şu sözlerle kendisini ele veriyor: "İç savaş yılları boyunca da Bolşevik partisi Sovyet iktidarının tek partisine dönüşerek, **böyle bir geleneğin temelini attı.** (abç-s.c.) Sanki sosyalizmin gerçekleşme koşulunun tek parti olduğu gibi bir görüş, de facto olarak benimsenir oldu." (6) İdeoloji arayışı, Yeni Öncü yazarını Bolşevik Partisi'ni bilgiçce suçlayarak marksizmden uzaklaştırırken, revizyonizmin kıyısına böyle yaklaştırıyor.

Sovyetler Birliği'nde Gorbaçov liderliğindeki SBKP yönetimi ileri sosyalist toplum aşamasına geçiş sürecini kollektif bir iradenin eseri yapmaya çalışıyor. Parti ve toplum yaşamında demokrasinin yaygınlaştırılması ve bunun parçası olarak "özgürlükler"in genişletilmesi, ülkenin içine girdiği niteliksel değişim sürecinin **sonuçlarıdır.** Yoksa Sovyetler Birliği'nde yaşanan bu değişim sürecinin itici gücü "demokrasi, çoğulculuk ve özgürlükler" sorunları değildir.

Sol radikalizmin önümüzdeki dönemde karar vermek zorunda olduğu bir nokta var: çağımızın temel çelişkisinin sosyalist sistem ile emperyalist sistem arasında olduğunu. Sovyetler Birliği'nin dünyadaki devrimci hareketlerin ileri kazanımlarındaki son derece etkin rolünü görmek. Bu seçimi doğru yapmak bir politik hareketin kendi özgün ideolojisinden uzaklaşmasını gerektirmez. Unutulmamalıdır ki, Asya, Afrika ve Orta Amerika'daki devrimci-demokratik ve ulusal bağımsızlıkçı hareketlerin önemli bir bölümü bilimsel sosyalist olmasalar bile, uluslararası bir hareketin parçaları olarak, dünya devrimci sürecinin ulusal güçleridir ve bunun için de dünya devrimci hareketinin saygın parçalarıdır. Ülkemizde sol radikalizmin güncel sorunlarından biri de, kendisini uluslararası devrimci-demokratik hareketin bir kolu olarak görmesidir. Bunu başarabildiğinde, bilimsel sosyalist hareket ile sol radikalizm arasında birlik ve bağlaşıklık sorunlarının çözümünde çok önemli bir adım atılmış olacaktır. Bilimsel sosyalist hareket, en önemli bağlaşıklarından biri olarak gördüğü sol radikal hareketin ideolojik olarak yetkinleşmesini her zaman yeğleyecektir. ●

1) Yeni Çözüm, Mart-Nisan 87, s.20.
2) Yeni Öncü, S: 2, s.20.
3) Yeni Öncü, S: 2, s.16.
4) Yeni Öncü, S: 1, s.34.
5) Yeni Öncü, S: 2, s.30.
6) Yeni Öncü, S: 1, s.34.

YARIN

Ekonomik sıkıntılarımız günden güne artarken, kültürel etkinliklerimiz için ayırdığımız para da azalıyor.

Bir önerimiz var size,
Haydi YARIN'a abone olun.

Sol radikalizm ve bilimsel sosyalistler

SEDAT KARAÇAM

TÜRKİYE'de sol radikalizm ile bilimsel sosyalistler arasındaki ilişki, toplumu değiştirme mücadelesinin güçlenmesini sağlayacak konumda değildir. Bu durum, zararlı bir çatışma ortamı yaratmaktadır. Bugün bilimsel sosyalistler sol radikalizme karşı tutumlarını uzun yılların deneyimleriyle gözden geçirmek ve sağlıklı bir zemine oturtma göreviyle karşı karşıyadır.

Türkiye'de sol radikalizmin ortaya çıkışı ile bilimsel sosyalizmin yaygınlaşarak kitleselleşmesi aynı döneme, 1960 sonrasına rastlar. Uzun bir dönem, iki akım içiçe gelişmiştir. Türkiye İşçi Partisi'ndeki bu beraberlik, 1967-68 sonrasında ayrışımların başlamasıyla birlikte, şiddetli bir çatışmaya dönüşmüş ve bu sancılı ayrışmanın izleri, psikolojik etkileri günümüzde de sonuçlarını hissettirmeyi sürdürmüştür. 1974 sonrasındaysa, sol eğilimlerin politikalarına sol kesimde ağırlıklarını ve belirleyici durumlarını kabul ettirme çizgisi hakim oldu. Bu politika 1971 öncesinde devralınan sorunları artırdı, çatışmalara yeni unsurlar ekledi.

Günümüzde de bazı gelişmeleri ve davranışları değerlendirdiğimizde çatışma ortamına gidişin ipuçlarını görebiliyoruz. Bilimsel sosyalistler bu sürüklenişe boyun eğmemek, çatışma ortamına engel olmak durumundadırlar.

Bilimsel sosyalizm, diğer demokratik muhalefet güçlerine büyük önem verir. Çünkü işçi sınıfının dışındaki toplumsal sınıf ve tabakaların ya da henüz sosyalist bilince ulaşmamış kesimlerin muhalefetinin yaygınlığı, değişimden yana olumlu potansiyeli içinde taşır.

Demokratik muhalefetin, bunun bir parçası olarak da sol radikalizmin kapitalist topluma karşı konumu, bir karşı alış biçimidir. Bu kesimler kapitalizmin çürümüşlüğüne, sömürüye ve eşitsizliğe, emekçi halk üzerindeki ekonomik ve siyasal baskılara, emperyalist bağımlılık ilişkilerine karşı çıkarlar. Kapitalist topluma ya da geri toplumsal yapılara karşı tavır alır ve güçlü eleştiriler yöneltirler. Bu yönleriyle, sosyal ekonomik sorunları açığa çıkarmak için olumlu işleve sahiptirler. Sol radikalizm aynı zamanda, düzene karşı pratik tavır alışıyla da olumlu bir yere sahiptir. Diğer demokrat ve reformist güçlerden daha köktenci bir konumdadır. Çünkü, köklü toplumsal dönüşümler gereğine inanır. Pratik eylemlerini yönlendiren tutum, devrimci bir nitelik gösteren, demokratlıktır. Kapitalizme karşı güçlü bir mücadele azmi taşır. Kullandığı yöntemler tartışmalı da olsa, kapitalizme karşı başarı kazanacağı inancına sahiptir. Bu inancı inatçı biçimde yaygınlaştırmaya çalışır. Mücadele azmi ve moral gücüyle değişimin zorunluluğunun habercisi gibidir.

Sol radikalizm, maddi kaynağını toplumdaki sosyo-ekonomik değişim ve gelişimlerden alır. Bu nedenle de ortaya çıkışı, varoluşu nesnel gerçekliğe dayanır.

Kapitalist gelişme, toplumsal sorunları ve eşitsizlikleri artıran özellikleriyle, ara kesimlerin durumlarında hızlı ve yıkıcı değişikliklere yol açar. Bu kesimlerin bir bölümü ise konumlarından geriye gider. Durumlarındaki bozulma ve gelişme hızına ulaşamayan yaşam düzeyleri, derin bir geleceksizlik bilinci oluşturur. Kır ve kent küçükburjuva kesimlerinin geniş devrimci potansiyeli bu gelişimin ürünüdür. Sol radikalizm de, bu devrimci çıkış yollarından biridir. **İşte bu nedenlerle, kapitalizmin gelişmesiyle ortaya çıkan ya da durumları köklü değişimlere uğrayan toplumsal kesimler sorunu anlaşılabilirse, bilimsel sosyalizmden bağımsız olarak, başka devrimci örgüt ve akımların ortaya çıkma gerçeği de kavranabilir.**

Günümüzde, bilimsel sosyalizmin ortaya koyduğu, sol radikalizmin nesnel zemini sorununun önemi büyüktür. Çünkü yukarda özetlenen çerçeve, iki akım arasındaki çatışmalı süreçler içinde ikincil öneme düşmüştür. Gerçekteyse, bilimsel sosyalistler sol radikalizme karşı politikalarını, asıl olarak, onun nesnel zemininin özelliklerine göre belirlerler. Günümüzde yaygın anlayışta olduğu gibi, yalnızca mücadele içinde ortaya çıkan ideolojik ve politik yanılgılar dizisi olarak görmezler.

Sol radikalizmin yanılgılı görüş ve davranışlarına karşı verilecek ideolojik savaşımın hedefi ve doğrultusu birliğin sağlanması yönündedir; bilimsel sosyalistler, birlik politikalarını hiçbir zaman bu güçlerin çökeceği üzerinde temellendirmezler.

SOL RADİKALİZMİN EYLEM ANLAYIŞI NEDİR?

Toplumsal muhalefetin önemli ve etkin bir parçası olarak olumlu bir işlevi olan sol radikalizm, ideolojik özellikleri ve politik çizgileriy-

le olumsuz bazı özelliklere sahiptir.

Sol radikalizmin politik çizgisi, kaynaklandığı toplumsal kesimlerin yıkılma süreci içinde oluşur. Bu nedenle, yıkımın getirdiği tüm tepkici özellikleri taşır. Kapitalizmin nesnel süreçlerinin ve özelliklerinin bilimsel çözümlemelerine gerekli önemi vermez. Bu nedenle de, toplumsal düzenin gerçek dayanaklarını kavrayamaz, daha çok görünürdeki sonuçlarına yönelir. Baskı ve şiddet üzerine kurulmuş bir toplumda mücadele biçimi olarak şiddete temel bir işlev yükler. Bu ve benzeri önkabulleri nedeniyle de, bilimsel bir toplum çözümlemesinden uzaklaşmış olur. Sınıf nitelikleri gereği, öznel etmenlerden yola çıkar, toplumsal mücadelenin sorunlarını basitleştirilmiş yöntemlerle çözebileceğini umar.

Sol radikalizm politik çizgisini ve taktikleri belirlerken, ulusal ve uluslararası güncel nesnel koşullara ilgi duymaz, devrimci sürecin başarısında bu unsurlara genellikle yer vermez. Ona göre, devrimci eylem için başlıca etken, devrimci kararlılıktır. Koşullar ne olursa olsun, devrimci çevrelerin ve kadroların kararlılığı mutlaka başarıya ulaşmayı sağlayacaktır.

Sol radikalizm, sürekli saldırı politikasının sonuncusudur. Mücadelede şiddete dayanan eylem biçimlerine büyük ilgi göstererek, onları mutlaklaştırır. Diğer eylem biçimlerini küçümser. Bir diğer deyişle, radikalizm için somut koşullardan bağımsız, kendi başına devrimci olan eylem biçimleriyle, uzlaşmacı olan eylem biçimleri bulunmaktadır. Bu yanlış kavrayışı Lenin şöyle anlatır:

"Gerçek devrimci için en büyük, belki de tek tehlike, devrimci metodların en uygun olduğu ve başarıyla kullanılabileceği sınırları ve koşulları yok sayarak, devrimciliği haddinden fazla abartmaktır. Gerçek devrimciler 'devrim' kelimesini büyük 'D' ile yazmağa, 'devrim'i adeta tanrısal bir şey gibi görmeğe, duygularına egemen olmamağa, hangi anda, hangi koşullar altında ve hangi eylem ortamında devrimci yola başvurmak ve hangi anda, hangi koşullar altında ve hangi ortamda reformcu bir tavır takınmak gerektiğini en serinkanlı ve en heyecansız şekilde düşünmek, tartmak ve değerlendirmek yeteneğini yitirmeğe başladıkları zaman, başarısızlığa mahkumdur."

Sol radikalizm sorunlara yaklaşım yönteminin subjektivist özellikleri nedeniyle, devrimci hareketin tüm pratik sorunlarına katı bir yaklaşım içindedir. Her koşulda önerdiği standart eylem anlayışlarıyla, mücadelenin değişik aşamalarındaki amaçlarıyla, izlenecek taktikler arasında derin bir uyumsuzluğa yolaçar. Demokrasi mücadelesi içinde, yığınların politik girişkenliğinin, kavgacılığının arttığını ve geliştiğini göremez. Bu nedenle de, kitlelerin devrim sürecine katılımını öncü çıkışlara bağlar.

SOL RADİKALİZME NASIL BAKILMALIDIR?

Bilimsel sosyalistler, sol radikalizmin muhalefet saflarında yaydığı olumsuz görüşlere ve mücadeleyi yer yer zarara uğratan tutumlarına karşı etkili bir savaşım vermek zorundadır. Ancak, burada bir yanılgıya da değinmek gereklidir. Bu yanlışa karşı El Salvador KP Genel Sekreteri S.Jorge Handal şu uyarıyı yapıyor:

"Eğer sol radikalizme karşı enerjik bir ideolojik ve politik mücadele yürütülürse, bu politik gruplar ortadan kaybolur ya da hiçbir etkileri kalmaz."

Böylesi bir yaklaşım bilimsel sosyalistlerin sol radikalizme karşı vereceği ideolojik savaşımı gerçek amacından saptırır. Çünkü, yukarda anlattığımız gibi, nesnel bir gerçeklikten kaynaklanan sol radikalizmi yalnızca ideolojik savaşımla ortadan kaldırmaya çalışmak, hayalle boğuşmak demektir. Böyle bir çaba, sol radikalizmle bilimsel sosyalistler arasındaki ilişkiyi çatışmaya dönüştürür, halk güçlerinin birliğini sağlama çabası yerine hasımca tutumlar körüklenmiş olur. **Sol radikalizmin yanılgılı görüş ve davranışlarına karşı verilecek ideolojik savaşımın hedefi ve doğrultusu birliğin sağlanması yönündedir. Sol radikalizmi nesnel bir gerçek olarak gören bilimsel sosyalistler, birlik politikalarını hiçbir zaman bu güçlerin çökeceği üzerinde temellendirmezler.**

Sol radikalizmin olumsuz yönlerinin giderilmesi, yalnızca ideolojik mücadelenin sonuçlarına bağlı değildir. Toplumsal pratiğin eğitici etkisi, deneylerin öğreticiliği belirleyici rol oynayacaktır. Bu nedenle de, **bilimsel sosyalistlerin devrimci niteliklerinin güçlenmesi, öncü durumunu pratikte geliştirmesi ve somut başarılara ulaşması birlik sürecini hızlandırıcı işlev görecektir.**

İdeolojik savaşımda, sol radikalizmin temel tezleri de ele alınacak, eleştirilecektir. Ancak tartışmanın ağırlığını buna kaydırmak doğru bir anlayış değildir. Uruguay KP Genel Sekreteri Rodney Arismendi, devrimci güçler arasındaki düşünsel ayrılıkların polemiklerle dolu bir biçimde yürütülmesinin en çok emperyalizme hizmet edeceği gerçeği üzerinde durarak, demokratik ve sol güçler arasında belirebilecek sorunların nesnel konuya ilişkin tartışmalar yoluyla çözümlenmesini önermektedir. Tartışmaların ağırlık noktasını her zaman somut durumu açıklığa kavuşturma çabası oluşturmalıdır.

SOL GÜÇLERİN BİRLİĞİ VE SOL RADİKALİZM

Sonuç olarak belirtilmeli ki, sol güçlerin birliği sorunu sol radikalizm ile bilimsel sosyalistler arası ilişkilerin nedenini, temelini belirlemektedir. Aradaki ilişkilerin çatışmaya dönüşmemesi, tam tersine ortak hedefler etrafında birlikte harekete yönelmesi, bugünün ve yarının ana sorunlarındandır.

Ancak bunu belirlerken, ülkemizde sol radikalizmin kendini eleştirmekte ve politik yanlışlarını düzeltmede gösterdiği katı tutumun da altı çizilmelidir.

Bu durum, birçok olumsuzluğun kaynağını oluşturmakta ve olanaklardan yararlanılmasını güçleştirmektedir. Günümüzde sol radikalizm politikasını bilimsel sosyalistleri tecrite ve tasfiyeye yöneltmiş durumdadır. Bu kuşkusuz sonuçsuz, ancak son derece zararlı bir tutumdur. Bilimsel sosyalistlerin birlikçi yaklaşımları çoğu zaman yanıtsız kalmakta, hatta kimi zaman da zaafları olarak değerlendirilmektedir. Tüm bunlara karşın bilimsel sosyalistler için gerekli olan, sol radikalizme karşı bugünkü saldırgan tutumlarının sonuçsuz olduğu gösterebilmeyi de içeren sistemli bir politika geliştirmektir. Ancak bu politikada, geçici çatışmaların kalıcı hasımlıklara dönüşmesi sonucunu doğuracak tutumların yeri olmayacaktır. ●

Demokratik öğrenci hareketi değerlendirmeler ve gerçekler

SİNAN TUNA

YAYINA başlama sırasıyla İlk Adım, Aşama, Yeni Çözüm, Mayıs, Yeni Öncü, Çağdaş Yol dergileri demokratik öğrenci hareketine özel önem veriyorlar. Gelişmeleri yakından izlemeye, değerlendirmeye ve okuyucularına aktarmaya çalışıyorlar. Dergilerin demokratik öğrenci hareketine ilişkin önermelerinde birbirlerinden ayrıldıkları birçok temel nokta vardır. Öğrenci örgütlerinin nitelikleri ve işlevleri, bu örgütlerin kapsayacağı kesimler ve çalışmalarda hangi temel ilkelerden hareket edileceği gibi önemli konularda ayrım noktaları gösteriyorlar. Ancak dergilerde demokratik öğrenci hareketinin bugününün değerlendirilmesinde ortak yaklaşımlar olduğu da gözleniyor. Bu yazımızda ayrım noktalarını gözardı etmeden ve uzun erimdeki önemlerinin altını çizerek güncel politikalarındaki ve değerlendirmelerindeki ortak hattın üzerinde durmak istiyoruz.

Dergilerde demokratik öğrenci hareketi ve öğrenci dernekleri üzerine yazılan yazılara baktığımızda temel saptamalarının bugün öğrenci derneklerinin bir tıkanıklık içinde olduğu, gelişme hızını yitirdiği, etkinliğinin artması bir yana, azaldığı değerlendirmelerine dayandırıldığını görüyoruz.

İlk Adım'ın Ocak sayısında, "halihazırda onlarca öğrenci derneği var ama bunlar geniş öğrenci kesimlerince benimsenmiş değil", denilmekte; Yeni Aşama'nın Nisan sayısında, "demokratik öğrenci hareketinin içine girdiği tıkanıklık" değerlendirmesi yapılmakta; Yeni Çözüm'ün Şubat sayısında, "yaklaşık olarak iki yıldır örgütlenmesini sürdüren ve 1985 sonlarından itibaren gelişmeye doğru ivme kazanan öğrenci dernekleri, bu süre içinde günlük sorunlara yaklaşımdan uzun vadeli perspektif üretmeye kadar birçok defa seçeneksizlik ve kısırlıklar içinde kaldı", görüşü ileri sürülmekte; Yeni Öncü'nün Mart sayısında "kitlelerden koşullar gereği kopuk olarak başlayan süreç, giderek kitleselleşeceği yerde, kitleden kopuşun verilerini sunuyor... Bugün kitlenin ezici bir çoğunluğu için dernek bir gereksinim değil", diye yazılmakta; Çağdaş Yol'un Mart sayısında 1986 yılı sonu esas alınarak, "dernekleşme süreci bu noktada tıkanıyordu... uzun süredir bir kitleselleşme sancısı, daha doğrusu kitleselleşme sancısı çekildiği çok açık", görüşü savunulmaktadır. Sayılan yayınlar kapsamında yeralmamakla birlikte, yukarıdaki eğilimi paylaşan bir yazı da Yeni Gündem'in 57. sayısında, "Öğrenci Dernekleri Kitlesinden Kopuyor" başlığıyla yeraldı. Yazıda, "dernekler giderek kamuoyunu yitirmeye başlamıştır... dernekler kitleye uzanan yolları kendi kendine tıkamıştır," denilmektedir.

Alıntılarımız dergilerin bazı yazılarındaki görüşleri değil, dergilerin genel çizgilerinini yansıtmaktadır. Dergi sayfalarında yukardaki tezle ri destekleyen yazılar yeralmaktadır. Olaylara ve gelişmelere dayanarak, bu yönde görüşler üretilmektedir. Dergilerin, olumsuz tutum saptamalarını ele alıp tartışmak ve bunu teorik düzeyde yapmak kuşkusuz yararlı olacaktır. Ancak bu yazıda, bunun yerine daha verimli ve anlaşmaya uygun zemin yaratacak başka bir yol izleyeceğiz.

Bu değerlendirme ve saptamaların yapıldığı dönemde demokratik öğrenci hareketi somutta ne durum-

Büyük kentlerin dışında, Anadolu'daki üniversite gençliği de bu sorunu benimsemiş, yaşanan sorunlar ne olursa olsun, öğrenci hareketi ülkeye yayılmış, birbiriyle bağlantılı, dayanışma içinde bir hareket konumuna gelmiştir. Etkinliği ve saygınlığı her geçen gün biraz daha artmaktadır. Atılan her adım, kazanılan her başarı dişe diş bir mücadelenin ürünüdür.

daydı?

Tıkanıklık, kitleden kopukluk gibi saptamaların yapıldığı günlerde, öğrenci hareketi, bu görüşlere kaynaklık edebilecek biçimde, iç tartışmaların öne çıktığı bir görüntüdeydi. Bıktırıcı, tüketici bir yanı olmakla ve sağlıksız, yanlış yöntemlerle sürdürülmekle birlikte bu tartışmaların varlığını olumsuzlamak için sözkonusu etmiyoruz. Çünkü tartışmalar, doğrudan hareketin geleceğini ilgilendiren temel sorunlarla ilgiliydi. Öğrenciler değişik eğilimleri de kapsayan kararlar üretmek için zorlanmakta, harekete yön veren nitelikte önder platformlar çalkantılara ve ayrılıklara sahne olmaktaydı. Bu durum, adını andığımız dergilerin savunduğu gibi, yaşanılan bir çıkmazı mı gösteriyordu?

İşte bunların yaygın olarak tartışıldığı, değişik eğilimler arasındaki ilişkilerin en olumsuz olduğu noktada, öğrenci derneklerinin kapatılmasına yönelik kanun değişikliğiyle ilgili kampanya başladı.

Bu kampanya, yaşanan sıkıntıların bütün izlerini taşıyordu. Öznel sorunlar, yanyana gelmeyi bile güçleştiriyordu. Birlikte eylem için önem taşıyan, karşılıklı saygı ve dostça ilişkiler, güven ortada yoktu. Yine de bütün sıkıntılara karşın zımni bir ortak zemin üzerinde anlaşıldı, derneklerin kapatılması gibi antidemokratik bir girişime karşı çıkması için öğrenciler tepki göstermeye, kamuoyu ve partiler, örgütler, aydınlar, gazeteler duyarlı olmaya, öğrenci derneklerine sahip çıkılmaya çağrıldı. Çünkü sorun yalnızca öğrencilerle sınırlı değildi. 1982 anayasasıyla getirilen yasakların yığınların örgütlü gücüyle aşılması karşısında yeni ve daha geri yasaklarla reiim korunmaya çalışılıyordu ve bu yönüyle de öğrenci dernekleriyle dayanışma, demokrasinin kazanılmasıyla özdeşleşiyordu.

Dergilerin tezi doğru olsaydı bu kampanyanın büyük tıkanıklıklarla karşılaşması ve etkileme gücünün sınırlı olması gerekmezmiydi. Oysa ki, somutta gelişmeler tam tersi oldu. Öğrenci derneklerinin çağrısına örgütlerin üye kitlelerinin ve yakın çevrelerin çok üstünde, binlerce öğrenci kulak verdi. Sorunun, kendi haklarını kazanma yönünü gördü. Yemek boykotlarına katılım en üst düzeye ulaştı. Eylemler günlük ve kısa süreli olmaktan çıktı, tüm haftaya yayıldı. Öğrenci yığınlarının kararlılığı, derneklerin öğrencilerle ne kadar yakın bir bağ içinde olduğu görüldü.

Kısaca, dergilerin tezleri ve varsayımlarıyla, gelişmeler birbirinin tam zıddı görüntüler verdi. Adlarını andığımız dergilerin bu çelişkili durumu nasıl açıklayacakları, bir merak konusu olarak duruyor.

Ancak, soruna kestirme, öznel iddialara dayalı açıklamalar getirileceğini düşünmek de zor değil. Bir eğilimin nasılpasifizmin çemberini kırarak kitlelerin mücadelesini geliştirdiği ve diğer eğilimleri de sürüklediği, etkisizleştirdiği açıklamaları, herhalde ilk sayıların yazıları olacak. Ama, gerçekte hiçbir seyi açıklamayan, bu tür sığ yaklaşımların geçmişte kalması ve somut duruma katkı sağlayacak çözümlemeler yapılması gerekiyor, bekleniyor.

10 Nisan 1987, Aksaray-Beyazıt

BUNALIM VE TIKANIKLIK TEZLERİNİN YANLIŞLIĞI

10 NİSAN'da başlayan yeni eylem dalgasının da açık biçimde kanıtladığı gibi, demokratik öğrenci hareketi önemli bir güce ve etkinliğe ulaşmıştır. Varolan ve gelişmelerin doğrultusunu etkileyen temel soruna gelmeden önce şunlar belirlenmelidir: Büyük kentlerin dışında, Anadolu'daki üniversite gençliği de sorunu benimsemiş, yaşanan sorunlar ne olursa olsun, öğrenci hareketi ülkeye yayılmış, birbiriyle bağlantılı, dayanışma içinde bir hareket konumuna gelmiştir. Etkinliği ve saygınlığı her geçen gün biraz daha artmaktadır. Atılan her adım, kazanılan her başarı dişe diş bir mücadelenin ürünüdür. Kısıtlı yasalar, yasadışı keyfilikler, baskılar ve caydırıcılık için kullanılan fiziki şiddet uygulamalarına karşın, bunların üstesinden gelinerek, bu noktaya gelinmiştir. Bu nedenle, mücadelenin gelişme doğrultusunu ve özelliklerini nesnel olarak değerlendirmeden yargılayıcı ve küçümseyici bir tutum almak, bunalımlar ve tıkanıklıklar ilan etmek sorumlu yaklaşım değildir.

Cumhuriyet gazetesinin mart ayında yayınladığı öğrenci gençlik anketi sonuçlarına göre, derneklere üye olan öğrenciler yüzde 7'yi, olmayı düşünenler de yüzde 41'i buluyor. Bu sonuç toplumun hallaç pamuğu gibi atıldığı bir dönem sonrasında gerçek bir başarıdır. Aynı ay yayınlanan Yeni Öncü'de, "bugün kitlenin ezici çoğunluğu için dernek bir gereksinim değil," diye yazıldı. Yeni Öncü'nün ezici çoğunluktan ne anladığını bilemeyiz, ama yüzde 50 öğrenci için gereksinim durumunu almış ve kazanımlarını savunmak için aktif mücadele içine girdikleri dernekleşme çabasının nasıl anlaşılmadığını anlamak olası değil. Kaldı ki bu eksik anlayış Yeni Öncü'yle de sınırlı değil. Ama, dergilerin Mayıs sayılarının Nisan eylemlerinin canlılığı ve coşkusu nedeniyle bunalım ve tıkanıklık tezlerinin tam tersini kanıtlayacak biçimde çıkacağı da fazla bir öngörüş gerektirmiyor.

YANLIŞI DOĞRU YERDE GÖRMEK GEREKİR.

Dergiler demokratik öğrenci hareketlerinin 1985 sonrasında canlanma gösterdiğini ve yükselme eğilimi izlediğini belirtiyorlar. Ancak başlangıçta örgütlenme çalışmalarına neden uyum gösteremediklerinin açıklanması onlar için bir yara gibi duruyor. Bu nedenle de, büyük dil oyunlarıyla başlangıç çizgisini önemsizleştirmeye çalışıyorlar. Somut durumu gerçekçi biçimde çözümleyemeyen, koşulların elverişsizliğine ve bütün karşı çıkışlara kar-

şın, öğrenci gençliğin örgütlenme çizgisini başlatanları ve uzun süre ağırlığın büyük bölümünü omuzlarında taşıyanları, yaptıkları nedeniyle suçlu gibi göstermeye çalışıyorlar.

Bu konuda en uç ve saldırgan değerlendirmeler Yeni Çözüm'de görülüyor. Yeni Çözüm şubat sayısında, "sağlıksız anlayışlar öğrenci dernekleri platformuna faaliyetin başlangıç aşamasında ağır bir yük oldular... Hazır ortalıkta kimse yokken 'biran önce malı götürme (!) parsayı toplama' telaşına düşen dergi çevreleriyle sık sık karşılaşıldı." Yeni Öncü'nün mart sayısında "baskıların üzerinde yoğunlaşmadığı 'anlayış' meydanı boş bularak bu işe önayak oldu. Bu anlayış sahiplerinin başından beri köşe kapmaca, insanları 'sürü' olarak görme mantıkları olduğu belliydi." Çağdaş Yol'un mart sayısında ise, "dernek kurarken yalnız başına yola çıkmayı övünç kaynağı yapanlar, diğer güçlerin o günlerde içinde bulundukları koşulları dikkate almamanın yanılgısı içindedirler." deniliyor.

Somut koşulları önce kavramak ya da geç kavramak sorununun bir yarış konusu olduğu kanısında değiliz. Bu durum kimseye karşı bir silah olarak kullanılmamış, nitekim dernekleşme eğilimine karşı çıkan, hatta aktif bir karşı çizgi izleyenler bile, hiçbir önkoşula bağlı olmaksızın öğrenci platformunda yerlerini almışken, somut ve açık bir gerçek olan geç kalma durumunun birçok eğilimde, dolayısıyla da bazı dergilerde kompleks durumuna gelmesi anlaşılır değildir. Eksikliklerini yapılan olumsuzluklar ve cesur girişimleri küçültmeye çalışarak gidermeye çalışmanın sonucunda, gerçeklerle bağdaşmayan değerlendirmeleri ve savları savunmak zorunda kalıyorlar. Dernek kurmak için ileri atılmanın ağır bir sorumluluk ve cesaret olduğu günleri unutup Yeni Aşama, nisan sayısında "bir gecede kurulan fason dernekler" diye yazabiliyor.

O günlere ilişkin "baskıların üzerinde yoğunlaşması" değerlendirmeleri de, açıkçası durumu açıklayan değil, mazeret bulmaya yarayan yaklaşımlardır. Üstelik bu değerlendirme de, tümüyle olumsuz bir özellik yansıtmaktadır. Somut durumu değerlendiren her artniyetsiz, demokrat, sol eğilimlerin liderliklerinin ve temel örgüt yapılarının büyük oranda zarar gördüğünü ve yurtdışına çıkma, hapis ya da yasadışı duruma sürüklendiğini görmüştür. Yine örgütlere indirilen darbeler 1980 sonrasında da sürmüştür ve sürmektedir. Burada önemli olan eğilimlerin uğradıkları zararlara karşın politik durumu kavrayabilme yeteneklerini yitirip yitirmemiş olmalarıdır. Ve herhalde, diğer kimi eğilimlerin gösteremediği özellik ve üzeri biraz da gürültüyle örtülmeye çalışılan gerçek de budur. 1984-85 yıllarında bir politika başarıya ulaştıysa, bu el altındaki hazır güçlerin nicel büyüklüğünden değil, doğru çözümlemelerin ve politikaların kazanmasındandır. Ve eğer kimi eğilimler uğradıkları zararlar etkisiyle politika üretebilme yeteneğini yitirmişlerse, bu da onların sorunudur. Bu eksiklik tüm solu kapsamadı diye kimseyi suçlayamazlar.

TARTIŞMAYI SAĞLIKLI YÜRÜTMEK

Bu dergileri izleyen ve gelişmeleri de gözetleyen herkesin göreceği bir diğer gerçek de, bu dergilerce kimi gelişme ve eylemlere olağanüstü önemler verilirken, kimilerinin tümüyle es geçilmesi olgusudur. Örneğin, öğrencilerin ilk Ankara yürüyüşünün ardından yapılan ve açlık grevinin altı ısrarla çizilirken, derneklere ve gençlik yayınlarına yönelik operasyonları protesto için yapılan açlık grevleri geri düzeye itilmektedir. Dahası eylemlerin kimilerine, içlerinde etkin olarak yeralan kimi kesimler karşı çıkmış gibi ele alınmaktadır. Yeni Aşama'nın nisan sayısında, "gerek yurtiçinde gerek yurtdışında geniş yankılar uyandıran, geniş kitle desteği sağlayan açlık grevleri, bu kişilerin olayın dışında kalmaları sebebiyle 'iğrenç eylem', 'bunlar goşist', 'gereksiz çıkışlar' ve benzeri ibarelerle grevciler yıpratılmaya çalışıldı." Burada ikinci açlık grevleri de karşı olmak kapsamına alınmaya çalışılıyor. Kaldı ki, aynı sayıda birinci açlık grevine de katılım ve destek önerisi geldiği, ancak grevi sürdürenlerce bunun geri çevrildiği de belirtiliyor. Bunların ya biri ya diğeri doğru. Ancak doğru olmayan bir durum var, yazarın gerçekleri olduğu gibi değil, seçerek ve kendisine göre sıralayarak anlattığı.

Bu durum dergilerin bir özelliğini daha ortaya koyuyor: gerçekler ve onları okurlarına yansıtma konusunda savrukluk. Örneğin Çağdaş Yol'un mart sayısında şunlar yazılıyor: "Yarın dergisinin sayfalarında derneklere 'doğal üyelik' tartışıldı... Sonra Yarın 'gönüllü üyelik' deyip sıyrılıverdi. Bir zaman sonra bunun yerine YÖK'e karşı olan herkesin üyeliği savunuldu... Kendi deyimleriyle belki bir zaman sonra antifaşistlik ve yurtseverlik kriter olarak alınabilirdi. Ama şimdi değil."

Yazının amacı,açık bulup onun üzerine yazıyı oluşturmak değil, o nedenle de, sorunun tümüyle hayal ürünü olduğunu söylemekle yetineceğiz. Çünkü, en basit tarama bile önerilenin yıllardır gönüllülük temeline dayalı üyelik olduğunu ortaya koyar. Bu tür kaynak belirtmeksizin üretilen 'alıntılar' ve onların 'bütünleştirilmesi'yle oluşturulan 'eleştiri'-ler, sağlıklı tartışmaya birşey katmaz, tam tersine ortamı olumsuzlaştırır.

Yazının amacı, eksikleri ve yanlış ele alışları örneklemekti. Durumu saptamakla yetindik. Sonuca ulaşırken de, demokratik öğrenci hareketinin temel sorununa değinmek istiyoruz.

Kimi eğilimler gençlik içinde etkinlik kazanma çabasındalar, bu bizce doğal ve kaçınılmaz. Ama doğal olmayan, bu süreç içinde demokratik ve sol güçlerin dostluğunu ve dayanışmasını gözetmiyor olmaları. Sayfalarda, etkin eğilimlerin gücünü nasıl kırarız diye yazılmış yazılar sıkça yayınlanıyor. İşte, hızlı bir gelişme gösteren demokratik öğrenci hareketinin yaşadığı en büyük olumsuzluk da buradan kaynaklanıyor. Etkinlik kazanmayı, başkalarının gücünü kırmaya bağlayanlar, öğrenci hareketinin önderlikmekanizmalarında tıkanıklık yaratan zararlı, kim daha çok devrimci yarışını başlatıyorlar. İşte dergilerin saptadığı olumsuz durumlar kendi neden oldukları sonuçlar olarak ortaya çıkıyor.

10 Nisan'da başlayan eylem dizisi gençlik içindeki eğilimlerin ortak tutum almayı başarmaları durumunda büyük bir gücün ortaya çıktığını, bu özelliğin ısrarla korunması ve güçlendirilmesi gerektiğini, yaşanan tıkanıklıkların bu eksiklikten kaynaklandığını en açık biçimiyle ortaya koydu. ●

Haydar Kutlu

"Yasaksız Türkiye'de çalışmak istiyoruz"

GÜNEŞ gazetesi, 4-6 nisan tarihlerinde, basınımızın geçmişinde olmayan bir yayın gerçekleştirdi. "Böyle bir konuşmadan son derece mutluyum. Daha öncekiler de benim mutluluğumu duymak isterlerdi. Ama onların konuşmaları çoğu kez saptırıldığı için konuşmaktan kaçınmak zorunda kalmışlardı" sözleriyle biten üç günlük bu yayın, gazeteci Turhan Aytul'un TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu'yla yapılan bir görüşmeydi. Hemen bir hafta sonra, bu kez Yeni Gündem dergisi benzer bir görüşmeyi yayınlıyordu. Sonraki hafta Yeni Gündem'in kapak konusuysa, "Komünist Parti Tartışılıyor"du.

Güneş gazetesinin ve ardından Yeni Gündem'in, ülkemizde, politik yaşamımızda çokça tartışılan, üzerinde konuşulan bir politik hareketin kendisini anlatmasına olanak vermesi, kuşkusuz basın yaşamımız açısından büyük önem taşıyor. Abartmaksızın söylenebilir ki, ülkenin demokratik geleceği için de tarihi bir yayın gerçekleştirilmiştir. Artık, bu örneklerden de yola çıkarak, söylenmeyenlerin söyletildiği bir politik gazetecilik döneminin kapandığını umut etmek durumundayız. Ve bunun, ülkenin tüm politik yaşamına hakim olmasını dilemekteyiz.

GÜN olarak, basın yaşamında böylesi bir değişimi, Güneş ve Yeni Gündem okurlarının dışındaki yurtdaşların da izleyebilmesi için kısa bir özetleme yapmayı yararlı bulduk. Aşağıda Güneş'ten ve Yeni Gündem'den aktaracağımız bölümleri yayınlarken, okurlarımızın da bizimle aynı duyguları paylaşacağını umuyoruz.

•

"TKP'nin izlediği politikada değişiklik var mı?"

Biran düşündü ve:

"Evet" dedi ve şöyle devam etti:

"Bir politika değişikliğinden sözedebiliriz. Biz 1983'te yapılan 5. kongremizden sonra yeni bir politika izliyoruz. Orada parti içinde "açıklık" politikasının gerektiğini savunduk. Partinin bugün Türkiye'nin karşısında ne tür sorunlar varsa hepsinin çözümüne sahip çıkmasının gerektiğini söyledik. Elbette sorunlara sahip çıktığımız zaman bunların çözümünü de getirmek zorundaydık. Biz Türkiye'nin çağdaş, modern ve uygar kalkınmış bir Türkiye olmasını istiyoruz. Bunlar demokratik Türkiye'nin hedefleridir. Ama hangi dönemde bu hedefler başlamıştır? Bu bizi Atatürk dönemine getirebilir. Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın hemen sonrasına getirir. Bunun savunucusu sadece biz değiliz. Türkiye'de çok geniş bir çevre bu hedefleri savunuyor. Atatürk döneminden bu yana Türkiye çok yol aldı. Peki nasıl oluyor da uygar bir Türkiye'ye varılamadı? Siz farklı, biz farklı düşünebiliriz. Ama bu farklı düşünceler halkın önüne konulmalıdır. Türkiye'nin tüm sorunları politik ve ekonomik, sosyal sorunları çözülebilir diyoruz. Ama farklı çözülür. Bugün Türkiye için iki yol vardır: Türkiye bir dönemeç noktasındadır. Ya bugünkü rotada gidilecektir, yani Özal'ın izlediği politika yolunda gidilebilir ki, bu yolun Türkiye'yi götüreceği yer bellidir, geriye götürür. O zaman ikinci yol kalıyor. Bu da ancak, tüm ulusal demokratik güçlerin işbirliği ile sağlanabilir.

Bugün Türkiye'nin sorunlarını hiçbir politik güç tek başına çözemez. Bu görülebiliyor. Türkiye çok değişmiştir, sorunları çok büyümüştür. Kolay yollarla Türkiye'nin sorunları çözümlenemez. Türkiye önemli potansiyele sahip bir ülkedir. Ama kalkınması için Türkiye'nin modernleşmesini, uygarlaşmasını isteyen güçlerin iktidara geçmesi gereklidir. Elbette Türkiye 12 Eylül'den hemen sonraki Türkiye değildir. Örneğin artık hapishaneler ve işkenceler üzerinde durulabiliyor. TKP'nin görüşlerine eskiden farklı olarak yer verilebiliyor. Bunlara bakarak bazı değişiklikler olduğunu söylüyorum. Ama bunlar Türkiye'de tam demokrasinin varlığının kanıtı değildir, yeterli değildir."

AYTUL: Sizce Türkiye'nin sorunları nasıl çözülür?

KUTLU: Bugün ekonomik alanda iki strateji izleniyor; biri dışa bağımlılık, bu Özal'ın programıdır. Ondan önce Demirel'in ithal ikamesine dayalı bir ekonomik politikası vardı. Bu değiştirildi. Ne ithal ikamesi, ne de dışa bağımlılık politikası Türkiye'nin sorunlarını çözer. Yani IMF'ye dayalı, ona boyun eğen ekonomi politikasına son vermek gereklidir.

Biz Türkiye kapitalist dünya ile ilişkilerini kessin demiyoruz. Bu realist bir çözüm olamaz. Ama sosyalist ülkelerle ekonomik ilişkiler kursun, çok yönlü ilişkiler içine girsin diyoruz.

Türkiye'de ciddi reformların yapılması gerekir. Bizim de sesimizin Türkiye'de duyulması lâzımdır. Yasaksız Türkiye'de biz de çalışmak istiyoruz ve halka Türkiye'nin sorunlarını açıklamak istiyoruz.

•

• 1970'li yıllarda TKP, TİP ve TSİP'in neden tek bir parti olmadıkları sorulurdu. O zaman birleşmeyi engelleyen ilkesel noktalar nelerdi? Ve bugün TİP ile birleşme yoluna girdiyseniz, geçmişe göre bu ilkesel pozisyonlarda ne gibi değişiklikler oldu?

Kutlu— Birlik süresince ilkesel konumlarda değişiklik sözkonusu değildir. İlk aşamada TİP ile TSİP hakkında ve birleşmeleri hususunda konuşmak bize düşmez. Bizim TKP olarak TİP ile birleşmemiz konusu 12 Eylül öncesine dayanır. Ve biz TİP'i tarihi bakımdan değerlendiriyoruz. Bu değerlendirmede tarihsel olarak işçi sınıfı hareketinden TKP ve TİP olarak iki kol'un çıkması görünümü vardı. Şimdi ise bu tarihsel ayrışımı TİP ile birleşerek kapatmak istiyoruz. Birlik sorununun temeli budur ve de yalnız bizim yaklaşımımız değildir. TKP ile TİP birleştiğinde, ki bu çok kısa bir süre içerisinde olacaktır, bu olgu ile Türk işçi sınıfının tarihsel ayrımı son bulacak. Bu birleşme TKP çatısı altında birleşmek isteyen diğer parti ve toplulukların katılımını geciktirmek anlamına gelmeyecek. Dünya pratiğinde devrim öncesinde iki sol partinin birleşmelerinin örneği yoktur, bu zor ve de zor olduğu kadar değerli atılımı gerçekleştirmek bize onur veriyor.

Gençliğin 10-20 Nisan Direnişi

HÜKÜMETİN, öğrenci dernekleriyle ilgili düzenleme tasarısını komisyondan genel kurula indirmesiyle birlikte, öğrenci gençlik, 1984'den buyana kurulması ve güçlenmesi için çalıştığı derneklerini korumak amacıyla direnişe geçti.

10 Nisan'da Ankara'da ODTÜ'de yemek boykotu yapıldı. Ardından rektörlük önünde topluca oturulmaya başlandı. Jandarmanın dipçikle öğrenciler üzerine yürümesi ve ilk gözaltılar, direnişlerin tüm yurda yayılmasının başlangıcını oluşturdu.

13 Nisan'da büyük üniversite kentlerinin hemen tümünde yemek boykotları, oturma direnişleri gerçekleşti.

14 Nisan'da, İstanbul'da Sultanahmet meydanından kalabalık bir öğrenci kitlesinin alkışları arasında bir grup öğrenci Ankara'ya doğru

yola çıktı. Aynı sıralarda, İzmir'den de bini aşkın öğrenci Bornova çıkışına kadar birlikte yürüyerek, arkadaşlarını Ankara'ya gönderiyordu. Adana, Bursa, Bolu temsilcilerini gönderen diğer kentlerdi.

14 Nisan'da İstanbul'dan yola çıkanlar İzmit girişinde gözaltına alındı. Oturarak direnmeye çalışan gençler polisin saldırısına uğradı.

'KEYFİLİK' 'KANUNİLİK' 'MEŞRULUK'

10 NİSAN'la başlayan öğrenci eylemlerinin tepkileri genelde olumluluk içeriyordu. Basında ilk günden başlayarak öğrencilerin haklılığını temel alan yorumlar yayınlandı. Ancak dikkat çeken bir yaklaşım da, gençlik eylemlerinde "yasal sınırlar"ın dışına taşılmaması önerileriydi.

Bunda, eylemler içine girecek kimi "görevlilerin", öğrenci hareketini "haklılık" zemininden kaydıracağı kaygusu etkili oluyordu. Özellikle de, "12 Eylül henüz o kadar canlıyken" türünden başlayan yazılarda, öğrenci eylemlerinin yeni baskılara "neden" gösterilebileceği kuşkusu dile getiriliyordu.

Ancak, bu yazılar ve yazarlarının gözönüne almadıkları bir önemli unsur da, yasaları koyanların tümüyle yaşadığı konumda oldukları, keyfiliğin, en geri yasalar için bile geçerli olduğu bir ortamda "yasallık"ın nasıl anlaşılması gerektiğidir.

"Toplantı ve gösteri yürüyüşleri yasasına uygun" eylemler yapılması öneriliyor. Aynı gazetenin iç sayfalarında Ankara'da bir sinema salonunda yapılmak için başvurulan panelin son dakikada valilikçe ertelendiği haberi yeralıyor.

"Siyasi partilerle ilişkileri geliştirin," deniliyor, ertesi gün, Meclise, sorunlarını anlatmak için ülkenin çeşitli kentlerinden giden gençlerin defalarca geçici gözaltılara alındığı, yollarının kesildiği, tartaklandıkları haberi gazetelerde resimleniyor.

"Düşüncelerinizi izin alarak hazırlayacağınız bildirilerle dile getirin," deniliyor, aynı günlerde öğrencilerin yayınladıkları bir derginin "çıkacak" sayısı için emniyet görevlileri basımevi dolaşıyor.

Örnekleri artırmak gerekmiyor. Yasallık iki anlama geliyor: kanunilik ve meşruluk. Kanun koyanların, keyfiliği günlük, sıradan hale getirdiği bir ülkede, ne yazık ki, anlayabileceğimiz kaygularla çekilen dikkatler fazlaca anlam taşıyamıyor. Önemli olan ve elbirliğiyle yönelinmesi gereken olgu "keyfilik". Keyfiliğin at koşturduğu bir dönemde meşruluğu kitlelerce de, basınca da benimsenen eylemler hiç kuşkusuz "yasaldır."

Akşam saatlerinde İnsan Hakları temsilcisi ve SHP üyesi avukatları girişimiyle serbest bırakıldılar.

14 Nisan'da, saat 15.30'da bini aşkın sayıda öğrenci Aksaray meydanından Beyazıt'a doğru yürümeye başladı. Güvenlik kuvvetleri barışçıl bir gösteriye Beyazıt yakınlarında saldırıldı. 63 öğrenci gözaltına alındı, 31'i DGM'ce tutuklandı.

15 Nisan'da, Ankara'da Sıhhıye'de toplanan iki bini aşkın öğrenci Kızılay postanesine gidip, tasarıyı protesto amacıyla telgraf çekmek istedi. Saldırıldı. 176 öğrenci gözaltına alındı. DGM'ce tutuklamalar sürüyor.

Adana'dan yola çıkan 8 öğrenci tutuklandı.

İzmir'de 16 Nisan'da yürüyüş yapan binlerce gence saldırıldı gözaltına almalar DGM tutuklamaları sürdü.

Yemek boykotları, oturma eylemleri giderek yayıldı. Öğrenciler artık gözaltına alınan, tutuklanan arkadaşlarıyla dayanışma amacıyla da mücadele ediyordu.

İstanbul'da sendikacıların, sanatçıların da dayanışmalarını dile getirdikleri basın toplantıları yapıldı.

17 Nisan'da Beyazıt'ta saldırıya uğradıkları yerde toplanan gençler, çiçekler bıraktılar, arkadaşlarıyla dayanışmanın simgesi durumuna gelen alkışlarla birlikte, dağıldılar.

İstanbul'da Beyazıt meydanında 298 genç ve tutuklu yakınının katıldığı üç günlük açlık grevi başladı. Grev sırasında aydınlar, sendikacılar dayanışmalarını gruplar halinde dile getirdiler. Şarkılar, türküler söylendi.

Başbakan iki kez yaptığı açıklamalarda, tasarının geri çekildiğini belirtti. İkinci açıklamasında YÖK'e ilişkin düşüncelerini de anlatan Özal, zaman kazanmaya yönelik olarak yumuşak üslupla, öğrencilerin düşüncelerinin de dikkate alınacağını belirtiyordu. Ancak ilk açıklamasının yapıldığı anda öğrencilerin barışçıl ve meşru eylemlerine saldırılar sürüyor, ikinci açıklamayı yaptığı anda da DGM'ler tutuklamaları sürdürüyordu.

İster zaman kazanmak için olsun, ister ikili oyunlar olsun, 10 Nisan'la başlayan eylemler şunu tüm topluma göstermişti: Haklarını savunmak üzere örgütlenen halk yenilmez! ●

Tarihte Bu Ay

25 MAYIS 1871, Dünyanın ilk işçi devleti olan Komün, Paris'te son toplantısını yaptı. 18 Mart 1871'de kurulan bu ilk işçi devleti, Paris halkının kendi kendisini yönettiği, seçtiği yöneticilerini açık eleştiriye tutabildikleri, dahası, görevden alınmasına da karar verebildikleri bir toplum kurmuştu. Ancak burjuvazinin böyle bir denemeye tahammülü olmayacağı da açıktı. Ne var ki, Almanya'yla yaptığı savaştan yenik çıkmış Fransa'nın ve yönetimindekilerin Komünü yıkabilecek güçleri de yoktu. Prusya yardıma yetişti. Esir aldığı Fransa ordusunu silahlandırıp serbest bıraktı, dahası kendisi de asker yardımında bulundu. Komüncüler büyük bir direniş gösterdiler. Paris sokak sokak savunuldu. Komün bu koşullarda 25 Mayıs'ta son toplantısını yaptı. 28 Mayıs'ta da son barikat düştü. Paris teslim alındı.

Bu ilk deneme, önemli dersler de bıraktı: Öncelikle, partisiz bir hareketin başarısız kalacağı anlaşıldı. Köylülerle birlik kuramamış işçilerin başarılarının kalıcı olamayacağı görüldü. Devlet örgütünde değişiklikler yapılmaksızın, iktidarı koruyacak güçler oluşturulmaksızın, eski düzenin güçlerinin nihai yenilgiye uğratılamayacağı, acılarla dolu da olsa, öğrenildi.

8 MAYIS 1945, Zafer günü. İkinci Dünya Savaşı, 1 Mayıs'ta Sovyet ordusunun Berlin'e girmesiyle fiilen bitmişti. Hitler intihar etmiş, yerine bir general seçilmişti. 8 Mayıs'ta Nazi Almanyası, kayıtsız koşulsuz teslim olma anlaşmasının altını imzalıyor ve 60 milyon insanın ölümüne, Avrupa'nın yakılıp yıkılmasına, insanlık üzerinde silinmeyecek acılar yaratılmasına neden olan bir büyük savaş bitiyordu. Bu yıldan başlayarak, her 8 Mayıs, insanlığın savaşa, ırkçılığa ve faşizme karşı nefretlerini yığınsal olarak dile getirdikleri törenlerle anılır oldu. 1985'te, zaferin 40. yılı çok daha büyük düzenlemelerle anıldı. Binlerce kitap yayınlandı, film yapıldı.

3 MAYIS 1936, Fransa'da Sosyalist, Komünist, Cumhuriyetçi partilerin, sendikaların oluşturduğu Halk Cephesi seçim zaferi kazandı.

12 MAYIS 1950, Türkiye'de ilk barış örgütü olan Barışseverler Cemiyeti kuruldu. Birlik ilk iş olarak, Kore'ye asker gönderilmesine karşı çıktı, "Kore Nire?" başlıklı bildiriler dağıtıldı. Birlik kısa süre sonra kapatıldı, yöneticileri yargılandı.

1 MAYIS 1975, Türkiye İşçi Partisi, 50 işçi, köylü, aydın, sanatçı tarafından ikinci kez kuruldu. İlk kuruluşu 13 Şubat 1961 olan Türkiye İşçi Partisi, 12 Mart döneminde kapatılmış ve yöneticileri son kongrede alınmış olunan kararlar nedeniyle yargılanmıştı. Behice Boran ve arkadaşları 15 yıla varan cezalara çarptırılmışlar, 1973'ten sonra çıkan af sonucu serbest kalmışlardı. 1 Mayıs'ta ikinci kez kuruluşta, Behice Boran ve 1971 sonrasında yargılanan yöneticiler de bulunmuştu.

5 MAYIS 1818, Karl Marks doğdu. Bugün kitapları milyonlarca satan, kurduğu felsefe üniversitelerde ders olarak okutulan, felsefenin oluşturduğu ideoloji ile işçi emekçi insanlara yeni bir ışık olan ve bugün dünyanın üçte birinden çoğunda tezleri yaşama geçirilmekte olan Marks'ın 170. doğum yıldönümü.

19 MAYIS 1890, Ho Chi Minh doğdu. Vietnam devriminin önderi "Ho Amca", dünya tarihini belirleyecek isimlerden biri olacaktı.

25-31 MAYIS, Birleşmiş Milletler'in kararıyla kabul edilmiş olan, Güney Afrika'nın özgürlüğü, bağımsızlığı, eşit hakları için mücadele eden sömürge halklarıyla dayanışma günü ve haftası.

Girişim,

Petrol-İş G
Destekley

KİPLAS'ın yeni toplu sözleşme dönemi için aldığı "ilke kararları", toplu sözleşme görüşmelerinde Petrol-İş Sendikası'na yapacak fazla bir şey bırakmadı. 18 Mart'tan başlayarak, ülke çapında Petrol-İş Sendikasına bağlı 63 işyerinde toplam 9700 işçi greve çıktı.

Kiplas'ın dayatmacı tavrına karşı çıkan Petrol-İş Sendikası, görüşmelerden hiçbir maddeyi geçirme fırsatı bulamadı. 18 Mart'tan başlayarak, greve çıkılacak işyerleri için sendika yöneticileri son konuşmalarında şu sözleri yinelediler: "Kiplas bizimle kendi taslağının dışında hiçbir görüşmeye yanaşmadığı için grevdeyiz."

KİPLAS'DAN İNCİLER

Kiplas'ın öneri taslağına bir gözatmak bile, onun gerici özünü gösteriyor. Hele yeni getirilen kimi uygulamalar, işçiler için kabul edilmesi olanaksız maddeler olarak ortaya çıkıyor. Bu maddelere birkaç örnek vermek bile, yapılmak istenenin boyutlarını yeterince anlatıyor:

• **İşyerine girme:** "Sendika yöneticileri işyerine işverenden müsaade almak suretiyle, işyeri sendika temsilciliği odasına girebilir," deniyor. Böylece sendikal çalışmalar ancak işverenin insafına ve iznine bağlı kalmış olacak. İşyerinde çıkacak sorunlarda, temsilciye yardımcı olmak için gelen sendika yöneticilerine, işveren bu maddeye dayanarak engel olabilecek.

• **İş güvenliği:** İşyeri temsilcilerinin haklı nedenler dışında işten çıkartılamayacağı belirtiliyor. Sözü edilen "haklı neden"i kim, nasıl belirleyecek? İşverenin insafına kalmış bu belirsiz kavramlar, yalnızca temsilciler üstünde baskı kurmaya yarayacaktır.

• **Deneme süresi:** Sözleşmede 3 ay olarak belirtiliyor. Üstelik çeşitli nedenlerle uzatılabilecek olan bu uzun deneme süresi, işverenin önemli bir silahı olarak kullanılıyor.

• **Fazla çalışma:** Anayasada zorunlu tutulmamış, işçinin isteğine bırakılmıştır. Bu taslakta ise, "Kural olarak işçiler fazla mesaiye gelmek zorundadırlar," denerek, anayasa bile hiçe sayılıyor.

• **Ücretlerin ödenmesi:** Taslakta, "ödemeye hak kazanılan günü takip eden ayın en geç 5. işgünü içinde ödenir," deniyor. Bu da, işverenin ücretleri bir hafta daha işletmesi anlamı taşıyor.

• **İş ve işyeri gruplarına göre ücret zammı:** Taslağın en önemli maddelerinden biri budur. Bu işkoluna bağlı işyerlerinin hiçbirinde 9. gruptan işçi bulunmuyor. Yani en yüksek ücret uygulamasına rastlanmıyor. Kaldı ki, 8, 7 ve 6. gruptaki işçilerin toplamı da, o işyerindeki işçilerin yüzde 5'ini geçmiyor. Bu durumda, ücret ortalamasını belirlemek için, 1-5. gruplar temel alınacaktır. Bu ise, sözleşmeye göre, 75-79 TL/saat ücrete karşılık gelmektedir. Bu da ücretlere brüt 14-17 bin lira artış olarak yansıyacaktır. Buna karşılık Petrol-İş 400 TL/saat, yani brüt 75 bin lira artış istiyor.

• **İş gruplandırma sistemi:** Bu sistemin uygulanması da Kiplas tarafından öyle bir karmaşaya sokulmuş durumda ki, işveren işçilere istediği gruptan ücret öderken, bir üst grubun işini yaptırabilecektir.

GREVLER İÇİN DAYANIŞMA YÜKSELTİLMELİDİR

Petrol-İş önemli bir yükü omuzlayarak grevleri başlattı. İlkin 63 işyerinde 9700 işçiye ödenmesi gereken grev ödeneğini ve bu işyerlerinde daha grevlerin ilk gününde başlayan devlet-işveren baskısını göğüslemek zorunda. Bu güçlüklere karşı mücadele içinde, 63 işyerinin birer grev okuluna dönüştürülmesi, Petrol-İş'in önündeki en önemli gö-

revlerini
elim!

Her grev bölgesindeki şubenin, greve çıkmayan işyerlerinden toplayacağı grev dayanışma fonu, o bölgedeki grevlerinsürdürülmesindeIen önemli katkıyı oluşturacaktır. Bu aynı zamanda, grevlerin tüm Petrol-İş işçilerinin sorunu olmasını sağlarken, dayanışma ruhunu da yükseltecektir. Bu arada yapılabilecek grevlerle dayanışma toplantıları da, hem moral, hem de maddi destek sağlanmasında önemli araçlar olacaktır.

Grevdeki Petrol İşçileri

ağlı Olduğu Şube	İşyeri	Üye Sayısı
dana	Pilsa	271
zmir	Çukurova Kimya	152
zmir	Akdeniz Kimya	67
zmir	Akril Kimya	19
zmir	DYO ve Sadolin Sentetik Boya	334
zmir	Kauçuk Sanayi	135
zmir	Dyosad Sadolin Sentetik Boya	295
zmir	Dewilux Boya ve Vernik Sanayi	161
zmir	Etaş	170
zmir	Etap Makina Kalıp ve Plastik Sanayi	136
zmir	İpstaş İzmir Plastik Sünger Sanayi	44
zmir	Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar	27
zmir	Selkim Selüloz Sanayi	
stanbul	Santa Farma	127
stanbul	ÇBS Boya ve Kimya Sanayi	152
stanbul	Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar	83
stanbul	Setaş Kimya Sanayi	
stanbul	Pe-Re-Ja İleri Kimya Sanayi	
stanbul/Anadolu	Tek Plastik Sanayi	
stanbul/Anadolu	Deteks Kimya	65
stanbul/Anadolu	Bürosan	181
stanbul/Anadolu	Çizmeci Kauçuk	188
stanbul/Anadolu	EAS Akümülatör Plastik ve Isı Sanayi	133
stanbul/Anadolu	Mutlu Akü ve Malzemeleri Sanayi	1148
stanbul/Anadolu	Çelik Akü Sanayi	104
stanbul/Anadolu	ÇBS Boya ve Kimya Sanayi	143
stanbul/Anadolu	Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar	65
stanbul/Boğaziçi	Plastifay	
stanbul/Boğaziçi	Türkay	197
stanbul/Boğaziçi	Biksan	62
stanbul/Boğaziçi	Organik Kimya	49
stanbul/Boğaziçi	Ege Kimya	147
stanbul/Boğaziçi	Ege Kimya	26
Kocaeli	Yarımca Gübre	395
Kocaeli	Fürsan	187
Kocaeli	Ansa Antibiyotik ve İlaç Sanayi	147
Kocaeli	Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar	43
Kocaeli	Girişim Tankeri	
Mersin	Akdeniz Gübre	745
Aliağa	Ege Gübre	242
skenderun	Sarıseki Gübre	481
Yalova	Kav Kibrit	157
Gebze	Rodkimsan Kimya Sanayi	
Gebze	Fital-İş Kimya Sanayi	
Gebze	Polikim	60
Gebze	Polisan	325
Gebze	Pimaş Plastik	209
Gebze	Bayer Tarım İlaçları	130
Gebze	BASF Sümerbank	139
Gebze	Emin-İş Kimya	110
Gebze	Marshall Boya ve Vernik Sanayi	347
Gebze	Yasaş Yaşar Boya ve Kimya	199
Bursa	Taysan	42
Bursa	Bursa Akü Sanayi	269
Bursa	Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar	15
Sakarya	Asit Sanayi	27
Sakarya	Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar	22
Bandırma	Ortaş Orman Ürünleri	45
Ankara	Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar	25
Kocaeli/Körfez	Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar	35

revlerden biri olarak duruyor.

Her grev bölgesindeki şubenin, greve çıkmayan işyerlerinden toplayacağı grev dayanışma fonu, o bölgedeki grevlerin sürdürülmesinde en önemli katkıyı oluşturacaktır. Bu aynı zamanda, grevlerin tüm Petrol-İş işçilerinin sorunu olmasını sağlarken, dayanışma ruhunu da yükseltecektir. Kaldı ki Petrol-İş Sendikası grevlerin mali yükünü omuzlayacak güç ve etkinlikte bir sendikadır. Sendika yetkilileri de, "Sendikanın kaynaklarının 9700 işçinin gereksinimlerini karşılamaya yeteceğini," belirtiyorlar.

Bu arada yapılabilecek grevlerle dayanışma toplantıları da, hem moral, hem de maddi destek sağlanmasında önemli araçlar olacaktır.

Devlet-işveren baskısı, her bölge için oluşturulacak grev komitelerinin diğer şubeleri de içine alan bir yapı ile merkeze bağlanmaları ve etkin bir kamuoyu çalışması ile kırılabilir. Netaş grevi bu konuda önemli bir deney olmuştur.

Petrol-İş'in başlattığı bu grev zincirinin en anlamlı noktası Kiplas'ın dayatmaya çalıştığı grup sözleşmesi görüşmelerinin kabul edilmeyip ülke çapında grevlerin başlatılması kararlılığının gösterilmesidir. Petrol-İş'in kararlı tutumu Kiplas içindeki zayıf unsurların direnme gücünü de kırmaya başladı. Grevlerin henüz ilk ayında çıkan çatlak sesler, Kiplas'ı canalıcı noktasından vuracak bir ses getirdi: Her işyeri için tek tek görüşme. Kiplas daha da geri noktalarda tutunmak zorunda kalacaktır. Kısacası Petrol-İş grevleri, en gerici işveren örgütlerinden olan Kiplas'ın zayıf düşmesiyle, yani işçi sınıfı için çok önemli bir kazanımla sonuçlanabilir. Grev ve direniş bayrağı, içinde bulunduğumuz günlerde öncelikle Petrol-İş burçlarında yükseliyor. İşçi sınıfının ve demokratik güçlerin çıkarları için, Kiplas'a karşı, Petrol-İş grevleriyle dayanışmayı yükseltelim! ●

Ali Tüysüz (Santa Farma-Baştemsilci)

Sendikamızın önderliğinde disiplin ve birlik içinde grevlerimizi sürdürüyoruz. Bu tutku ile başaracağız. ▶

Petrol işçileriyle dayanışmaya!

Habaş

Esat Budaklar (Habaş-Baştemsilci)

İşveren işyerlerimizi grev yasağı kapsamına sokabilmek için Ankara 3. İş Mahkemesi'ne dava açtı. Ancak mahkeme bu davayı reddedince, işveren de bu sefer bölge mahkemelerine dava açtı. Kendi açısından umutsuz bir durum da olsa, her yolu deneyerek grevimizi engellemeye çalışıyor. Ne var ki, bu gelişme, kendi içimizdeki birliğimizi daha da güçlendi.

Hüseyin Fidan (Kartal/Habaş Temsilcisi)

Kiplas'ın gurup sözleşmesinde diretmesiyle, biz de sendikamızla birlikte greve çıktık. İşyerimize bağlı çeşitli yerlerde şoför arkadaşlar grevde olduğu sürece, dışarıdan getirttikleri şoförlere arabaları kullandırıyorlar. Mahkemeye verdik, hala bir sonuç çıkmadı. Bu arada da işveren hükümet kanalıyla grevi kıramayınca, Habaş'ın 8 bölgedeki fabrikaları için dava açtı, buradan da bir sonuç çıkmayınca, bölgesel mahkemelere başvurdu. Buradan da bir sonuç çıkmadı. Bunun üzerine 5 Nisan tarihli Milliyet gazetesinde bir yazı çıktı. Yazıda; hastanelerde narkoz yapılamadığı, oksijen gazı stoğu bulunmadığı için hayati tehlikeler ortaya çıktığı yazıldı. Amaç, 6 Nisan günü görülecek davayı etkilemek. Mahkeme 15 Nisan'da her şeye rağmen işçiler lehine karar verdi.

Niyazi Budak (EAS-Baştemsilci)

Biz grevimize başından umduğumuz desteği bulamadık. Gazetelerimiz Irak'ta kaçırılan bir vatandaşımızı günlerce manşetlerden indirmiyorlar, binlerce insan greve çıktığında ise, yazılanlar birden ufalıyor veya hiç yazılmıyor. Neden? Zaten yasaların tümü bize karşı yapılmış, grev çadırımız yok, ziyaretler yasak, işveren dilediğinde yasalara sığınarak, üretime şu veya bu şekilde devam edebiliyor. Bizler şu gerici sendikal yasaları kamuoyuna anlatmalıyız. Öğrencilerin yasal mücadeleleri bizlere örnek olmalı. Biz de yasal haklarımızı örgütlerimiz aracılığıyla yürüyüş, miting gibi kullanarak anlatmalıyız. Ayrıca, demokratik bir ülke olduğumuz iddia ediliyorsa, öğrencilerin yerde saçlarından sürüklenmeleri açıklanır şeyler olmasa gerek.

Osman Torun (Plastifay-Baştemsilci)

16 Nisan'da hiçbir fire vermeden tamamımız greve çıktık. İşveren greve çıkmamamız için elinden gelen tüm çabayı gösterdi. Temsilcileri grevden önce çağırıp, "İşçileri fabrikaya getiremezseniz, başınıza gelecekleri artık siz düşünün" diye tehdit etti. Bu olmayınca, ilginç teklifler üretmeye başladı: "Greve çıkın ama, içerde üretimin aksamayacağı biçimde işçiler üretime devam etsinler, siz de dışarda grevinizi yapın. Ben de grevci işçilere paralarını öderim", gibi. Böylesi acaip teklifleri kabul etmeyince, greve çıkmadan bir gün önce verilmesi gereken ikramiyemizi ve toplu sözleşmemizden doğan ayakkabı hakkımızı greve çıktığımız için vermeyerek kanunsuz uygulamalar içine girdi. İşveren zannediyor ki, bizler yılgınlık gösterip grevlerimizden vazgeçeceğiz. Şunu Kiplas'da iyi bilsin ki, 63 işyerinde isteklerimizin en son kırıntısına kadar almadan grevleri bitirmeyeceğiz.

Hasan Toprak (Biksan-Baştemsilci)

YHK ve 2821 ve 2822 sayılı yasalar elimizde avucumuzde ne varsa aldı. Kiplas da elimizde kalan son kırıntıları almak için görüşmeleri çıkmaza soktu. Bu grevlerimiz Kiplas'ın iddia ettiği gibi ideolojik değil, insanca yaşamak içindir. Grup toplu iş sözleşmeleri bize yararlı bir sistem değil. Kademeler aracılığıyla bizlerin arasında ikilik yaratarak, bizi birbirimize düşürüyor. Böylece de haklarımızın gaspedilmesinde kolaylık sağlıyor. Bu sisteme sadece Petrol-İş'in karşı çıkması bu sistemi yok etmeye yetmez. Metal işkolu ve Tekstil iş kolundaki sendikaların birlik olup sisteme karşı çıkmaları gerekir.

Mutlu Akü (Grev gözcüsü)

Yapılan görüşmelerde ekonomik istemlere hiçbir zaman sıra gelmedi. Görüşmeler ilkeler düzeyinde kilitlendi. Kiplas, bizim kabul edemeyeceğimiz Grup Toplu İş sözleşmesi ve Kademeli Ücret uygulamasını istiyordu. Grev başladıktan sonra tekrar görüşmeler başladı, ancak, fazlaca bir ilerleme kaydedilmedi. Grev çadırının olmayışı, barınma ihtiyacımızı çok zor karşılamamıza neden oluyor. Grev yerine kimsenin sokulmaması dayanışmamızı engelliyor.

Mutlu Akü

Kamil Emiroğlu (Organik Kimya-Baştemsilci)

Kiplas, işçilerin ekonomik ve sosyal haklarını sıfıra indirmek politikası izliyor. Greve çıkmadan önce gerek işveren, gerekse Kiplas, bu yasalarla greve çıkılmaz, çıksanız bile dayanamazsınız diyorlardı. Tabiki bu onların düşünceleriydi. Kendi içimizde, birliğimiz sayesinde, tüm güçlükleri yendik. Sıra Kiplas'ın katı tutumunu kırmaya geldi. Sendikamızla birlikte kıracağımız günler çok yakın.

Organik Kimya

Kartal ve Kağıthane toplantıları: "İşçiler Elele, Birlikte Zafere"

PETROL-İŞ'in Kartal bölgesinde devam etmekte olan 9 işyeri işçilerinin ve greve katılmayan diğer Petrol-İş üyelerinin de katılımının sağlandığı "İşçi Sorunlarını Değerlendirme Toplantısı", 11 Nisan günü yapıldı. Toplantıya Petrol-İş Sendikası'nın tüm Genel Merkez yöneticileri ile Anadolu Şube başkanı da katılarak, birer konuşma yaptılar. Toplantının yapıldığı Kartal Belediye Sineması'nı dolduran bini aşkın işçi, grev bilinci ve kararlılığını her fırsatta dile getirdiler.
PETROL-İŞ'in ikinci "İşçi Sorunlarını Değerlendirme Toplantısı", 12 Nisan günü Kağıthane'de yapıldı. Toplantıya Petrol-İş Genel Merkez yöneticileri ve İstanbul Şube ile Boğaziçi Şube başkanları katıldı. Grevdeki tüm işçiler toplantıya katılırken, konuşmalar sık sık "İşçiler el ele, genel greve" sloganı ile kesildi.

DİSK'in malvarlığı ne oldu?

1980'le birlikte çalışmaları durdurulan, yöneticileri tutuklanan ve yargılanan DİSK'in ve bağlı sendikalarının o güne kadarki mal varlıkları ve kayyımlar eliyle yönetildiği dönemdeki birikim üzerinde bugüne kadar çok söz söylendi. Aşağıda, 1980'le birlikte DİSK'le dayanışmasını her alanda sürdürmüş bulunan Dünya Sendikalar Federasyonu'nun girişimleriyle, konuyla ilgili yapılan uluslararası bir araştırmayı yayınlıyoruz. Ancak, dikkat edilmesi gereken unsur, bu araştırmanın TC hükümetlerinin verileri nedeniyle kasıtlı kaldığı ve kimi sendikaları hiç kapsamadığıdır.

NEJAT FİRUZ

DİSK'in ve bağlı sendikaların mal varlığının Eylül sonrasında geçirdiği aşamalar ve uluslararası girişimler, bu yazımızın konusu. Hemen belirtelim, "adalet mülkün temeli" ilkesince davrandığı söylenen kuruluşlarımızla da yakından ilgili. Sorumuz şu: DİSK ve üyesi 28 sendikanın (ikisi aklandı) kapatılma kararı kesinleşirse, para ve mal varlıkları ne olacak? Kime geçecek, kime kalacak?

Danışma Meclisinde bile görüşülmeksizin MGK tarafından yürürlüğe sokulan 2821 sayılı Sendikalar yasasının 46. maddesine göre yanıt şöyle: "Feshedilen veya infisaf eden sendikaların mal varlığı üyesi bulunduğu konfederasyona devredilir. Bu devir konfederasyonun kabulüne bağlıdır. Kabul edilmediği takdirde para ve mallar Hazineye devredilir. / Feshedilen veya infisah eden sendika, konfederasyon üyesi değilse, para ve malları Hazineye devredilir. / Mahkeme kararı ile kapatılan sendika ve konfederasyonların para ve malları Hazineye intikal eder. / Para ve mallar, bu maddede belirtilen kuruluşlar dışında gerçek veya tüzel kişiyse, kuruluşa, kuruma devredilmez veya feshedilen sendika ve konfederasyonun üyeleri arasında paylaştırılamaz." / Kısacası, hazineye devretme eğilimi egemendir. Değiştirilen yasanın 18. maddesinin yorumuna göreyse, hazineye devir sözkonusu değildir.

Bu bağlamda eski düzenlemenin sendikal mülkün sendikal mülk çerçevesi içinde kalmasını benimsemiş olması, herhalde işçi ve sendika çıkarlarına daha uygun bir yaklaşımdır. Bununla birlikte DİSK ve sendikalarının aynı anda kapatılması durumunda, para ve mallarının eski düzenleme uyarınca nereye devredileceği açık değildir. Çok genel bir yaklaşımla, konfederasyon olarak DİSK'in varlığının Türk-İş'e, üye sendikaların varlıklarının ise üye sendikalara devredilmesi mi söz konusu olurdu?

Yeni düzenlemeye göre ise durum çok açık. DİSK ve sendikalarının kapatılması durumunda, tüm varlıkları Hazineye kalıyor. 12 Eylül 1980 günü MGK'nın 1 nolu bildirisiyle askıya alınan DİSK ve sendikalarının para ve mal varlığının küçümsenmeyecek boyutta olduğu biliniyor. Ancak ayrıntı bilinmiyor.

Elimizdeki bilgileri aktarmadan önce bu sorunun Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) düzeyinde şikayet konusu olduğunu belirtelim.

Bilindiği gibi, 12 Eylül'ün hemen arkasından, farklı eğilimlere sahip olmalarına karşın Dünya Sendikalar Federasyonu (DSF) da, Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu (UHSK) ile Dünya İş Konfederasyonu (DİK) da, özellikle DİSK ile üye sendikalarının askıya alınması olayını vurgulayıp, sendikal hakları ve özgürlüğü çiğnediği gerekçesiyle Türk hükümetini ILO'ya şikayet ettiler. ILO Sendikal Özgürlük Komitesi (SÖK) böylece devreye giriyor. Şikayetçi örgütlerin iddialarını hükümete soruyor. Yanıtlara göre konuları irdeliyor. Sonuçlar çıkarıyor, ILO Yönetim Kuruluna karar tavsiyelerinde bulunuyor. ILO'da hayli kabaran Türkiye dosyası çerçevesi içinde DİSK'in ve sendikalarının para ve mal varlığı sorunu da gündeme geldi. Hâlâ da gündemde. SÖK'ün deyişiyle, askının ve davanın uzaması nedeniyle "artan önemde" gündemde. (1)

Anlaşıldığı kadarıyla, bu konuda DSF ayrıntılı ek şikayetlerde bulunmuş ILO'ya. 15.5.1981'de, Genel-İş'in Ankara'da inşa edilmekte olan genel merkez binasının "kamulaştırılması" girişiminden söz etmiş ve inşaatın fotoğrafını da eklemiş. Ardından, 1.9.1981 tarihli başvurusunda DSF, yine Genel-İş'in Ören Artemis tesislerinin Turizm bankasına kiralanması olayını bildirmiş. Turizm Bankası genel müdürünün, "Amacımız bu tesisi türk turizmine kazanmaktır" sözlerini de eklemiş.

DİSK VE 14 SENDİKANIN PARA VE MAL VARLIKLARI

	Nakit Para Varlığı (TL)	$ Karşılığı (2)	Mal Varlığı Değeri (3)
DİSK			
1980	721.479	1.803	
1981	38.782.222		
1982	147.383.142,88		
1983	239.837.138,91		
1984	337.691.547,04		
1985	527.985.558,00		
1986	655.192.887,00	935.989	
MADEN-İŞ			
1981	288.815.032	722.037	
1982	835.352.642		
1983	1.287.026.414		
1984	2.310.670.912		
1985	3.647.158.485		489.038.300 TL
1986	4.952.246.571	7.074.638	709.727 $
BANK-SEN			
1981	221.864.125,50	554.660	
1982	256.854.614,14		
1983	757.145.052,27		
1984	1.197.048.919,00		
1985	1.711.701.598,00		86.466.015 TL
1986	2.144.396.308,05	3.063.423	125.552 $
TEKSTİL			
1981	60.082.472	150.206	
1982	231.068.826		
1983	354.504.648		
1984	655.838.294		
1985	913.359.471		21.221.290 TL
1986	1.369.744.004,11	1.956.771	30.316 $
LASTİK-İŞ			
1981	111.633.857,85	279.084	
1982	260.602.972,85		
1983	375.382.789,80		
1984	614.324.354,74		
1985	885.339.410,30		120.657.850 TL
1986	1.105.320.595,00	1.579.029	172.368 $
GIDA-İŞ			
1981	144.079.577,23	360.199	
1982	98.645.063,09		
1983	141.250.385,75		
1984	209.055.886,30		
1985	324.839.487,00		107.373.102 TL
1986	501.502.110,14	716.431	153.390 $
NAKLİYAT-İŞ			
31.06.1981	5.347.088,23	13.367	
31.12.1981	10.851.784,49		
1982	19.770.769,00		
1983	32.335.687,47		
1984	49.657.687,58		
1985	71.887.109,35		337.000 TL
1986	83.845.864,00	119.779	481 $
HÜRCAM-İŞ			
1980	6.745.845	16.864	
1981	11.062.160		
1982	18.165.461		
1983	27.477.564		
1984	39.264.394		
1985	62.484.869		617.085 TL
1986	62.227.613	88.896	881 $
BASIN-İŞ			
12.09.1980	1.075.924	2.689	
1981	3.874.712		
1982	12.769.576		
1983	19.937.516		
1984	31.097.645		
1985	48.024.502		2.000.000 TL
1986	53.267.931	76.095	2.857 $
TÜMKA-İŞ			
1980	186.740,25	466	
1981	356.095		
1982	6.659.757,63		
1983	10.017.795,38		
1984	14.571.976,88		
1985	20.356.122,00		2.600.000 TL
1986	25.202.466,00	36.003	3.714 $
ASİS			
20.04.1981	1.187.897	2.954	
31.12.1981	2.511.699		
1982	8.318.225		
1983	11.086.070		
1984	15.627.401		
1985	23.152.436		680.000 TL
1986	27.021.117,36	38.601	971 $
DEVRİMCİ SAĞLIK-İŞ			
1980	280.840,28	702	
1981	3.023.995,49		
1982	6.373.841,58		
1983	8.148.028,69		
1984	11.021.908,19		
1985	15.845.596,22		1.000.000 TL
1986	18.768.119,22	26.811	1.428 $
ASTER-İŞ			
1981	2.145.905	5.364	
1982	1.403.130		
1983	2.097.204,07		
1984	2.407.437,07		
1985	3.404.734,99		366.755 TL
1986	3.444.910	19.064	523 $
İLERİCİ DERİ-İŞ			
1980	20.609	51	
1981	1.612.023		
1982	2.841.370		
1983	5.543.749		
1984	8.105.495		113.215 TL
1985	13.515.522	19.307	161 $
LİMTER-İŞ			
12.09.1980	33.126	82	
1981	522.940		
1982	2.062.468		
1983	3.043.816		
1984	5.573.373		
1985	8.970.188		50 TL
1986	10.255.598	14.650	0,07 $

(1) Liste ILO Sendikal özgürlük komitesinin 11.11.1986 tarihli ve 247 sayılı raporundan alınmıştır. Belirtildiğine göre Türk hükümeti bu verileri 17.10.1986 tarihinde iletmiştir. SÖK'ün yayınladığı liste tüm DİSK sendikalarını - Genel İş, Petkim İş, Oleyis, Sosyal-İş, Baysen, Dev Maden-Sen, Yeraltı Maden-İş, TIS, Devrimci Toprak-İş, Tekges-İş, Yeni Haber-İş, Fındık İş, Taper-İş'i - kapsamaktadır.
(2) İLO'nun hesaplaması.
(3) Değerleri kim biçmiş -kayyımlar mı?- belli değil.

SÖK, 13.11.1981 tarihli raporunda Türk hükümetinden, "DİSK'in sendikal varlığının kullanımına ilişkin olarak ileri sürülen savlar hakkında gözlemlerini iletmesini", istiyor. (2)

11.2.1982'de hükümet SÖK'e yazmış: Para ve mal varlıklarının 2316 sayılı yasaya göre kayyımların elinde olduğu söyleniyor. Ören tesisleri 1981'de 8.5 milyon kâr etmiş. Genel-İş'in 30.9.1980 tarihinde bankada bulunan 11.532.194 lirası, 31.12.1981'de 339.198.316,20 liraya yükselmiş. Bu arada Devlet Planlama Teşkilatı'nın isteği üzerine inşa edilmekte olan bina "kamulaştırılmış". Kayyımlar biçilen değeri uygun görmemişler, 197.354.958 lira artırılması için dava açmışlar. (3)

SÖK bu bilgileri not ettikten sonra DİSK'in, "sendikal özgürlük ilkeleriyle çelişkili olarak, adli değil, idari kararla askıya alındığını" anımsatıyor ve sendikaların çalışma ve işleyişlerine hükümet ve kamu makamlarının karışmaması gerektiği yolundaki sendikal özgürlük ilkesinin altını çiziyor. (4)

12-22.12.1982 tarihleri arasında ILO'dan bir heyet Türkiye'de. Para ve mal varlığı konusunda yeterli bilgi edinemediği görülüyor.

25.2.1983 tarihli raporunda SÖK, hükümete, askıdaki sendikalara ilişkin konular ve bunların para ve mal varlığının kaderi hakkında yeniden soru yöneltiyor. (5)

Hükümetin 25.4.1983 tarihinde verdiği yanıt "ideolojik". "Bazı sendikaların ideolojik eylemlere karıştığı" belirtilmiş, bunların "bazı terörist illegal örgütlerle organik bağ kurdukları" vurgulanmış ve bu da Türkiye'yi 12 Eylül 1980 "askeri müdahalesi"ne getiren "anarşi ve terör ortamına maddi ve manevi katkıda" bulunmuş. (6) DİSK, MİSK ve HAK-İŞ hakkında askı kararı somut kanıtlar" temelinde alınmış. Bu kanıtlardan biri, sendika aidatlarının gizli faaliyetler için kullanılmış olması" imiş. Bunun da kanıtı, 12 Eylül'ü izleyen aylarda askıdaki sendikaların aidat girdisinin büyük artışı imiş. "Dolayısıyla o sendikaların varlıklarının bloke edilmesi ve kayyım tayini için önlemler alındı." (7) Paragrafın son satırını atlamayalım: "19.2.1981 tarihinden itibaren HAK-İŞ yeniden faaliyete hak kazandı."

Hükümetin yanıtı SÖK için pek doyurucu olmamış anlaşılan. Yanıtın yeni unsurlar içermediğini belirtiyor, askı kararlarının mutlaka kaldırılması ve kayyımların denetimindeki para ve mal varlıklarının iadesi gerekliliğini yineliyor. (8)

Arada MİSK de askıdan iniyor. Para ve mal varlığı -SÖK'e hükümetin bildirdiğince- eksiksiz iade ediliyor. SÖK, DİSK için de aynı gelişme öngürülüyor mu diye soruyor. Hükümetin yanıtı: Davanın sonucunu bekleyin.

Beklerken, 24 Temmuz 1963 kaynaklı sendikalar yasası ile toplu sözleşme, grev ve lokavt yasasının öldürülme işlemleri sonuçlanıyor ve yerlerini yenileri alıyor. Kapatma ya da fesih durumlarında para ve mal varlıklarına ilişkin eski ve yeni düzenlemeleri yukarıda aktardık. Yeni düzenleme SÖK'ün de dikkatini çekiyor: "Komite, mahkeme, DİSK ve üye sendikalarının kapatılması yönünde karar verirse tüm varlığın Hazineye intikal edeceğini gözlemledi. Bir sendikal örgütün kapatılması (ya da feshi) durumunda, komite, bu örgütün varlığının yalnızca örgütün eski üyeleri arasında dağıtılmasını ya da o örgütün yerine kurulan (yerine geçen) örgüte intikali esasını kabul etmiştir." (9)

24.9-5.10.1984 tarihleri arasında, ILO'nun sendikal özgürlük bölümü sorumlusu Simpson başkanlığında bir heyet yine Türkiye'de. Heyetin görüştüğü DİSK yöneticileri kayyımların tasarrufu üzerine kuşkularını belirtmişler. (10) Yetkililer ise DİSK'in 3 milyar lira (yaklaşık 7.5 milyon ABD doları) varlığı olduğunu bildirmişler. (11) Heyet DİSK kayyımıyla görüşmek istemiş. Görüşmüş de. Ama kayyım yeni. Bir haftalık. "Pek bir şey bilmiyorum", demiş ve eklemiş: "DİSK'in varlığı hakkında askeri mahkemenin dışında kimseye bilgi vermeye izinli görmüyorum kendimi." (11) Heyet yüksek askeri komuta heyetinin sözcüsü general Gültekin'e başvurmuş bunun üzerine. General söz vermiş bilgilendirileceklerine. Simpson, bizim sorularımıza yanıt verilmedi, diyor. 12 Eylül öncesinde DİSK ve sendikalarının mali olanaklarını nasıl "kötüye kullandıklarına" ilişkin suçlamalar iletildi. (11) Bu arada Simpson seçimli yöneticilerin kayyımlar tarafından "işten atıldıklarını" hayret içinde saptamış.

Hükümet ise alınmış görünüyor bu girişimlerden. SÖK'e 25.4.1985 tarihli yanıtında, askı ve varlık sorunu davanın sonucuna bağlıdır ve de "hiç kimsenin bu konulara karışma hakkı yoktur" deyip kesip atmış. (12) Ama ILO'yu incitmek istemiyor yine de. 22.5.1985 tarihli yanıtında bilgi vermiş: DİSK ve üyesi 17 sendikanın para ve mal varlığı tutarı: 9.848.425.726 lira, yaklaşık 19.696.851 ABD doları.

SÖK üsteliyor. Askı tarihinden itibaren yıllık döküm istiyor.

19.9.1985 tarihinde hükümetin ilettiği rakamlar şaşırtıcı: 41 sendikanın para ve mal varlığı tutarı: 7.75 milyar (yaklaşık 15 milyon ABD doları) (13). SÖK'ün şaşırmaması olanaksız. Son belirtilen miktar bir öncekine göre azalıyor. Bu konuda eksiksiz bilgi istiyor hükümetten.

Ardından DSF bir ek şikayette bulunmuş. Sıkıyönetimin İstanbul'da kalkması üzerine DİSK avukatlarının öne sürdüğü, kayyımların reksiz düştüğüne ilişkin istemleri aynen benimseyerek SÖK'e başvurmuş. Aynı başvuruda Maden-İş'in Gönen'deki tesisleri üzerinde kayyımın tasarrufunun sendika ve işçi çıkarını gözetmediğini getirmiş. (14.1.1986)

Hükümet, 12.5.1986 tarihli yanıtında Gönen tesislerinin 1983'den itibaren "yetkili mahkemenin izni üzerine" kiralandığını, yılda 3.900.000 lira gelir getirdiğini ve her yıl -anlaşmaya göre- bu gelirin yüzde 20 oranında arttığını belirtmiş. (14) Enflasyon oranları dikkate alındığında gerçekten de hakiki (!) bir kontrat!

SÖK, Gönen konusunda kuşkularını seslendirmeye devam ederken, 17.10.1986'da hükümetten DİSK ve bazı üye sendikalarının para ve mal varlıklarına ilişkin ayrıntılıca bir liste alıyor. (15) Bu listede yeralan bilgileri özetleyerek -zaten liste tüm DİSK sendikalarını kapsamıyor- işçilerin, sendikaların ve ilgilenen herkesin bilgisine ilişikte sunuyoruz.

SONUÇ VE ÖNERİLER

1. DİSK ve üye sendikalarının tüm para ve mal varlığı kamuoyuna ayrıntılı olarak açıklanmalıdır. Aidat gelirleri işyerleri düzeyinde

ve kronolojik gelişmesi içinde belirtilmektedir. Malvarlıkları üzerinde kayyımların tasarrufları somut olarak açıklanmalıdır.

2. DİSK ve üye sendikaların yöneticileri (Yürütme, Yönetim ve Denetim Kurulu üyeleri bu konularda tek tek doğrudan bilgilenme hakkına sahip olmalı, kayyımlar onları bilgilendirme zorunluluğu içine sokulmalıdır.

3. 12 Eylül'den itibaren sendikalarda kayyım görevine atananlar liste halinde açıklanmalı, nerede görev üstlendikleri, hangi süre içinde görev yaptıkları bildirilmelidir.

4. Kayyımlar kişisel para ve mal bildiriminde bulunmalıdırlar.

5. Son olarak yasal düzenlemenin uluslararası sendikal özgürlük ölçülerine uygun hale getirilmesi önerisidir. 2821 sayılı yasanın 46. maddesi değiştirilmelidir. Hem de DİSK davası kesin sonuca varmadan değiştirilmelidir. Bu değiştirme girişiminde sendikal hareketin sürekliliği temeli esas alınmalı, işçilerin kendi çıkarlarını korumak için oluşturdukları varlığın -yani savunma araçlarının- her ne koşulda olursa olsun başka ellere geçme olasılığı engellenmelidir. Bu alanda ILO organlarının karar ve görüşleri herhalde gözardı edilmemelidir. ILO şu ilkenin altını çiziyor: "Kapatılan sendikaların malları geçici olarak yeddi emine verilmeli ve sonuçta kapatılan örgütün üyeleri arasında dağıtılmalı ya da bu sendikanın yerine geçen örgüte devredilmelidir." Yerine geçen örgüt deyişinden anlaşılması gereken kapatılan örgütün kuruluş amaçlarını benimseyen ve bu amaçları aynı ruhla izleyen örgüttür. (16) Yanlış anlaşılmaması için ekleyelim: "kapatılan" deyişi fesih, infisah ve kapatma eylemlerinin tümünü içerir. ●

(1) SÖK'ün 240'ıncı raporu, 30.5.1985, paragraf 46.
(2) Paragraf 497.
(3) SÖK'ün 214'üncü raporu, 26.2.1982, paragraf 561.
(4) agy. paragraf 572.
(5) SÖK'ün 224'üncü raporu, paragraf 57.
(6) SÖK'ün 228'inci raporu, paragraf 33.
(7) agy. paragraf 34.
(8) agy. paragraf 66.
(9) SÖK'ün 237'nci raporu, paragraf 31.
(10) Rapport sur la mission, paragraf 23, SÖK'ün 237'nci raporunda.
(11) agy, paragraf 24.
(12) SÖK'ün 240'ncı raporu, paragraf 28.
(13) SÖK'ün 242'nci raporu, paragraf 21.
(14) SÖK'ün 245'nci raporu, paragraf 31.
(15) SÖK'ün 257'nci raporu, 11.11.1986.
(16) "Liberte syndicale et negociation collective", UÇÖ 1983, paragraf 234. Ayrıca "Demokrasi, sendika özgürlüğü ve sosyal haklar", Faruk Pekin, İstanbul 1985, sayfa 229-230.

Şevket Yılmaz yürüyüşten iki gün önce halıcı dükkânında, ANAP TBMM Grup Başkan Vekili Haydar Özalp ile ne konuştu?

Türk-İş'in '24 Mart Yürüyüşü'nün perde arkası

KAYA ÖZCAN

TÜRK-İŞ yönetiminin 24 Mart'ta düzenlediği TBMM'ye dilekçe verme yürüyüşünün, "yaptırılmadığı" ya da yönetimce "yapılmadığı" ciddi biçimde tartışılırken, -ki bu tartışmalar bugün de sürdürülmektedir- 25 mart tarihinde UBA ajansı bir haber geçti. Nedense günlük basının itibar etmediği haber aynen şöyle idi: "Türk-İş'in istemleri iletmek üzere TBMM başkanlığına yürümesi engellenir ve bu konu tartışılırken, ... muhabirinin edindiği bilgiye göre, Türk-İş'in yürüyüşünden iki gün önce Ankara'da bir halıcı dükkanında Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz ANAP TBMM Grup Başkanvekili Haydar Özalp ile buluştu. Yaklaşık iki saat süren toplantı sırasında Haydar Özalp, Şevket Yılmaz'dan Başbakan Vekili Kaya Erdem'i de ziyaret etmesini istedi. Başbakan Vekili ve Devlet Bakanı Kaya Erdem'i de ziyaret etti. Yılmaz, bir gün sonra ise, TBMM başkanı Necmettin Karaduman'ı ziyaret ederek Türk-İş'in yürüyüşü konusunda görüş alışverişinde bulundu. Ancak Karaduman ile yapılan görüşme basına duyurulurken gerek Özalp, gerekse Kaya Erdem ile yapılan görüşmeler kamuoyundan gizlendi. Özellikle Yılmaz - Özalp görüşmesinin bir halıcı dükkanında yapılmasının çok ilgi çekici olduğu belirtildi."

Daha sonra bu görüşmeyi doğrulayan Haydar Özalp'ın, "Şevket Yılmaz ile Türk-İş başkanı olarak değil bir dost olarak görüştüm. Onlar benim dostlarımdır. Bana yapacakları eylemi anlattılar. Ben de önce hükümetle görüşün dedim. Ondan sonra eylem konusunda karar vermelerini daha doğrusu yürüyüş işini, bunun kanuni durumunu ondan sonra değerlendirin dedim. Pek tabi olarak bu yürüyüşün sakıncalı olabileceğini de belirttim." dediği bildirilen haberde, Özalp'ın diğer sorulara verdiği yanıtlar da şöyle belirtiliyordu.

"— Sayın Türk-İş başkanı ile yalnız mı görüştünüz?

— Evet, yalnız görüştük.

— Nerede görüştünüz?

— Onu söylemiyeyim artık.

— Şevket Yılmaz'a eylemden vazgeçmesini önerdiniz mi?

— Yok, hayır. Hükümetle bir görüşün dedim. O gün Kaya bey ile de bir görüşme yaptılar.

— Siz hangi konuyu görüşmelerini önerdiniz?

— Tabi kararın hukukiliği ve sakıncaları önemlidir.

— Görüşmede bu konuları mı ele almışlar?

— Onu bilemem artık."

Olay burada bitmiyordu. Durumun ortaya çıkması üzerine Şevket Yılmaz UBA ajansına bir açıklama yaparak görüşmeyi doğruluyordu. Ancak Yılmaz'ın yanıtına bakınca "mızrağa çuval" aradığı hemen anlaşılıyordu. Zira Yılmaz, "7,5 milyar tutarındaki TKİ işçi alacakları için Kaya Erdem ile görüşmek istediklerini, ancak randevu alamadıklarını, Haydar Özalp'ın bu randevuyu sağladığını, Özalp ile bunun için görüştüklerini," belirtiyordu.

"Koskoca" başkan randevu alamıyor, bunun için de Haydar Özalp'dan halıcı dükkanında iki saatlik bir görüşme ile bunun sağlanmasını temin ediyordu.

Bunu başarmak kolay değildi elbette. Yürüyüş yapmaktan daha da zordu. Buna başka anlam vermeye çalışmak "münafıklık" yapmaktan başka ne olabilirdi ki.

Olay ciddi ve son derece dikkat çekicidir. Şevket Yılmaz 1987 yılını eylem yılı ilan eden "Türk-İş genel kurul kararı" ile, o karara vucut veren işçilerin istemleri ile oynamaya çalışmaktadır. Türk-İş yönetimi, başkanının kişiliğinde aynı anlayışın sahibi ve uygulayıcısıdır.

Tabanın baskısını savsaklamak, yapılması gerekenlerin organizesini yapar görünerek, "yasak savma" kabilinden eylem içinde görünmek, böylece mücadelenin içini boşaltmak görevi ile yükümlü olduklan izlenimini ortaya açıkça koymuştur Türk-İş yönetimi.

Yürüyüş için 750 dolayında sendikacının toplandığı görülürken, bazı sendikaların tüm kadrolarını getirmedikleri de gözlendi.

Türk-İş yönetim kurulu üyeleri, Orhan Balaban, Emin Kul, Çetin Göçer, yürünmesine karşı bir tavır içindeydiler. Şevket Yılmaz ise şaşkındı. Mustafa Başoğlu'nun ise gelenlerin sempatisini toplamaya çalıştığı görülüyordu.

Yürüyüşün polisçe önlemesinden hemen birkaç dakika sonra, önceden hazırlanmış olduğu anlaşılan ve yürüyüşün önlenmesini kınayan bir basın bildirisi dağıtılıyordu. Bu da Türk-İş yöneticilerinin yürüyüş için kararlı olmadıklarını, önceden böyle bir basın duyurusu hazırlayarak gerektiğinde dağıtılmak üzere el altında tuttuklarını gösterdi.

Bu olumsuzluklar, yürüyüşten iki gün önce yapılan "halıcı" görüşmesini tamamlar ve bütünler nitelikte idi.

Doğrudan işçiye muhatap durumunda olan şube yöneticileri ise, şaşkın ve mutlaka bir şeylerin yapılması gerektiğine en fazla inanan insanlardı. "Yürüyemeyecektik bizi niye çağırdınız," diye feryat ederken, "yasal hakkımızı kullandığımıza önce siz inanmıyorsunuz," diye dikiliyorlardı Türk-İş yönetimine. "Oturulması", "açlık grevine gidilmesi" önerileri de onlardan geldi. Ancak tüm bunlar Şevket Yılmaz ve diğer yöneticiler tarafından engellendi.

TÜRK-İŞ'İN TABANA VERDİĞİ BİR ÖNEMLİ MESAJDAN HABERİNİZ VAR MI?

Türk-İş'in eylemlerinin konuşulduğu, genel grevin önerildiği başkanlar kurulunun "tabana verdiği çok önemli" mesajından haberiniz var mı? Bunu Türk-İş üyesi Harb-İş sendikasının, mart 1987 tarihli 14 sayılı dergisinin 8. sayfasından öğrenelim.

"Türk-İş Başkanlar Kurulu, bu nedenle bir erken seçime karşı hazırlıklı olunmasını, gerek olası erken seçim veya 1988'de yapılacak normal seçimlerde şu anda iktidar partisi olan ANAP'a oy verilmemesi görüşünü de kabul ederek, tabana çok önemli bir diğer mesaj daha verdi."

Başkanlar Kurulunda alınan, alındığı yazılan bu karar gerçekten önemlidir. Bilebildiğimiz kadarı ile bu Türk-İş tarihinde, bir siyasi partiye oy vermeme çağrısında bulunan ilk karardır. Oy vermeme tercihi de son derece isabetli yapılmıştır.

Ama bu niye gizlenmiştir? Niçin tabana ulaştırılmamıştır?

Demokratik muhalefeti oluşturan sendikaların, "yürüyüş eyleminde" olduğu gibi, bu konuda da yeterli ve ilkeli davrandıkları ve iyi bir sınav verdikleri ne yazık ki söylenemez.

Son olarak şunu söylemek de gerekecektir. Ayrı ve ayrıntılı bir yazının konusu olabilecek derinlikte olmasına değin, şimdilik şu kadarına işaret edelim.

Türk-İş yönetimi muhalefette gözükmektedir. ANAP'a ve siyasal iktidara karşı, ancak görünen odur ki, Türk-İş muhalefeti DYP çizgisinde tutmakta, yalnız bununla da yetinmeyip muhalefeti DYP'ye örgütlenmeye de çalışmaktadır. Eylemlerin "eylemsizliğe" dönüştürülmesinde bu karar asla gözardı edilmemelidir. ●

Çağdışı bir yasa tasarısı

Çağımızda hukuk ve devlet insan içindir. Ancak inceleme konusu tasarısı, böyle bir devlet anlayışı ile değil, insan'ı ikinci plana iten bir anlayışla hazırlanmıştır. Böyle bir hukuk devleti anlayışı, çağdaş bir ceza yasa tasarısı hazırlanmasına yardımcı olamaz.

HALİT ÇELENK

1926 yılında kabul edilen Ceza Yasası 61 yıldan beri yürürlükte bulunuyor. Bu yasa; düşünce suçları için bile içerdiği ölüm cezalariyle, insanı düşüncelerini açıkladığı için cezalandıran 141-142. maddeleriyle, siyasal suçlar için kabul ettiği ölüm ve yüksek hapis cezalariyle, çağdaş ceza hukuku standartlarına ters düşen şiddetli ve ağır yaptırımlariyle, her yöne çekilebilir ve "suçların yasallığı" ile kesin aykırı kaypak suç ögeleriyle, "Mülkiyet"e "insan"dan çok değer veren, mal'ı insan'a yeğleyen ve hümanizmayla bağdaşmayan hükümleriyle çağımızın gerisinde kalmış bir yasadır.

Bu nitelikleri nedeniyle bu yasanın değiştirilmesi, inancımıza göre "çağdaşlaşma"nın bir gereğidir.

Ancak Özal hükümeti tarafından getirilen yeni Ceza Yasa tasarısı, kimi olumlu hükümlerine karşın, yürürlükte bulunan yasadan daha da geride, çağdışı bir yasa tasarısı niteliği taşımaktadır. Anılan Tasarı, 12 Eylül yönetiminin ve siyasal iktidarının felsefesi, dünya görüşü ve niteliği gereği, uygar ülkelerin standartlarının çok gerisinde kalan bir tasarıdır.

ZAMANLAMA

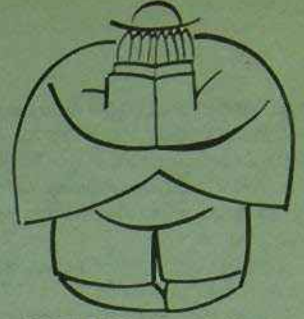
İnancımıza göre, Anayasa kadar önemli olan böyle bir temel yasanın günümüz toplumsal ve siyasal koşullarında değiştirilmesi yerinde değildir. Ülkemizde demokratik ilkeler henüz işlerlik kazanmamıştır. Üniversiteler huzursuzdur, yetenekli ve değerli bilim adamlarını dışlamıştır. Oysa üniversitelerin bu tür bir ceza yasa tasarısının hazırlanmasında önemli katkıları olacaktır. Üniversiteler günümüzde böyle bir katkıda bulunabilecek nitelik ve konumda bulunmamaktadır.

1982 Anayasası tartışmalıdır. Ana muhalefet partisi bu anayasanın tümden değiştirilmesi görüşünü savunmaktadır. Diğer partiler de Anayasanın kimi bölümlerinin değiştirilmesini istemektedirler. Hükümet sözcüsü ve devlet bakanı Hasan Celal Güzel, Anayasanın, Medeni yasanın ve ceza yasasının değiştirilmesi gerektiğini söylemektedir. ceza yasası da, öteki yasalar gibi, Anayasanın temel ilkelerine uygun olmak zorundadır. Anayasası tartışmalı olan bir ülkede, bu sorun çözülmeden Ceza Yasası gibi temel yasalar değiştirmenin sakıncaları büyüktür.

12 Eylül'ün "karar, bildiri ve icraatını" eleştirmeyi suç sayan 2969 sayılı yasa yürürlüktedir. Basın baskı altındadır. 12 Eylül yönetimini hedef alan eleştiriler, "12 Eylül öncesi ortamını geri mi getirmek istiyorsunuz?" biçiminde tehditlerle karşı karşıya kalmaktadır. Kararı beğenilmeyen sıkıyönetim askeri mahkemelerinin hakimleri görevden alınmaktadırlar.

Özetlemek gerekirse, 12 Eylül döneminin yarattığı baskılı ve gerilimli siyasal ortam sona ermemiş ve demokratik bir ortam oluşmamıştır.

Böyle bir ortamda Ceza yasasının değiştirilmesini yerinde görmüyorum.

TASARIYA GELİNCE

Yazımızın kapsamı açısından, ceza yasa tasarısının maddelerine ve ayrıntılarına girmeden tasarının genel gerekçesi ile ilgili iki noktaya değinmek istiyoruz.

Her ceza yasasının bir "suç ve ceza politikası" vardır. Bu da ceza yasalarını hazırlayan siyasal iktidarların dünya görüşlerine toplumsal ve ekonomik politikalarına göre oluşur. 12 Eylül yönetiminin ve siyasal iktidarının politikası, ülkemizde az gelişmiş, çarpık kapitalist bir ekonomi sistemini yerleştirmek, olarak tanımlanabilir.

12 Eylül döneminde, başta Anayasa olmak üzere çıkarılan yasalarda bu politikanın izlerini ve göstergelerini bulmak mümkündür. Otoriter, yasakçı ve baskıcı bir nitelik taşıyan, insan hak ve özgürlüklerini ikinci plana iten 1982 Anayasası ve yine bu dönemde kabul edilen Basın, Dernekler, Sendikalar, Toplu Sözleşme Grev ve Lokavt, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri vb. yasalar buna örnek olarak gösterilebilir.

Hazırlanan yeni ceza yasa tasarısı da böyle bir felsefe ile hazırlanmıştır. "Hukuk Devleti" ilkelerine saygı göstermeyen, Devlet'e insan haklarının üstünde yer veren bu felsefe yasanın gerekçesine de yansımıştır.

Örneğin Tasarının genel gerekçesinde şöyle deniliyor:

"Bu hususta uyulacak suç ve ceza siyasetinin hedefi şu suretle belirtilmiştir: İnsan hak ve hürriyetlerini güvence altında bulundurmakla beraber toplum savunmasını hiç bir suretle ihmal etmemek ve kişi hak ve hürriyetleriyle toplum savunmasını dengeli olarak kurmak..."

Bu sözler, politik bir dille, otoriter devlet anlayışını dile getirmektedir. Çağımızda devletin öncül görevi ve işlevi, insan hak ve özgürlüklerini güvence altına almak ve onları korumaktır. Çağımız "hukuk devleti" anlayışının gereği budur. Bu anlayışa göre hukuk ve devlet insan içindir. Ancak inceleme konusu

tasarı, böyle bir devletin anlayışı ile değil, insan'ı ikinci plana iten bir anlayışla hazırlanmıştır. Böyle bir hukuk devleti anlayışı, çağdaş bir ceza yasa tasarısı hazırlanmasına yardımcı olamaz.

Yine Tasarının genel gerekçesinde şöyle denilmektedir:

"..Maksadı aşan derecede ağır olan cezaların suçlunun rehabilitasyonu ve yeniden sosyalleştirilmesini engelleyici etki yaptığı muhakkak bulunduğundan hapis cezalarının gerek alt ve gerekse üst sınırlarında ve gerekse belirli suçların cezalarında yürürlükteki kanundan farklı olarak indirim yapılmıştır.

Gerçekten yürürlükte bulunan ceza yasasında cezalar ağırdır. Ağır cezaların, suçların önlenmesinde etkin olmadığı deneylerle anlaşılmıştır. Bu yönden cezaların alt ve üst sınırlarında indirim yapılması doğru ve yerindedir.

Ancak taslağı incelediğimizde, görüyoruz ki, adam öldürme, hırsızlık, kaçakçılık, ırza geçme, kız ve kadın kaçırma ve benzeri suçların cezalarında indirim yapılmış olduğu halde, siyasal suçlarda böyle bir indirim yapılmamıştır. Örneğin, 132, 159, 141, 142, 168. maddelerde indirme yoluna gidilmemiştir. Hatta 141, 142 ve 168. maddelerde 1983 yılında yapılan araştırmalar da tasarıda aynen yer almıştır. Ayrıca bunlar dışındaki kimi maddelere konu olan suçlarda da arttırmalar yapılmıştır.

Oysa gerekçeye göre "suçluların rehabilitasyonu" ve "yeniden sosyalleştirilmesi için" cezalarda indirimler yapılacaktı. Tasarıda adi suçların cezalarında bu indirim yapılmış, siyasal suçların cezalarında yapılmamış, aksine cezalar arttırılmış olduğuna göre, ortaya çıkan bu eşitsizlik nasıl açıklanacaktır? Rehabilitasyon ve sosyalleştirme adi suçlarda gerekiyor da siyasal suçlarda gerekmiyor mu?

Biz, siyasal suçlarda rehabilitasyon ve yeniden sosyalleştirmenin gereğine inanmamakla beraber, bu soruyu, tasarının içerdiği yanlışlıkları ve yanlı tutumları vurgulamak için sormuş bulunuyoruz.

Tasarının öteki bölümlerine, maddelerine ve ayrıntılarına girmeyen bu kısa görüş açıklamasından da anlaşılmakta olduğu gibi, gerek zamanlama ve gerekse içeriği açısından bu yasa tasarısına karşı çıkılmalıdır. ●

GÜN'ÜN KİTAPLIĞI

İdam Gecesi Anıları
Halit Çelenk
Onur Yayınları

Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın, yurtseverliklerini cellatların suratına son kez haykırdıkları 6 Mayıs 1972'den bu yana 15 yıl geçti. On beş yıl sonra yine unutulmadılar. Aydınlık bir gelecek, yeni bir dünya için savaşanlarla, yeni kuşak gençlere onların anıları yine ışık tutuyor. İdam Gecesi Anıları birinci elden bir tanıklık. Halit Çelenk son anlarında yanlarında olan değerli bir hukuk adamı. Belgesel nitelikte bu kitabıyla, üç devrimcinin anısını gelecek kuşaklara taşıyor. Önderlik ettikleri harekete bugün eleştirel bir yaklaşım benimsenmiş olsa bile, onlar tarihsel bir dönemin yaratıcıları arasında çoktan tarihteki yerlerini aldılar. Ölümsüz anıları, bugün olduğu gibi, yarın da bir bayrak gibi dalgalanacak.

Demokrasi ve Kişisel İktidar
Jacques Duclos
Çeviren: Kerem Kurtgözü
Başak Yayınlar

Ünlü Fransız politikacısı, FKP yöneticisi Duclos'un, günümüzün önemli konusu demokrasi için yazdığı kitap; demokrasi, kitleler ve kişisel iktidar konularında, batı toplumlarından, özellikle de Fransa'dan yola çıkarak önemli çözümlemeler getiriyor.

Genel oy hakkının kazanımı ve sonrasında da demokrasiyi korumak için Fransa halkının savaşımını anlatırken, burjuvazinin politikacıları eliyle, zora geldiğinde uygulamaya koyduğu baskıcı ve antidemokratik önlemleri irdeliyor.

Demokrasi, demokrasi için savaşım bugün üzerinde çokça tartıştığımız sorunlar. Kimi sol düşünceler için ne yazık ki, devletle bağı henüz kurulamamış, kimilerince de 'saflık sınırını bir türlü aşamamış olan bir kavram. Bu toplum düzeninin, yaşam biçiminin nasıl önemli olduğu ve basmakalıp anlayışların ötesinde ele alınması gerektiğini Türkiye de çok yakından yaşadı, yaşıyor.

İşte bu kitapla, tartışmaları biraz boyutlandırmak olanağı doğuyor.

Çağdaş Sömürgecilik ve Emperyalist Yayılma Örneği Güney Afrika Cumhuriyeti
Gürhan Uçkan
Yarın Yayınları

Güney Afrika'nın siyah çoğunluğunun acısı bir türlü dinmiyor. Yüzyılın bu büyük yarasında azınlığın ırkçı yönetimi sürüyor, siyahlara da görünürde kimi küçük "taviz"ler veriliyor. Anlaşıldığı kadarıyla da yara daha kanayacak, emperyalizmin tam desteğindeki beyaz ırkçılık egemenliği daha sürdürecek.

Gürhan Uçkan, konuyla ilgili hemen tüm önemli kaynakları elden geçirerek, bu kitapta Güney Afrika'yı bize tanıtıyor. Bir anlamda o bölge için tam bir ansiklopedik bilgi alıyoruz, diğer yandan savaşımı öğreniyoruz. Tarafları, güçlerini, düşüncelerini. Bir yandan kültürel yapısını tanıyoruz, diğer yandan o halkın çok yakında başardığı "tek ülkede tek sendikal yapı" savaşımını. Mandela'yı, bu büyük özgürlük savaşçısını tanıyoruz, (kitapta önemli kısmı yeralan Mandela'nın yazıları bugünlerde Belge Yayınlarınca da basıldı). Onun adıyla yürüyen hareketi tanıyoruz, ittifakları öğreniyoruz. Kısacası Güney Afrika'yı tanıyor ve dersler çıkarıyoruz bu kitaptan.

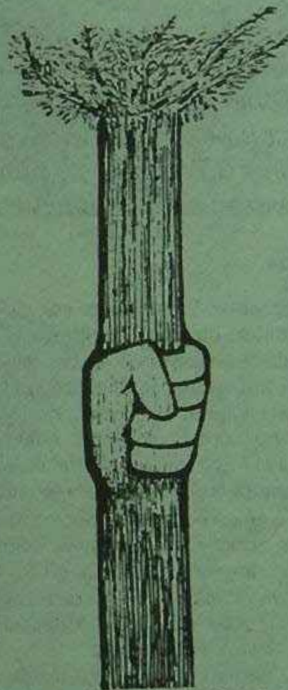
Ormanların korunması mı, yoksa Tunceli'nin cezalandırılması mı

Tunceli köylüleri önemli ölçüde göçe zorlanarak, bu ilin bir ilçe durumuna getirilmesi, ya da, bir "muhalefet yuvası"nın en azından cezalandırılması mı düşünülüyor? Eğer böyleyse, asıl kaygının ormanlar değil, muhalif kitlelerin sindirilmesi, özümsenmesi olacağı açıktır.

CELAL A. KANAT

OLAY, uzun bir zamandır planlanmış olmakla birlikte, Şubat ayı ortalarında suyüzüne çıktı: Orman bölgesindeki köyler, sözümona orman kırımını önlemek için başka bölgelere taşınacaktı. Buna karşılık, Tarım, Orman ve Köyişleri Bakanı H. Doğan'a göre, 137 bin hektar (ha) alan tarıma açılacak ve bu alana 20 bin köylü yerleştirilecekti. Bunun 126 bin hektarı, orman dışına çıkarılacak, ormansızlaştırılacak olan araziydi. Yeni yerleşim bölgeleri olarak da Mersin, Antalya, Muğla ve İzmir düşünülüyordu. Uygulama için, en başta Tunceli olmak üzere, birkaç il seçilmiş durumdaydı. Ancak, olayı araştıran SHP Heyeti'nin saptamalarına göre, göç temelde Tunceli'yi yoketmek amacıyla düzenlenmişti ve olayı örtbas etmek için öbür illere de tebligat yapılmıştı.

Şimdi, bu noktada, akla ister istemez şu soru takılıyor: Acaba gerçekten ormanların korunması mı amaçlanıyor? Tunceli'nin seçilmesi yalnızca bir rastlantı mı? Yoksa, Tunceli köylüleri önemli ölçüde göçe zorlanarak, bu ilin bir ilçe durumuna getirilmesi, ya da, bir "muhalefet yuvası"nın en azından cezalandırılması mı düşünülüyor? Eğer böyleyse, asıl kaygının ormanlar değil, muhalif kitlelerin sindirilmesi, özümsenmesi olacağı açıktır. Bu soruya doğru bir yanıt getirmek için, şöyle bir uslamlama geliştirilmiştir.

1. Tunceli ili sınırları içinde, 1973 **Tunceli Yıllığı**'na göre 207 bin ha ormanlık alan vardır. Ancak bunun yaklaşık yüzde 40'ı bozuk niteliktedir ve bu oran **Köy Envanter Etüdleri** esas alınırsa, yüzde 70'e gelip dayanmaktadır. İyimser veriler temel alınsa bile, normal baltalık ve koruluk alan 123 bin ha'ı aşmamakta olup, ilin toplam yüzölçümünün yüzde 16'sına yakın olduğu görülmektedir. Bu ise, görece önemli, en azından ilk planda Tunceli ilinin göçe itilmesini gerektirecek ölçüde önemli bir oran değildir.

2. Basından anlaşıldığı kadarıyla, Tunceli ilinde orman alanı içinde kabul edilen yerleşim birimleri Merkez ilçe ve Mazgirt ilçesidir. Köy Envanter Etüdleri verileri, Merkez ilçede toplam alanın yüzde 77'sinin, Mazgirt'te ise yüzde 24'ünün ormanlık ve ağaçlık alan olduğunu ortaya koyuyor. Yani bu iki ilçenin, toplam alanının ortalama yüzde 51'i ormanlık ve ağaçlıktır. Mazgirt'te ormanlık ve ağaçlık alan oranının oldukça düşük olması bir yana; Merkez ilçede de (yüzde 40 bozuk orman ortalamasını uygulayarak) normal orman sayılabilecek alanın, toplam ilçe alanının yüzde 46'sını aşmadığını söylemek mümkündür. Mazgirt için, aynı yöntemle elde edilen oran ise, doğal olarak, çok daha düşüktür: yüzde 15. Bu bulgular, baz alınan iki ilçede de asıl orman denilebilecek alanın pek büyük oranda olmadığını kanıtlamakta, ama bu ilçelerin (ve Tuncelinin) öncelikle seçilme nedenini aydınlatmamaktadır.

3. **1976 Köy Genel Bilgi Anketi** verileri, Tunceli'nin 421 köyünden 112'sinin orman içi, 113'ünün de orman bitişiği köy olduğunu gösteriyor. Dolayısıyla, toplam köylerin yüzde 27'si orman içinde, yüzde 27'si de ormanbitişiğindebulunuyor. Ama bu oranların, ülkemiz ormanlık bölgeleri düzeyinde pek fazla olmadığı belirtilmektedir. Sözgelimi, orman içi köy oranı Antalya'da yüzde 33, Mersin ve Muğla'da yüzde 35'dir. Orman bitişiği köylerin oranı ise, Antalya için yüzde 28, Muğla için yüzde 33'dür. Üstelik bu iller göçün yöneleceği iller olmak durumundadır. Öyleyse, bu durum da Tunceli'ye verilen önceliğin asıl nedenini aydınlatmaktan uzaktır.

4. Öte yandan, Merkez ilçe köylerinin yüzde 35'i orman içinde, yüzde 35'i de orman bitişiğindedir. Mazgirt ilçesine gelince, burada köylerin yüzde 16'sı orman içinde, yüzde 21'i orman bitişiğindedir. Bu veriler, özellikle Mazgirt köylerinin oldukça düşük bir oranda "orman içinde yer almış" olduğunu, dolayısıyla, ormana zarar verme oranının da sınırlı kaldığını ima etmektedir.

5. Nitekim, 1976 verileri, birinci ve ikinci derecede gelir kaynağı olarak orman ürünleriyle uğraşan köy sayısının bütün ilde 7'yi geçme-

SAYFAYA SÜRÜYOR

Türkiye-Yunanistan ilişkilerinde tarih yol gösteriyor

Ege'de gerginliklerin yüksek düzeyde tutulması NATO kargahlarının önemini artırıyor. Türkiye ile Yunanistan ilişkilerinde NATO'nun patronu ABD'nin sürekli varolmasına yarıyor. Ege'de petrol arama hakları nedeniyle Türkiye ile Yunanistan'ı bir kez daha savaşın eşiğine getiren bunalımı, bundan bağımsız olarak ele alıp anlamak mümkün değil.

NİYAZİ DALYANCI

TÜRKİYE ile Yunanistan arasındaki ilişkiler tarih boyunca büyük devletlerin dünyanın bu bölgesine ilişkin politikalarının yansıması ile biçimlenmişlerdir. Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda Yunanistan ilginç bir siyasal ortamı yaşıyordu. Kıral Konstantin savaş sırasında açıkça Almanya'nın başını çektiği Mihver Devletlerini tuttuğu için Yunanistan'dan ayrılmak zorunda kalmış, iktidar İngiltere ve Fransa'nın aktif askerî müdahalesiyle Elefteros Venizelos'un Müttefik Devletler yanlısı hükümetine devredilmişti. Alman yanlıları devlet yönetiminden temizleniyor ve sürgüne gönderiliyor, yerlerine İngiliz ve Fransız taraftarları geçiyordu.

İngiltere Başbakanı Lloyd George ile sıkı fıkı ilişkisini sürdüren Venizelos 1918'de Mondros mütarekesinden sonra İngiltere'den Türkiye'de toprak vaadi alıyordu. İngiltere, İzmir ve çevresini Yunanistan'a verecektir. Yunanlıların çok ciddiye aldıkları bu vaadi İngiltere'nin pek fazla önemsemediği ve bir yem olarak kullandığı daha sonra anlaşılacaktı. Çünkü İngiltere, Antalya ve çevresinden başka İzmir'i daha önce 1917 St.Jean de Maurienne anlaşmasıyla İtalyanlara da vaad etmişti. Amaç, Osmanlı toprakları üzerinden herkese mavi boncuk dağıtılarak, zamanın "üzerinde güneş batmayan imparatorluğu" olan İngiltere'nin Akdeniz'e ilişkin politikalarına destek sağlamaktı.

Nitekim , 1919 Mart'ında Antalya bölgesine asker çıkararak İtalya hızla İzmir yönüne ilerlemeye başlayınca İngiltere telaşlanacak ve Fransa Başbakanı Clemanceau ile ABD Başkanı Wilson ile Yunanlıların İzmir'e çıkması üzerine anlaşmaya varacaktı.

15 Mayıs 1919'da İzmir'e çıkan Yunan birliklerine eşlik eden savaş gemileri İngiliz, Fransız ve Amerikan donanmalarına aitti.

Doğal ki, 15 Mayıs 1919 günü İzmir'e çıkan Yunanlılar Megali Idea'nın gerçekleşmeye başladığı inancı içinde zafer sevincini yaşarken İngiliz emperyalizminin elinde oyuncak olduklarını ve üç yıl sonra Ege'nin her iki kıyısında da tanımlanamayacak acılara yol açarak sona erecek bir maceranın içinde olduklarının bilincinde değildiler.

Üç yıl içinde İngiltere politika değiştirecek, Yunanistan'dan desteğini çekecek ve Ege'nin doğu kıyılarında başlayan Yunan düşü felaketle bitecekti. Yenilgi sonunda Yunanistan'da askerî bir darbe olacak ve Anadolu harekatının sorumlusu sayılan altı kişi idam edilecekti. Acıları ise her zaman olduğu gibi halklar çekecekti. Savaş sonunda Türkiye ile Yunanistan arasında varılan anlaşma gereğince nüfus değişimi yapılacak, Türkiye'den 1 milyon 100 bin kadar Rum Yunanistan'a, Yunanistan'dan da 380 bin kadar Türk Türkiye'ye göç etmek zorunda kalacaktı.

Türkiye ile Yunanistan arasında sözde düşmanlığın kaynağı sayılan ilk tarihsel olay kısaca bu. Ancak, gelişmelerin en ilginç yanı, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra, Mustafa Kemal'in ulusal bağımsızlık politikasının egemen olduğu uzun yıllar boyunca iki ülke arasında hemen hemen hiç sürtüşmenin çıkmaması. Aksine Balkan Paktı için yapılan çalışmalarda her iki ülkenin elele verip 1930'da Atina, 1931'de İstanbul, 1932'de Bükreş ve 1933'de de Selânik konferanslarını hazırlamaları görülüyor.

İkinci Dünya Savaşı'nın patlaması Yunanistan'ı yeniden acılar içinde bırakıyor. İtalyan faşistleriyle savaş, Nazi'lerin işgali ve iç savaşta da İngiltere'nin yeniden askerî müdahalesi Yunanistan tarihinin güç ama, zaman zaman kahramanlık dolu sayfalarını yazdırıyor.

İkinci Dünya savaşından sonra hem Yunanistan, hem de Türkiye artık dünyada "üzerinde güneş batmayan imparatorluğun" yerini almış bulunan Amerika Birleşik Devletleri'nin yörüngesine giriyorlar. Bundan sonra yeniden sorunlar başlıyor. İlk patlak veren olay Kıbrıs oluyor ve uzun yıllar sürüyor. Bilindiği gibi Kıbrıs Ortadoğu'nun kilit noktalarına çok yakın stratejik bir ada. Osmanlı İmparatorluğunun dağıldığı dönemde buraya İngiltere el koyuyor ve adadaki önemlice toprak parçalarını askeri üs haline dönüştürüyor. 20. yüzyılın sanayi top-

lumları için vazgeçilmez önemi olan Ortadoğu petrol bölgelerini denetim altında tutmak ve Batılı güçlerin bu bölgeye ilişkin planlarını tezgahlamak için bulunmaz bir stratejik öneme sahip. Ancak Londra ve Zürih konferanslarından sonra 1960'larda bağımsız bir devlet olarak ortaya çıkan Kıbrıs'ta devlet başkanlığını alan Başpiskopos Makarios bağlantısızlar hareketinin önde gelen kişilerinden biri oluyor. Bu Batılı devletlerin, başta ABD ve İngiltere olmak üzere, Türkiye ve Yunanistan'dan gördükleri "kolaylıkları" Kıbrıs'tan aynı kolaylıkla görmemelerine yol açıyor. Ve 1960'lardan itibaren adada Türk ve Rum topluluklarının arasında şiddet olayları başlıyor. Kitle iletişim araçlarının gerek Türkiye'de gerek Yunanistan'da Kıbrıs nedeniyle şoven duyguları alabildiğine sömürmeleri arasında şiddet olaylarının kaynakları -böyle durumlarda her zaman olduğu gibi- bir türlü açığa çıkmıyor. Üzerinde çok sözedilmiş olaylardan biri olarak Türkiye'nin adaya müdahale girişimi ABD Başkanı Lyndon Johnson'un zamanın Başbakanı İsmet İnönü'ye yazdığı tehdit mektubu ile önleniyor.

1967'de Atina'da ABD destekle albaylar cuntasının iktidara el koyması ile olaylar biraz daha açıklığa kavuşuyor. Albaylar cuntasının Yunanistan'da yaptığı tüm rezilliklere karşın ABD desteği sürüyor. 1974'de ise ABD destekli albaylar cuntası Kıbrıs'ta faşist Nikos Samson darbesini tezgahlıyor. Türkiye ile Yunanistan bir kez daha savaşın eşiğine geliyorlar.

Makarios, Sampson'un faşist çetecilerinin elinden kılpayı kurtulurken zamanın ABD Dışişleri Bakanı Henry Kissinger ülkesinin politikasını darbeyi onaylar bir biçimde yönetiyor. Amaç, Sampson kalsa da, gitse de Kıbrıs'ın denetimini elden kaçırmamak. Türkiye'nin 1974 Kıbrıs müdahalesi işte bu koşullar altında gerçekleşiyor.

Türkiye'nin Kıbrıs'a müdahalesine yol açan gelişmeler artık Atina'daki albaylar cuntasını ayakta duramaz bir konuma itiyor. Yunanistan'da sivil yönetim gerçekleşiyor. Ama Türkiye ile Kıbrıs sorunu sonu gelmeyecek bir biçimde yeniden gündeme geliyor.

Albaylar cuntasının gitmesiyle birlikte Yunanistan NATO'nun askeri kanadından çekiliyor. Bundan sonra ABD Türkiye'ye Yunanistan'ın yeniden NATO'ya dönmesi için sürekli baskı uyguluyor. Bunun için Kıbrıs müdahalesi sırasında Ege'de hava uçuş sahası ile ilgili alınan kararların yeniden değerlendirilmesi gerek deniyor. 1980 Eylül'ünden sonra Türkiye'deki askeri rejim NATO komutanı Bernard Rogers'in "asker sözü" güvencesi vermesi üzerine NOTAM 714'ü tek taraflı olarak kaldırıyor ve Yunanistan yeniden NATO'nun askeri kanadına dönüyor. Ama tüm bu gelişmeler Türkiye ile Yunanistan arasındaki sorunların çözümü için yeterli olmadığı gibi, bu sorunların daha karmaşık ve içinden çıkılmaz bir nitelik kazanmasına neden oluyor.

Ege'de gerginliklerin yüksek düzeyde tutulması NATO karargahlarının önemini artırıyor. Türkiye ile Yunanistan ilişkilerinde NATO'nun patronu ABD'nin sürekli varolmasına yarıyor. Yukarıda 1919'dan beri anlatmaya çalıştığımız varolan gelişmelerin doğal bir sonucu bu.

Bu yüzden Ege'de petrol arama hakları nedeniyle Türkiye ile Yunanistan'ı bir kaz daha savaşın eşiğine getiren bunalımı, bu tarihsel gelişmelerin bağımsız olarak ele alıp anlamak mümkün değil.

Çok kez söylendiği gibi, Türkiye ve Yunanistan üçüncü devletlerin bölgesi olmadan aralarındaki sorunları çözümleyip Ege'yi bir barış ve işbirliği gölü haline getirdikleri takdirde, bundan en büyük zararı görecek olanlar herhalde dünyanın bu bölgesinde gelişmeleri denetlemek, kendi varlıklarını, etkinlikleri kanıtlamak amacında olan güçler olacaktır.

Bir de Yunanlı müzik adamı, dünyaca ünlü besteci ve Türk-Yunan Dostluk ve Barış Derneği'nin kurucularından Mikis Theodorakis'in sözleriyle, Ege'nin iki kıyısında yapılan "ahmaklıklar" var.

"Biz Türklere karşı silâh alıyoruz. Türkler Yunanlılara karşı. Bugün biz 100 uçak alıyoruz, yarın Türkler 150, ertesi gün, biz bu kez 200 uçak alıyoruz, Türkler 300. Ama hem Yunanlılar hem Türkler'in aldıkları silâhlar "made in USA" işaretli, hatta alış veriş aynı fabrikadan yapılıyor. Bunun sonucu Amerika'da gelir düzeyi yükselirken Türkiye ve Yunanistan'da düşüyor. Biz bu ahmaklığı bir yana bırakmadıkça içinde bulunduğumuz kısır döngüden çıkamayız." Böyle diyor Mikis Theodorakis. Bir sanatçı coşkusu ile söylenen bu sözlerle de doğrusu gerçek payının bulunmadığını ileri sürmek çok güç.

Konuya bu çerçeve içinden bakıldığından son bunalımın da, bundan öncekilerin olduğu gibi hukuksal incelikleri önemini yitiriyor. Kıta sahanlığı üzerinde iki ulusun birbirleriyle savaşa tutuşmaları saçma geliyor. O iki ulus ki, tarihsel geçmişlerinde, kültürlerinde, hatta dillerinde birçok ortaklığı paylaşıyorlar. Bu yüzden de dünyanın Akdeniz'e uzak köşelerinde yanyana gelen bir Yunanlı ile bir Türk hemen bir hemşeri ilişkisi kurabiliyor. Halklar arasında düşmanlık olmuyor. Özellikle aynı coğrafyayı, aynı kültürü ve tarihi, hatta aynı acıları paylaşan halklar arasında.

Öyleyse sorunların çözümü, gerginliklerin giderilmesi için hem Türkiye'de, hem de Yunanistan'da iki önemli politik ilke gerekiyor: bunlarınbirincisi, ulusal bağımsızlığa sıkı sıkıya bağlı politikalar üretmek; ikincisi de, her iki ulusun çıkarlarının gerginlik, çatışma ve düşmanlıkta olmadığını gören, bunun bilincinde olan iktidarların gerekliliği.

Mikis Theodorakis'in sözlerini bir adım daha ileriye götürürsek, Ege'de işbirliği, ulusal bağımsızlık, savaş gibi saçmalıklara kapılmamak, "hem Türkiye'de hem Yunanistan'da refah düzeyini artıracak, iki ulusun güçbirliği yapmasını sağlayacak, elele verdiğimizde güneş dünyamızı daha bir güzel aydınlatacak."

Seçim zaferi

HİNDİSTAN'da üç eyalette yapılan seçimlerden sol güçler zaferle çıktı. Kerala'da HKP önderliğindeki Sol Demokratik Cephe 140 sandalyeden 76'sını kazandı. Seçimler öncesinde de iktidarda olduğu Batı Bengal'de Sol Demokratik Cephee sandalye sayısını artırdı. Jammu Kaşmir'deyse, seçimleri diğerlerine göre daha az farklı kazandı. Bu sonuçlar, Kongre Partisi ve Rajiv Gandi için, uyguladıkları politikalar açısından uyarıcı özellikler taşıyor. Ve sol güçlerin birliğinin sonuçları nasıl etkileyebildiğini kanıtlıyor.

Seçimler sonucu değiştirmedi

MISIR'da yapılan seçimlerde, Mubarek liderliğindeki Ulusal Demokratik Partii ezici çoğunluğunu korudu. Ancak bir önceki döneme göre muhalefet ittifakı da ilerleme gösterdi. Daha önce ana muhalefet partisi olan Yeni WAFD'ın konumu da değişti. Muhalefet blokunda islamcı güçler, merkez solcular, liberaller yeralıyor. Seçim sonuçlarının İsrail-Mısır ilişkilerinin yeniden tartışılmasını gündeme getirmesi bekleniyor.

Papa'nın olaylı gezileri

ŞİLİ'de Papa'nın gezisi tam bir antifaşist eylem biçimine dönüştü. Ziyaret öncesinde ve sırasında halk, muhalefet ve kiliseler askeri faşist rejimin yıkılması ve ülkede demokrasinin kurulması için gösteriler yaptı. Askeri birliklerin ve polisin silahlı saldırıları sonucunda çok sayıda Şilili yaralandı, gözaltına alındı. Şili'den Arjantin'e geçen Papa, burada bombalarla karşılandı, bombalarla uğurlandı.

Kontraların para kaynağı

NİKARAGUA'da karşı devrimcilerin para kaynakları, Kontra liderlerinden Calero Portocorrers tarafından açıklandı. Açıklamaya göre Lieutenant Colonel Oliver North adında gerçekte olmayan bir şirketin İsviçre bankalarındaki açık hesabı yoluyla 200 bin dolar alındığı, bir diğer hesabın da Panama'da olduğu ve üç amerikan yüksek rütbeli subayının kontrolünde olduğu anlaşıldı.

FKÖ bütünleşti

FİLİSTİN Kurtuluş Örgütü, birliğini yeniden oluşturdu. Sürgündeki parlamentosu niteliğinde olan Ulusal Meclis toplantısına bütün gruplar katıldı. Seçimler sonucunda birlik yapısına uygun kurullar oluştu. Bu noktaya özellikle son bir yıldır sürdürülen yoğun çabalarla gelinebildi. Arafat'ın Ürdün'le imzalanmış anlaşmayı feshetmeyi açıkça ilan etmesiyle noktalanan süreçte FKÖ'nün Suriye ve Libya ile ilişkileri yeniden biçimlendi. FKÖ'nün bu yeni konumuyla bölgede eskiden olduğu gibi belirleyici rol oynamaya başlaması bekleniyor.

Fransa'da Konuşma Yasağı Engellendi

1986'nın başında, **l'Humanite** gazetesi, Fransa'nın büyük tekellerinden Dunlop grubuna bağlı Sumitomo'da çalışan Alain Clavaud'la bir görüşme yapmıştı.

Görüşmenin gazetede yayınlanmasından sonra Clavaud'un işine son veren, gerekçe olarak da, "işçinin genel sorunlarla ilgili olarak gazetelerle ilişki kurması"nı göstermişti.

Olayın duyulmasından sonra CGT geniş çaplı bir kampanyaya girişti. İşçilerin söz hakkının kısıtlanamayacağını temel alan kampanya, kısa sürede tüm kamuoyunu çevresine topladı. Olayın asıl ilginç yanı, ekonomik/sendikal konular dışında değerlendirilen bu tür bir kampanyanın, halk tarafından benimsenmesi ve aktif desteklenmesiydi.

Kampanyanın etkileri sonucunda Clavaud işe geri döndü. Haksız işleme karşı açılan davayı kazandı, tazminat aldı. En önemlisi de işçilere karşı tekellerin girişmeyi planladıkları "konuşma yasağı" da baştan engellenmiş oldu.

Kısa kısa

- Avusturalya'da onbinlerce kişinin katıldığı antinükleer gösteriler yapıldı.
- Bremen'de geleneksel barış yürüyüşü, Türkiyeli göçmenlerin de etkin katılımıyla gerçekleşti.
- Japonya Komünist Partisi, nükleer silahların Japonya'dan yararlanılarak nakli için hükümetin ABD'ye izin verdiğini açıkladı.
- Paraguay'da 40 yıldır süren sıkıyönetim kaldırıldı. 40 yıl önceki darbeyle yönetime gelen general Stroessner yine başkan.
- Portekiz azınlık hükümeti düşürüldü. Yeni hükümetin Demokratik Yenileşme Partisi ile Sosyalist Parti arasında kurulmasına çalışılıyor. Ancak KP'nin desteğini almaksızın bu hükümetin yaşayamayacağı belirtiliyor.
- Ekvator'da Birleşik İşçiler Cephesi'nce düzenlenen genel grevde işçiler askerlerle çatıştı. 12 kişi yaralandı.

ORDU DEMOKRASİNİN GÜVENCESİ Mİ, YOKSA...

PERU'da sosyal demokrat devlet başkanı Garcia'nın, şimdiye kadar ayrı bakanlıklar halinde çalışan kara, hava, deniz kuvvetlerini savunma bakanlığı kurarak ona bağlama kararına, Hava Kuvvetleri komutanı karşı çıktı. Komutanın Garcia tarafından görevden alınmasına karşın, yerine atanan general görevi kabul etmedi. Kısa sürede bir ayaklanma durumuna gelen gelişmeler karşısında Garcia, muhalefetteki Birleşik Sol Cephe'nin de desteğini aldı ve yaptığı açıklamayla, askerlerin politikaya kesinlikle karıştırılmayacaklarını açıkladı.

ARJANTİN'de cunta döneminde işkence ve kaçırma olaylarına karıştığı saptanarak mahkemeye çıkarılan bir binbaşı, Cordoba'da bir piyade alayıyla birlikte ayaklandı. Suçlanan subayların mahkemeye çıkmalarını isteyen Kara Kuvvetleri Komutanının ve kendilerini korumayan Genel Kurmay Başkanının istifasını, cunta dönemine de sünger çekilmesini isteyen ayaklanmacıların, ordu içinde önemli destek buldukları görüldü. Devlet Başkanı Alfonsin hiçbir taviz verilmeyeceğini açıklarken, halkı da demokrasiyi korumaya çağırdı. Arjantin halkı ise sokaklara dökülerek, kitlesel demokrasi mitingleri gerçekleştirdi.

Ayaklanan birliğin silahsızlandırılması emrine silahlı kuvvetlerin uymaması üzerine, halkı başkentte miting yapmaya çağırdı. Alfonsin, görüşmelerde bulunmak üzere ayaklanan birliğin işgal ettiği garnizona gitti. Görüşme sonucunda binbaşı ve birlik teslim oldu. Toplanmış olan 400 bin kişi demokrasi kararlılıklarını dile getirirken, geçmişe sünger çekilmemesi ve kirli savaş suçlularının yargılanması isteklerini dile getirdi.

Güney Kore

Yığınlar özgürlük istiyor

GÜNEY KORE yeni bir Filipin mi olacak? 1988 Olimpiyatlarına ev sahipliği yapacak ülkenin içinde bulunduğu durum, başta şimdiki yönetimin doğal müttefiki ABD olmak üzere, tüm dünyaya bu soruyu sorduruyor.

Güney Kore büyük bir kısmı Amerikan ve Japon bankalarına olmak üzere, gittikçe artan dış borçlarını bir türlü önleyemiyor. Son yılların bağımlı büyüme starejisi, 1976'da 8.4 milyar dolar olan dış borç tutarını 1980'de 26 ve şimdi 47 milyar dolara çıkarmış durumda. Hükümet, dış pazarlarla rekabet edebilmek ve yabancı şirketlerin yatırımlarını ülkeye çekebilmek için ücretleri düşük tutuyor, grevleri ve sendikal faaliyetleri sürekli bastırıyor. Demokrat Adalet Partisi ve Devlet Başkanı Chun Doo Hwan'ın yönetimindeki ülkede, muhalefetteki Yeni Demokratik Parti'nin lideri Kim Dee Jung siyasi faaliyetleri yasaklanmış olarak, evinde göz hapsinde tutuluyor. Devlet Başkanı Chun, muhalefetin, devlet başkanının doğrudan halk tarafından seçilmesini sağlamak amacıyla anayasa değişikliğine gidilmesi yolundaki isteklerine ilişkin tüm tartışmaları, başkent Seul'de yapılacak 1988 Yaz Olimpiyatları'nın sonuna kadar yasakladı.

İçlerinde Katolik din adamlarının, aydınların, işçilerin, öğrencilerin bulunduğu geniş halk muhalefetinin istekleri ise, öncelikle özgürlük. Ardından ülkenin ABD ve Japonya'ya daha az bağımlı olması, ordunun harcamalarına karşı önlem alınması ve silahlı kuvvetlerin politikadan tümüyle çekilmesi talepleri geliyor. Gelişen muhalefete karşı Chun'un en büyük güvencesi ordu ve ABD. Gerek ABD, gerek ülke içindeki ABD'ye yakın çevreler, Chun ve Demokratik Adalet Partisi'nin gücünü 2000 yılına kadar elinde tutmasını istiyor. Bunun için de, ülkede yükselen tepkilere karşı gelecekte yeni bir askeri darbeye başvurabileceklerini ifade etmekten kaçınmıyorlar.

Ancak Güney Kore'nin önünde uluslararası önemde bir 1988 Olimpiyatları var. Bu da Chun'un ister istemez tepkileri yumuşatmak için demokratikleşme doğrultusunda bazı kararlar almasına neden oluyor. Bunlar: 1981'den beri yürürlükte olan basın yasasındaki kısıtlamaların kaldırılması, ülke yönetiminde çok merkezi olan sistemin gevşetilip, yerel yönetimlere özerklik verilmesi ve siyasi tutukluların serbest bırakılması.

Nisan ayı içinde 1960 yılında 200 kişinin ölümüyle sonuçlanan olayların yıldönümünde yapılan gösteriler ve muhalefetin yanında yeralan klisenin "demokrasi için duyulan umutlarımız dağılmış bulunuyor," diye açıklama yapması ülkede gerginliği iyice arttırmış durumda. Demokratikleşme için sürekli uğraş veren muhalefetin söylediği gibi, Güney Koreliler 1960 yılından beri sürekli "özgürlük" için toplanıyorlar.

Fransa'da yığın eylemleri artıyor, CGT güçleniyor

Kenan Öztürk/Paris • Fransa'da, İkinci Dünya Savaşının sonunda, ekonominin çöküntü içinde olduğu günlerde, işçilerin kazandığı bir hak, sosyal sigortalar hakkı, 2000 yılının eşiğinde geri alınmaya çalışılıyor. Gelişmiş kapitalist ülkelerin en önemlilerinden biri olan Fransa'da yaşanan bu olay, belki de önümüzdeki dönemin genel eğilimi olarak dünyaya yayılacak.

16 Mart 1986'da kurulan sağ hükümet, işçilerin en temel haklarına yönelik saldırılarını sürdürüyor. Sosyalist Parti hükümeti döneminin işçiler için tek "kazanımı" olan hareketsizlik ve suskunluksa, artık geride kalıyor.

Gerek SP hükümeti döneminde, gerekse şimdi her dayatmaya boyun eğen, kazanılmış hakların geri alınması anlaşmalarına imza koyabilen FO, CDFT, CFTC gibi reformist sendikalar etkilerini yitiriyor. CGT ise güçlenmesini sürdürüyor.

Sosyal sigortalarla ilgili gelişmelerde de CGT diğer sendikal kuruluşlarca yalnız bırakıldı. Ancak 22 Mart'ta 40 kuruluşun desteğiyle CGT'nin örgütlediği protesto eylemine Paris'in Nation alanında yüzbinler katıldı. Miting öncesi eylemler dizisine katılanların sayısı ise milyonları buldu.

Başarılı eylemler sonucunu gösterdi, hükümet tasarıyı yeniden gözden geçireceğini açıkladı.

CGT'nin bu eylemine, 18 göçmen kuruluşu da destek verdi. Bunlar arasında olan Fransa Türkiyeli İşçiler Birliği de, Fransa'nın çeşitli yerlerinde toplantılar yaptı, mitinge katılma çağrısında bulundu. •

Fransa'da C.G.T.'nin kazandığı sendikal seçimler

AVRUPA ülkelerinde sendikaların geleceklerine ilişkin çeşitli tartışmaların yapıldığı günlerde, Fransa'da ilginç bir sendikal seçim yaşandı.

İstatistik bilgilere dayalı olarak, her yıl yapılan ve Fransa sanayinin can damarını oluşturan büyük işyerlerinde çalışan 1 milyon 250 binden fazla işçinin katıldığı seçimlerde, işyeri temsilcileri seçildi.

Tüm sendikal konfederasyonların adaylarıyla katıldığı seçimlerin sonuçları CGT'nin, diğerlerinin tersine üye kazanmakta olduğunu gösterdi.

CGT, seçim sonuçlarını, doğru hedeflerin ve mücadeleci yapının doğal sonucu olarak değerlendirdi.

Seçim sonuçları ve 1985 sonundaki durumla karşılaştırması şöyle:

yıl	seçime katılan işçi sayısı	kullanılan oy	geçerli oy	sendikal birliklerin adaylarının aldıkları oy				
				CGT	CFDT	FO	CFTC	CGC
1986 Sonu	1.333.474	995.313	921.472	427.313	198.643	143.945	31.873	70.781
%		74.64	92.58	46.3	21.5	15.6	3.4	7.68
1985 Sonu	1.399.578	1.048.774	964.450	437.539	209.868	153.083	35.097	74.252
%		74.94	91.96	45.3	21.7	15.8	3.6	7.7
Fark %		-0.3	+0.62	−1	-0.2	-0.25	-0.28	-0.02

Kuzey Kıbrıs halkı: 'Demokrasiyi çiğnetmeyeceğiz'

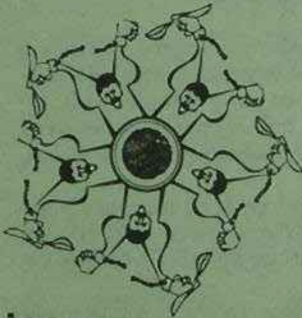
•ÖZAL'ın direktifleriyle Kuzey Kıbrıs'a da taşınan 24 Ocak Kararlarının doğal uzantısı olan baskılar giderek artıyor. Cumhuriyetçi Türk Partisi (CTP) Genel Başkanı Özker Özgür'ün de içinde bulunduğu bir grup milletvekilinin dokunulmazlıkları kaldırılmaya çalışılıyor. İşten atılmalar sürüyor, sendikaların etkisizleştirilmesi için planlar yapılıyor.

CTP, Toplumcu Kurtuluş Partisi, (TKP), Atılımcı Halk Partisi (AHP) bu baskılara ve dayatmalara karşı eylem birliği başlattılar. Yayınlanan ortak açıklamadan, "biz halkın yüzde 55'ini temsil eden üç muhalefet partisi ortak mücadele edeceğimizi, demokrasimizin içine düştüğü durumu içte ve dışta her platformda dile getireceğimizi duyururuz," dediler.

Bu amaçlar doğrultusunda, 11 Nisan'da Lefkoşa'da beş bin kişinin katıldığı ortak bir miting düzenlendi. Miting öncesinde, yıldırmayı amaçlayan perçok girişimde bulunuldu. Miting meydanında olan Denktaş'ın partisi UBP'nin balkonuna video kameraları yerleştirildi. Ancak halkın katılımı engellenemedi. Özgür'ün mitinginde yaptığı konuşma durumu özetliyordu: "İngilize, Grivas'a boyun eğmeyen bu halk, size de boyun eğmeyecektir."

Demokratik Birlik'in, demokrasi ve insan hakları konusundaki eylemleri sürüyor. GÜN • Kıbrıs

DİSK'le Dayanışma

DSF üyesi Ulaşım İşçileri Sendikası, Budapeşte'de Türkiye büyükelçiliğine, DİSK davasının sonucunu kınayan ve DİSK'le dayanışmalarının sürdüğünü belirten bir mesaj gönderdi. Türkiye'de sendikal hakların ve demokratik özgürlüklerin tümüyle yaşama geçirilmesi isteğini de belirten kuruluş, üyelerini, türk taşımacılığına karşı greve çağırmak da dahil her türlü dayanışmaya hazır olmaya çağırdı.

TELETAŞ işçileri ilk kez sınıf dayanışmasını yaşadı

BİLİNDİĞİ gibi, bir süre önce, yanıbaşımızda kurulu Netaş fabrikasında ve bağlı kuruluşlarda Türkiye işçi sınıfı için önemli bir grev yaşandı.

"Yeni"sayılabilecek bir kuruluş olan Teletaş fabrikasındaki işçilerin çoğu, genç ve deneyimsizdir. Bu yüzden çoğu arkadaşımız, mücadelenin ve dayanışmanın ne olduğunu ilk kez bu grev ile yaşadılar, gördüler.

Bir çok arkadaşımızın Netaş'lı kardeşlerimize, onların mücadelesine katkıda bulunma isteği, salt bir istek olarak kalmayıp uygulandı.

Netaş grevinin sona ermesiyle birlikte Teletaş'ta da ücret düzenlemeleri gündeme geldi. Daha önce de uygulanan keyfi yöntemle, işçiler arasında "gardiyan" olarak adlandırılan şeflerin raporlarına göre yapılan bu düzenlemelerle, işverene şirin görünen, "boynu kıldan ince" işçiler ile "diğerleri" arasındaki ücret farkı daha da açıldı. "Adam gibi" çalışmayan işçiler üzerindeki ücret tehdidi arttı.

Teletaş fabrikasında, sağlık koşullarından değil, olsa olsa "sağlıksız koşullardan" sözedilebilir. Bütün modern görünümüne karşın, fabrikada sağlık önlemleri alınmadığından, kanımızdaki kurşun oranı giderek artmaktadır. Bir süre önce kan vermek için hastaneye giden iki işçiden, "kanda normalin üstünde kurşun bulunduğu için" kan alınmamıştır. Faaliyete başlağından bu yana, fabrikada hiçbir işçi kan, idrar vb. kontrolünden geçirilmemiştir. Arada bir göstermelik doktor kontrolüne çıkarılıyoruz doğallıkla..

Kadın işçiler de, hamile bile olsalar aynı koşullarda çalışmakta, onlar da lehim dumanından nasiplerine düşeni almaktadırlar. Erkek işçilerden daha düşük ücretle çalışan bu arkadaşlarımızın kreş sorunu tam olarak çözülmemiştir. Fazla çalışmalarda servis çıkarılmadığından, uzak yerlerden gelen kadın işçiler zor durumda kalmaktadırlar.

İşte bütün bunlarla; zorunlu fazla çalışmalar, tehditler, sağlıksız koşullar ve diğer sorunlarla birlikte, giderek artan sömürü içinde, Teletaş işçisi her gün yeni bir şey öğreniyor..

TELETAŞ Fabrikasından,
iş güvenliği olmadığı için
adının açıklanmasını istemeyen
bir işçi

35. SAYFADAN SÜRÜYOR

diğini gösteriyor. Oran olarak bu, yüzde 2 bile değildir. Ve bunun yalnızca bir tanesi Merkez ilçede, bir tanesi de Mazgirt sınırları içindedir. Üstelik, bu iki ilçenin hiçbirinde, birinci derecede gelir kaynağı olarak ormancılıkla uğraşan köy bulunmamaktadır. Bu durumda, seçilen bu iki ilçenin ve genelde Tunceli'nin, ormanlara zarar vermekte nasıl başta geldiğini anlamak olanaksızdır.

6. 1971-76 arasındaki beş yıllık dönemde orman suçu işlenen köy sayısının bütün Tunceli'de 62'yi geçmediğini buna eklemek gerekiyor. Ama o zaman, bu dönemde orman suçu işlenen köy oranının Tunceli için yüzde 15'i aşmadığını söylemiş oluyoruz demektir. Oysa, sözgelimi Muğla'da aynı dönemde, toplam köylerin yüzde 43'ünde orman suçu işlendiği saptanmıştır. Toplam olay sayısının Tunceli'de yüzde 31'i orman suçuyla ilgili iken, Muğla'da yüzde 60'ı orman suçuyla ilgilidir. Özel olarak, Merkez ilçede ve Mazgirt'te orman suçu işleyen köy sayısı yalnızca 17'dir ve bu oran, iki ilçe köylerinin toplamının yüzde 14'ünü aşmamaktadır. Bu ise, teslim edileceği gibi, orman köylerinin dağıtılmasını gerektirecek ölçüde büyük bir oran değildir.

Buraya dek ele alınan ölçütler, Tunceli köylülerinin öncelikli olarak göçe zorlanmasının haklı gerekçelerini üretebilmiş değildir. Bu gerekçeyi bulabilmek için başka yerlere, 1982 Anayasası oylamasında ve 1983 seçimlerinde Tuncelililerin aldığı ağırlıklı tutuma bakmak gerekiyor. Nitekim, Anayasa oylamasında ülke düzeyinde en fazla "Hayır" oyu kullanan bu ilin sakinleri, 1983'de de önemli ölçüde muhalefet lehine oy kullanmışlardır.

Öyleyse, Tunceli üzerinde yoğunlaşan bu uygulamada ormanların korunması düşüncesinden çok, Tuncelililerin cezalandırılması özleminin rol oynadığı kesindir. Tuncelililerin cezalandırılmasını öngören bu girişimle kimlerin ödüllendirileceğini anlamak için de DSP Genel Başkanı'nın şu sözlerini aktarmak gerekiyor: "Belki de şimdi binlerce köyümüzün halkı yerinden yurdundan edilerek Amerikan şirketlerinin kuracakları işletmelere yer açılmak isteniyor." Böylece, övgüler düzülen GAP'ın açtığı olanaklardan kimlerin yararlandırılacağı da yavaş yavaş açıklık kazanıyor. ●

Sendikalarda Ne Yapmalı, Ne Yapmamalı?

ADAM, her derdi unutmuş, kötü bir toplu sözleşme için dua ediyor. Bakın diyor sonra: "Ben şimdi bir şey söylemiyorum. Ama, sözleşmeden sonra konuşacağım..." Demek oluyor ki, bu gibi düşünce sahiplerinin mantığına göre, işbaşındaki yönetimle hesaplaşabilmek için kötü bir toplu sözleşme yapılması gerekiyor. Ne işçilerin genel çıkarı diye bir derdi var, ne de asgari demokratlığın gerektirdiği dürüstlük. Bu tür düşünce sahiplerine hemen hemen her işyerinde rastlamak olanaklı.

Türkiye'nin bugünkü başbakanı kuraklığa karşı bir önlem olarak yağmur duasını önerebiliyorsa, birtakım sapkın kişilerin işbaşındaki yönetimleri taşlayabilmek için kötü bir toplu sözleşme duasında bulunmaları doğal sayılmalıdır. Ancak bu da bu kişilerin mantığına göre doğallıktır.

Ama kargaşa kargaşa derken, bir an gelir ki, o işyerinde kargaşasız yaşayamaz olur insanlar. Bir de bakarsınız kargaşa, günlük yaşamın bir parçası olup çıkar.

Öyleyse bu tiplere şunu sormalıyız:

Peki, çıkardığınız kargaşayı kendinize ve çevrenize zarar vermeden nasıl sona erdirirsiniz? Çıkardığınız kargaşayı sona erdirmeye aklınız ve gücünüz yetmezse ne olacak?

Unutulmamalı ki, çoğu zaman kargaşaların ilk kurbanları arasında, o kargaşayı ortaya çıkaranlar olmaktadır. Araya sansasyonel bir yalan salarak elli kişiyi ayağa kaldırabilirsiniz, bu güzel de ya "otur" deyince oturtamazsanız nice olur?

İşte, kendinize ve çevrenize böyle zarar verirsiniz. İşçiler sürü değildir. Oturmayabilirler "otur" deyince. Oturmaları için gerekçe göstermeli ve yeni seçenekler öne sürmelisiniz.

Yineleyelim:

İşyerlerindeki sendikal çekişmelerden yola çıkarak kargaşaya çanak tutmayalım. Küçük hesaplar için başımıza büyük belâlar almayalım... Sonra, kişisel çıkarlarımızı ön plana çıkarmayalım. Kişisel çıkarlarımız için, işçilerin ekmek, hak ve onur mücadelelerini zaafa uğratmaya hakkımız yok. Bu yanlışlığa düştüğümüz an işçiler bize "iyi" demezler.

Karşınızdakini her ne pahasına eleştiriye konu etmeyiniz. Eleştiriyi iş saymak yanlıştır. Eleştiriyi iş sayan her kimse, asıl işini unutur. Eleştiri karaçalma değildir. Eleştiri işe kolaylık getirmeli, çözümleyici ve yapıcı olmalıdır.

İşçiler arasında saygı ve sevgi esastır. İşçiler arasında uygar ilişkilerin önemi yadsınamaz. İşçiler arasında kardeşçe bağlar, gelişmeye muhtaçtır.

Düşüncelerinize ve kendinize önem verilmesini ve saygı beslenmesini istiyorsanız, karşınızdakinin kişiliğine önem veriniz, düşüncelerine saygı besleyiniz. Unutmayınız, önem vermek kabul etmek değildir.

Uygarca ilişkiler geliştirmenin, sendika üyeleri arasında kardeşçe yaklaşımlar sağlamanın başkaca yolu yoktur. Bunları okullarda öğretmezler. Bizler için işyerleri, fabrikalar birer okuldur.

Bu okullarda şunu bellemeliyiz:

Toplu çıkarlarımız, kişisel çıkarlarımızın önündedir.

Yüzdeli ücret uygulamalarına, prim ve kademe sistemlerine bu nedenle karşı durmalıyız. Eşit ücreti savunmak başlıca ilkemiz olmalı.

FADİL MUSTAMEN

43. gününde Kılıçoğlu Toprak Sanayi grevi

ESKİŞEHİR'de kurulu bulunan Toprak İşverenleri sendikasına bağlı **Kılıçoğlu Toprak Sanayi** işyerinde 20 Mart günü başlatılan grev 43. gününde de büyük bir coşku ile sürüyor. Toprak işverenleri sendikası ile başlatılan görüşmelerin kapsamındaki maddeden 83 maddeden 64 maddede uyuşmazlık tutuldu. Burada, işveren sendikasının Kristal-İş sendikasına karşı tüm işyerlerinde takındığı tutumun aynısı uygulandı; daha önceden alınmış hakların, işveren sendikasınca geri alınmaya çalışılması Kristal-İş'i greve çıkardı.

Greve çıkan işçiler, işverenin grevi kırmak için içerde, mühendislere ve idari personele iş yaptırdıklarını açıklıyor ve yasaların bu konuda işverenden yana bir tutum alınarak yorumlandığını açıklıyorlar. "Ne zaman tespit için yetkili biriyle gitsek, işveren daha önceden mi haber alıyor, yoksa tutanak mı tutulamıyor bilemiyoruz", diyor işçiler. "Üstelik, tespit ettirsek ne olacak, ceza olarak 30 bin lira geliyor. Bu rakamı işveren haydi haydi verir. Yeter ki, işyerinde üretim sürüyor gibi görünsün", diye de, yasaların kimden yana olduğu konusunda haklı kuşkularda bulunuyorlar.

Bu arada sendika yönetiminden edindiğimiz bilgiye göre, Toprak İşverenleri Sendikası, genel sekreterini Eskişehir'e yollayarak, işçiler ve işveren üzerinde baskı kurmaya çalışıyor.

İşveren sendikasının işçiler arasında bir başka grev kırma yöntemi de, grevci işçilere grev ödeneğinin sendika tarafından verilemeyeceği ve sendikanın idari konular üzerinde anlaşma sağlanamadan, parasal konularda görüşmelerde bulunmadığı biçiminde söylentilerde bulunmak. Oysa sendika, grevci işçilere grev ödeneklerinin düzenli yapıldığı ve anlaşmazlık tutulan 64 maddenin işveren sendikası tarafından bilerek anlaşmazlığa sürüklendiği gerçeğinin işçiler tarafından bilindiğini belirtiyor. ●

Kristal-İş Bozüyük Mitingi:
"Babalar işsiz, çocuklar aç..."

TOPRAK HOLDİNG'e bağlı Toprak Keramik işyerinde işçiler Çimse-İş'den istifa edip, Kristal-İş'e geçince, işveren 60 işçiyi sendikal nedenlerle işten attı. Kristal-İş sendikası bunun üzerine dava açtı. 29 Mart 1987 tarihinde de sendika Bozüyük'te Kristal-İş'e, Petrol-İş'e, Otomobil-İş'e ve Şeker-İş'e bağlı işçilerin katıldığı bir yürüyüş ve miting gerçekleştirdi. Mitinge yaklaşık 4 bin işçi katıldı. Mitingde Petrol-İş Genel Başkanı Cevdet Selvi, Türk Harb-İş Genel Başkanı Kenan Durukan ve Kristal-İş Sendikası Genel Başkanı Hasan Basri Babalı birer konuşma yaptılar.

Yürüyüş güzergahını belirleyen valiliğin kentin en kenar ve sessiz semtlerini seçmesi, mitinge katılanlar tarafından protesto edildi. Mitingde taşınan bazı pankartlar da söyleydi: 'Babalar işsiz, çocuklar aç", "İşten atılmalar durdurulsun", "13 ve 17 kaldırılsın", "Toprak Holding'in mallarını boykot edelim".

Miting alanındaki coşkulu kalabalığa, sendika genel başkanı Hasan Basri Babalı şöyle seslendi: "**Tekeller kârlarını artırmak için herşeyi yapıyorlar; bu arada, babalar işsiz çocuklar aç bırakılıyorlar. Tekeller demokratik sendikacılığın gelişmesinden korkuyorlar. Korktukları için saldırıyorlar. Ama biz haklıyız. Çünkü, ekmek ve onur mücadelesi veriyoruz. Bu yüzden biz kazanacağız. Çünkü, dünyadaki en güçlü güç, örgütlü işçi gücüdür**".

Bu arada sendika merkezinden, Toprak Holding'e ait malların basın, yayın, kooperatifler aracılığıyla yaygın bir biçimde boykot edilmesinin hazırlığı içinde olunduğu öğrenildi.

Merter halkının anlamlı dilekçesi

"Gaspedilen haklarımızın verilmesini istiyoruz..."

MERTER halkı, kendi sorunlarıyla ve ülkenin içinde bulunduğu çıkmazı protesto eden bir dilekçeyi yüzlerce semt sakinine, partilerin İstanbul il yöneticilerine, ilerici basına ve aydınlara imzalatarak, sorunlarını ve çözüm yollarını ilgililere duyurmaya çalışıyor. Dergimizi de ziyaret eden Merterliler, hazırladıkları dilekçede "Ülkenin içine itildiği uçurumdan sorumluolanlar tekellerdir, ancak fatura emekçilere çıkartılmıştır" diyerek böyle bir dilekçenin hazırlanma nedeni ve istekleri konusunda şu görüşleri dile getiriyorlar:

"Bizler, sesimizi duyurmak için anayasadaki dilekçe hakkımızı kullanmayı seçtik. İşçiler yalnızca tekellere yarayan kemerleri sıkma politikasına dur denilmesini, gaspedilen kazanılmış haklarımızın iade edilmesini, yasakların, kısıtlamaların kalkmasını, alınterimizin karşılığının verilmesini istiyor. İnsanca bir yaşam ve ülkemizin aydınlık geleceği için çaba gösteren emekçileri, aydınları, öğrencilerin insani isteklerini, Ekmek ve Hak Dilekçesinde ileri sürülen istekleri destekliyoruz. Ekmek, Hak ve Demokrasi isteği için mücadele etmek işçilerin görevidir.

• Keyfi işten çıkarmalara neden olan İş Yasasının 13. maddesi kaldırılmalı, işten çıkarmalar haklı bir nedene dayanmadıkça geçersiz sayılmalı ve her türlü işten çıkarmada tazminat hakkı korunmalıdır. İşsizlik sigortası kurulmalıdır.

• Gelir dağılımındaki eşitsizlik giderilmeli, asgari ücret hesaplanırken işçi ailesinin satın alma gücü korunmalı, asgari ücret vergi dışı kalmalıdır.

Sendikalara ve sendikacılara verilen cezalar, yasaklama kararları tüm sonuçlarıyla af edilmeli, açılan davalar iptal edilmelidir.

• Grev hakkı tüm çalışanlara ayrımsız olarak tanınmalı, yasadaki grev yasakları ve sınırlamaları ile grev tüzüğü kaldırılmalı ve lokavt yasaklanmalıdır.

• Haftalık çalışma süresi 40 saat olmalıdır.

• Merter bölgesinin Keresteciler Sitesine doğru olan kesiminde son yıllarda kurulan fabrikalarla sanayi bölgesine dönüşmesinin yanısıra kurulan kooperatif evlerinde oturan insanlar belediye otobüsünün caminin bulunduğu yere kadar gelmesinden dolayı işlerine yaz-kış yürüyerek gitmek zorunda kalıyorlar. Belediye otobüsünün yeni yerleşim yerlerine kadar gitmesini istiyoruz.

• Merter'in içindeki sabah ve akşamları yoğun olan trafik karmaşasının ve gürültünün önlenmesini istiyoruz.

• Artan nüfusu karşılayamayan okul ihtiyacının çözümünü istiyoruz.

• Yeni yerleşim yeri olan kooperatif evlerinde 2 yıldır insanlar oturduğu ve yeni evler yapıldığı halde yolları çamur içindedir ve sokak lambaları yoktur. Gece karanlıkta araba hurdalarının içinden çamurlara bata çıka insanlar evlerine geliyorlar.

İvedi olarak hurdaların başka yere taşınmasını, yolların yapılmasını ve lamba takılmasını istiyoruz".

MİLTEKNİK'de zorbalık

KAĞITHANE'de kurulu bulunan Milteknik Elektronik Sanayi A.Ş. işçileri, ücretlerin düşüklüğü, kötü muamele, yasadışı uygulamalar, olumsuz çalışma koşulları ve yemeklerin sağlıksız olmasına karşı, işkolunda yetkili sendika olan Otomobil-İş sendikasına üye olmak için topluca başvurdular. Otomobil-İş Sendikası işyerinde çoğunluk sağladığı için, Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne başvurarak, yetki tesbiti istedi.

İşçilerin yasal ve demokratik haklarını kullanma girişiminden tedirgin olan işveren, işçilerin evlerine heyetler göndererek, sendikaya üye olmalarını engellemeye çalıştı. Bunu başaramayınca da, Teknik Müdür Erdoğan Muratoğlu aracılığıyla, işçileri tehdit ederek, işyerini kapatacağı ve işçileri de atacağı yolunda tehditler savurdu. İşveren bu arada Bölge Çalışma Müdürlüğü'nden yetki tesbiti için gelen görevli memura oto radyo teybi hediye ederek, işyerindeki görevini yapmasını da "engelledi". Ancak, tüm tehditler de yetmeyince, Ayhan Ayış, Selami Bölen, Cahit Kartal, Esin Yılmaz, Nigar Şengül ve Cemal Balıktır adlı altı işçiyi işten attı.

Ayrıca işin ilginç yanı, bu baskıların Milliyet gazetesi patronu Aydın Doğan'ın işyerinde meydana gelmesi...

Gazi Mahallesi halkının yığınsal tepkisi

İSTANBUL'un en büyük gecekondu mahallelerinden olan Gaziosmanpaşa ilçesine bağlı olan Gazi ve Zübeyde Hanım mahallelerinde 40 bin kişi yıllardır yaşamsal sorunlarla uğraşıyor. Zübeyde Hanım mahallesi 10 aydır suya hasret. Sorumlusu, düz bir alanda uzun süredir sahte bir çalışma yürüten BAYTUR İnşaat Şirketi ve ona göz yuman ANAP'lı belediyedir.

Şirket tarafından açılıp aylarca kapatılmayan büyük çukurlarda biriken sularda, bugüne dek üç çocuk boğuldu ve bunun sorumlusu adı geçen inşaat şirketi ile ANAP'lı belediyedir!

ANAP'lı belediye başkanının işinin, 17 katlı belediye sarayı yaptırmak ve yakınlarına ihale dağıtmak olduğunu mahalleliler ibretle görüyorlar.

Gazi ve Zübeyde mahalleleri halkı, 12 Nisan'de yığınsal bir toplantı düzenledi. SHP İstanbul İl Başkanı Hasan Fehmi Güneş, eski devlet bakanı Hikmet Çetin ve SHP il ve ilçe yöneticileri mahalle halkıyla birlikte, bir saat süresince mahalleyi dolaştılar. Mahallelilerin hazırladığı dilekçe de SHP heyetine incelemeleri sırasında verildi. Yolların çamurdan yürünmez durumunu, açılan çukurlardaki su birikintilerini, kuyu başlarında kadınların yaşadıklarını gören H.Fehmi Güneş şöyle konuştu:

"İnsanlık adına utanç duyuyoruz. Burada insanlar değil, hayvanlar bile yaşayamaz. Bu koşullarda insanların yaşamasına izin vermek, insanlara işkence yapmaktan başka bir şey değil. Kendisine belediye başkanı dedirten kimse buraları gelip görmüyor mu? Seçimlerde hangi yüzle oy isteyecek? Biz bunların takipçisiyiz."

Daha sonra uzun bir yürüyüş halinde tepelere tırmanıldı. Açılan çukurlardan birinde boğulan çocuklardan 9 yaşındaki Mustafa Aydındağ'ın ailesi ziyaret edildi. Mahalleliler, "SHP heyetinin ve basının mahalleye geleceğini öğrenen Belediye Başkanı iki gün içinde çukurları kapatmaya başladı. Apar topar su tankerleri gönderdiler," dediler.

Gazi ve Zübeyde Hanım mahalleleri halkı, ANAP'ın insanlık dışı uygulamalarına karşı şimdi daha kararlı.

EVLERİMİZİN YIKILMASINA MÜSAADE ETMEYECEĞİZ

Bizler Gaziosmanpaşa'da oturan semt sakinleriyiz. Bizlerin yerel sorunu olan yıkımlarla ilgili bazı şeyleri sizlere yazmak istedim. Kısa bir zaman içinde Gaziosmanpaşa'da çok geniş bir yıkım gerçekleştirilecek. Yıkımlarla ilgili İmar Projesi'ni ilçemizdeki SHP'den alarak yıkımlar konusunda bilgi edindik. Gaziosmanpaşa belediyesinin haksız uygulamalarının açık bir örneğidir. Yıkılacak evlerin arsa metrekaresi 4 bin lira gibi cüzi bir miktar olarak belirlenmiş. 100 metrekarelik bir ev yıkıldığında verilecek para 400 bin gibi komik bir rakam olacaktır. Bu para ile değil barınma sorunumuzu çizmek, çadır bile alamayız. Bizler evlerimizin gerçek değerini almadan evlerimizin yıkılmasına asla müsaade etmeyeceğiz.

H.TAŞDELEN/İstanbul

Bizden Biri — Nezih Danyal

'Demokratik İktidarda İşçi Hakları'

19 NİSAN Pazar günü SHP Eyüp İlçe yönetimi ve ilçe İşçi Komisyonu'nun ortaklaşa düzenlediği, "Demokratik İktidarda İşçi Hakları" adlı panele, İlhan Selçuk, Fehmi Işıklar, Rıza Güven ve Özkal Yici katıldılar. Paneli, SHP Eyüp İlçe Başkanı Necdet Karabatak yönetti. Panele ayrıca işkollarını temsilen katılan işçiler de şunlar: Petrol-İş'den Erol Koca, Otomobil-İş'den Cuma Yıldız, Belediye-İş'den Cahit Gül ve İlyas Güven, Özİplik-İş İstanbul Şube Başkanı Osman Bıçak ve Altınyıldız'dan atılan eski baştemsilci Fettah Dönmez.

İşçi temsilcileri genelde kendi işkollarındaki sorunlara değinirlerken, işten çıkarılmalar, hileli iflaslar, grev yasakları, 13. ve 17. maddelerin kaldırılması, iş guruplandırma sisteminin kaldırılması, sendikalara konan yasakların kaldırılması ve Petrol-İş'in devam etmekte olan grevdeki 63 işyeri ile dayanışma çağrıları üstünde durdular.

GÜN Aylık Siyasi Haber ve Yorum Dergisi

Sahibi: **Sami Alptekin**
Yazışleri Müdürü: **İsmail Doğaner**
Sendika ve İşçi Sorunları Danışmanı: **Özcan Kesgeç**
Yönetim Yeri: 856 Sokak, 3/502, Konak-İzmir, 13 72 66
İstanbul Bürosu: **Taner Renda,** Asmalı Çeşme Sokak, 14/2, Sultanahmet-İstanbul
Ankara Bürosu: **Cemil Turan,** Menekşe Sokak, 27/5, Kızılay-Ankara, 18 38 26
Bursa Muhabiri: **Nejdet Y.Filizoğlu,** Taşbaşı Caddesi, 21/2, Bursa
Adana Muhabiri: **Ömer Uz,** Özel Sancak İşhanı, No:5, Adana
Kıbrıs Muhabiri: **Zeki Erkut**
Abone Koşulları: Yurtiçi / Yıllık 2000 lira - Yurtdışı / 20 DM
Baskı: Numune Basımevi
Genel Dağıtım: Etkin Dağıtım, 527 60 11, İstanbul

Hüseyin Pala "tekmelemeye" başladı

İETT işçileri geçtiğimiz günlerde gerçekleştirdikleri direnişten sonra, bu eylemlerinden ötürü cezalandırılıyor. Direnişi içlerine sindiremeyenler tarafından başlatılan kampanyayla, demokrasi güçlerinin etkin desteğiyle seçilen Taşıtlar Şubesi yönetimi hedef seçiliyor. Bu kampanya, şube başkanı M.Ali Tunçdemir'in görevinden süresiz olarak uzaklaştırılmasıyla ilk meyvesini verdi.

Şube başkanının disiplin kurulu kararıyla görevinden el çektirilmesinin gerekçesi ise son derece komik: "Sözleşmeyi imzalamaya yanaşmamak ve işçileri Dalan ve Pala aleyhine kışkırtmak." Düzmece delil ve ifadelerle yakıştırılan "suç" ve cezalandırma aslında Dalan ve Pala'ya karşın direnişe geçen işçileri, öncü unsurları hedef alıyor.

Bilindiği gibi grev hakkı olmayan İETT işçileri, işletmenin belirlediği nizamnameye uyarak otobüslerin hızını düşürdüler. Direnişler sonunda imzalanan toplu sözleşme ise işçiler tarafından yetersiz bulunarak çeşitli tepkilere yolaçtı. Yüksek zam sözü veren Dalan ve yüksek zam alacağını söyleyen Pala, bu sözleşmeden hemen sonra protestolarla karşılaştılar.

Bu arada imza töreninde, "direniş yapana tekmeyi ilk ben vuracağım", diyen H.Pala'nın bu sözleriyle neyi kastettiği şimdi daha açık olarak görülüyor. Ancak gerçekte tekmelenen ve zayıf düşürülenin, örgütsel birlik ve örgütün gücü olduğu apaçık.

Avukat Coşkun ve Öz:

''Faşizm mahkum edilmemiş, aksine aklanmasına zemin hazırlanmıştır...''

7 NİSAN 1987'de beş yıldır süren MHP davasının kararları açıklandı. Türkeş'e yattığı hapis dönemini karşılayacak kadar, 11 yıl ceza verildi. MHP yönetim kurulu aklandı, beş kişiye ölüm cezası verildi.

Türkler'in öldürülmesi hakkında davaya müdahil olarak katılan avukatlar Rasim Öz ve Atilla Coşkun Yargıtaya başvurarak hükmün bozulmasını istediler.

Temyiz başvurusunda şunlara yer veriliyor:

"Müvekkilimiz Sebahat Türkler'in eşi DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler, TCY'nın 146-149. maddelerinde belirtilen bir illegal örgüt olan MHP ve ülkücü kuruluşların başı sanık Alpaslan Türkeş'in emri ile öldürülmüştür.

Öte yandan, bu suç örgütlerinin, Doğan Öz, Cevdet Yurdakul gibi saygın kişilerin de aralarında bulunduğu 600'ü aşkın kişiyi öldürmelerinin yanısıra, Kahramanmaraş benzeri toplu kırımları örgütledikleri için haklarında bu dava açılmış ve bu iddia kanıtlanmıştır.

Hüküm mahkemesi, "MHP ve ülkücü kuruluşlar"ın, tüm cinayetleri ve faşist terörü örgütleyen üst düzey yöneticileri hakkında beraat kararı verilmiştir. Bu yöneticilerin eğitip yetiştirdiği, yönetip yönlendirdiği, kısaca kullanıp gözden çıkardığı bir kısım militanları mahkum edilmiş, böylece asıl sorumlular aklanmıştır.

Mahkemenin bu kararıyla faşizm mahkum edilmemiş, aksine aklanmasına zemin hazırlanmıştır.

'Biz yargılanıyoruz, içerdeyiz ama fikirlerimiz iktidarda' diyen ve bu yolda MGK üyelerine uyarı mektubu gönderen, militanlarına 'ANAP'taki konumlarınızı koruyun' direktiflerini veren Türkeş ve diğer yöneticileri bu kararla bir ölçüde amaçlarına ulaştırılmışlardır.

Türkeş'in sabit olan eylemlerine göre ve TCY maddelerine göre ve tek başına diğer yöneticilerden ayrı olarak mahkum edilmesi, gerçekte ilerde beraat ettirilmesine gerekçe hazırlanması niteliğinde olmuştur.

Sanık Türkeş adına kayıtlı tüm malların ve cinayetlerin faillerine sağlanan maddi olanakların kaynaklarını, devletten parti adına alınan milyonlarca liralık fonların ve diğer parti gelirlerinin oluşturmasına ve bunların suç örgütlerine kullanıldığının sabit olmasına rağmen müsaderesine karar verilmemiştir. Böylece de bu maddi olanakların faşizmin yeni eylemlerinde kullanılmasına olanak sağlanmıştır." ●

''YURTTAŞLIK BİLDİRGESİ''

3-5 NİSAN'da yurtdışında yaşayan sanatçılarımız, Almanya'nın Marl kentinde biraraya geldiler. Yurtdaşlıktan atma, pasaport vermeme gibi sorunları tartıştılar, "yurtdaşlık bildirgesi" başlıklı bir yazı hazırladılar.

403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 1981 sonrasındaki düzenlemelerle geniş bir uygulama alanına ulaştığı, çok sayıda yurtdaş için çıkarılma kararı verildiği, birçoğunun da sırada olduğu belirtilerek başlanan bildirgede, yasaya karşı hile olarak nitelenen yönetmelik düzenlemeleri anlatılıyor. Yurtdışında çalışan işçi gençlerin askerlikleriyle ilgili bedel uygulamasının da eleştirildiği bildiri, son aylarda yayın organlarında, aydınlar arasında başlayan tartışmanın olumluluğuna değiniyor. Bildirge, şu istemlerle bitiyor:

"Düşünme ve örgütlenme özgürlüğüne yönelik davalar ortadan kalkmalı, bu konularda yasaklayıcı ya da kısıtlayıcı tüm yasa ve uygulamalara son verilmeli, sendikal özgürlükler üzerindeki yasak ve sınırlamalar kaldırılmalı, hapisanelerde bulunan onbinlerce demokrat ve yurtsever özgürlüklerine kavuşmalıdır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin laik temellerini zedeleyen, irticayı körükleyen, ülkemizi uygarlaşma ve gelişme doğrusundan saptıran davranış, eylem ve uygulamaların resmi çevrelerin girişim ve desteği ile özellikle 1980'li yıllarda gelişme alanı bulduğu, dal budak saldığı gözler önündeki bir gerçektir. Bu anlamda hiçbir kuşku yok ki, dinsel gericilikle siyasal gericilik aynı noktada, aynı kaynakta ve amaçta birleşmiştir.

Yine 1980'li yıllarda, gerek irticaya verilen ödünler, gerekse kamuoyunda çok iyi bilinen başka yöntem ve uygulamalarla, Türkiye'nin egemenlik hakları çeşitli yabancı güçlerin çıkarı doğrultusunda Türkiye yakın tarihinde görülmedik bir ölçüde ve vehamette yönlendirilmiştir.

Bizler; çeşitli nedenden ve zorunluluklarla Türkiye dışında yaşamak ve çalışmak durumunda bulunan yazarlar ve sanatçılar olarak:

Konuşan, düşünen, üreten, yaratan bir Türkiye istiyoruz.

Demokrat, onurlu, aydınlık bir Türkiye istiyoruz.

İleri ve uygar insanlık ailesinde hakkı olan yeri almış, barışçı bağımsız, özgür bir Türkiye istiyoruz.

İnsanların hava gibi, su gibi en doğal hakları olan yurttaşlık haklarının gaspedilemeyeceği; düşünme, konuşma, örgütlenme ve benzeri demokratik hak ve özgürlüklerin ellerinden alınmayacağı; insanca, eşitçe, özgürce yaşanan bir Türkiye istiyoruz.

Yurdumuzun gerçek çıkarları olduğuna, gerçek bir yurtseverliğin gerekleri olduğuna inandığımız bu inançlar ve ilkeler doğrultusunda; her koşulda yurtiçinde ya da dışında, her yerde ve her zaman yaşamayı, çalışmayı, üretmeyi sürdüreceğimizi ve uyarma görevini yerine getireceğimizi belirtiyoruz."

Dursun Akçam, Tektaş Ağaoğlu, Nizamettin Arıç, Yusuf Ziya Bahadınlı, Mahmut Baksı, Ataol Behramoğlu, Nihat Behram, Erdem Buri, Sümeyra Çakır, İsmail Çoban, Melike Demirağ, Hüseyin Erdem, Engin Erkiner, Yücel Feyzioğlu, Tülay German, Deniz Kavukçuoğlu, Demir Özlü, Ömer Polat, Fuat Saka, Şanar Yurdatapan. ●

Ellerinde karanfillerle ölüme gidenler

ONLAR türkülerimizdir. Yiğitlik anlatılırken onların öykülerinde kendini adamışlık vardır, hiç düşünmeden, alabildiğine doğallıkla. Yaşamdan kendine onur ve erdemden başka birşey ayırmadan, su içer gibi, nefes alır gibi girmek savaşıma, vermek benliğini. Budur onların kısa yaşam öyküsü. Devrimcinin kişilik ve davranış biçiminin, en özlü anlatımı.

Kızgın insanlardı onlar, kötülüklere karşı nefretle dolu. Kötülüklerin kaynağında "emperyalizmi ve yerli uşaklarını" görmüşlerdi. Zulüm ve sömürü içlerindeki ateşi büyütüyordu. Bu kızgınlıkla, halk sevgisinin coşkusunu birarada yaşıyorlardı. Onları eylem sırasında tanıyıp, lavlarını püstürten yanardağlar gibi anımsayanlar çoktur. Ancak aynı insanlardır, alabildiğine soğukkanlı ve dingin resimleriyle belleklerde yaşayan. Ya da devrimci eylemin becerikli zanaatkarı gibi tanınan. Erinçleri, sahip oldukları inançtan geliyordu kuşkusuz. Yaşam önemliydi savaşmak için; ve fakat, ölüm varsa işin ucunda, "hoş geldi, safa geldi".

En kahraman, en bilgili ve en doğru değillerdi. Onlar için böyle bir kıyaslamanın yeri ve anlamı yoktur. Çünkü tarihe yazılmaları için herhangi bir "en" sıfatını taşımaları gerekmedi. Lafazanlık değil, iş yapmak istediler. Devrim yapmayı denemek zorunda olduğuna inanan bir kuşağın seçkin temsilcileriydiler. Denemeleri değil, yaşamları, inançları ve kişilikleri örnek oldu. Bir bayrak bıraktılar geriye, bu bayrak bir politik anlayışın bayrağı olarak değil, devrimci davranış biçiminin, devrimci bir karakterin simgeleşmesi olarak tarihe geçti.

Sınıfsal terörün ve şiddetin en uç örneği onların üzerinde uygulandı. Sarsılmadan karşı durdular. Arenada aslanların önüne atıldıklarında, son savaşımlarında, emperyalizmin ve yerli uşaklarının rezil yüzünü, demagojilerini, sömürü ve saldırılarını kararlılıkla sergilediler. Bugün, arenanın locasından onların ölümleri için parmak indirenler bile utançlarını gizleyemiyorlar. Onlar "bu utançla bin kez ölecekler".

Bu insanlar ancak dürüstlükle ve içtenlikle anılabilirler. İsimlerini politik amaçlarla kullanmak ya da isimlerini duygu sömürüsü aracı olarak görmek olanaklı değildir. Kimse bunu başaramadı, başaramaz da. Çünkü tarihi yapanların malı oldular. Tarihi yapanlarla birlikte yücelecekler.

Bu insanların türküleri söylenmeli, öyküleri anlatılmalı, kitapları yazılıp filmleri çekilmeli. Onların anılarından gelen içtenlikle dolu her esinti, devrimci savaşıma, ateşin sıcaklığını ve suyun serinliğini taşıyacaktır. Çelik yapmak için, ateş ve su olacak, bir de demir tavında dövülecek.

MURAT GÜNER